

Møteinnkalling

Utvalg: Nordreisa næringsutvalg
Møtested: Formannskapssalen, Rådhuset
Dato: 29.05.2017
Tidspunkt: 09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 77 58 80 15, eller til postmottak@nordreisa.kommune.no
– ved forfallsmelding på e-post er vil dere motta en bekreftelse på at den er registrert, dersom dere ikke mottar en slik bekreftelse MÅ dere ta kontakt pr. telefon.

Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utv.saksnr	Sakstittel	U.Off	Arkivsaksnr
PS 5/17	Referatsaker		
RS 14/17	Delegert vedtak- støtte til store arrangement 2017		2017/102
RS 15/17	Kommunalt næringsfond 2017		2017/443
RS 16/17	Melding om politisk vedtak - Regional plan for handel og service i Troms 2016-2025		2016/562
RS 17/17	Melding om vedtak - regional plan for handel og service i Troms 2016-2025		2016/562
RS 18/17	Svar på søknad om støtte til deltakelse på Word scholar`s cup		2017/409
RS 19/17	Tilsagn om tilskudd over 551.60 - regionale utviklingsmidler til prosjektet sentrumsområdet i Storslett Nasjonalparklandsby		2016/799
RS 20/17	Svar på søknad om støtte fra kommunalt næringsfond	X	2017/130
RS 21/17	Svar på søknad om støtte fra kommunalt næringsfond	X	2017/272
RS 22/17	Svar på søknad om støtte fra kommunalt næringsfond	X	2017/286
RS 23/17	Svar på søknad om støtte fra kommunalt næringsfond	X	2017/302
RS 24/17	Svar på søknad om støtte fra kommunalt næringsfond - *****	X	2017/2
RS 25/17	Svar på søknad om støtte fra kommunalt næringsfond - *****	X	2017/257
RS 26/17	Svar på søknad om støtte fra kommunalt næringsfond *****	X	2017/361
RS 27/17	Svar på søknad om støtte fra kommunalt næringsfond.	X	2017/386
RS 28/17	Svar på søknad om støtte til Arktisk Geotek DA	X	2017/180
RS 29/17	Svar på søknad på tilskudd fra kommunalt fiskerifond	X	2017/140
<i>Referatsaker som er unntatt offentlighet vil være tilgjengelig under møtet</i>			
PS 6/17	Revidert plan for kommunalt næringsfond		2016/1306
PS 7/17	Gjennomgang av kommunale fond		2016/1306

PS 5/17 Referatsaker

Nedre Nordreisa Skytterlag
v/ Trond Are Henriksen og Carina Jensen

Delegert vedtak
Delegert utvalg næringsutvalg - nr. 11/17

Deres ref: «REF»	Vår ref (bes oppgitt ved svar): 2017/102-6	Løpenr. 2643/2017	Arkivkode 223	Dato 07.03.2017
----------------------------	--	-----------------------------	-------------------------	---------------------------

Støtte til store arrangement i Nordreisa, 2017

Saksopplysninger:

Nordreisa kommune bevilger hvert år et lite beløp til støtte for store arrangementer. Kommunen ønsker å fordele disse midlene på frivillige organisasjoner eller individuelle idrettsutøvere på internasjonale arenaer som fremmer kommunens mål for Nordreisasamfunnet, beskrevet i våre hovedsatsingsområder; attraktivitet, folkehelse og økonomi. Tiltak som fremmer barn og unges aktivitetstilbud skal prioriteres.

Budsjett for 2017: 51 000 kroner

Vurderinger:

Søknadene som kom inn for 2017 gjaldt følgende arrangement:

- St. Hansturneringen 2017
- Bakkebyturneringen 2017
- Reisastevnet 2017
- Dressurcupen 2017
- Nordreisa Strongman Challenge 2017

Alle søknadene som er levert fremmer et eller flere av kommunens mål for Nordreisasamfunnet, og har alle blitt tildelt støtte for 2017. Arrangementene med barn og unge som hovedmålgruppe er prioritert.

Vedtak:

Følgende arrangementer er tildelt støtte fra Nordreisa kommune for 2017:

- *St. Hansturneringen*, Nordreisa idrettslag, 23.-25. juni 2017. Tildeles kr 20 000.
- *Bakkebyturneringen*, Bakkeby idrettsklubb, 3.-5. november 2017. Tildeles kr 12 000.
- *Reisastevnet*, Nedre Nordreisa Skytterlag, 25.-27. august 2017. Tildeles kr 8 000.
- *Dressurcupen*, Ryttersportklubben NOR, juli/august 2017. Tildeles kr 6 000.
- *Nordreisa Strongman Challenge* v/Kjartan Andreas Nygård, 27. mai 2017. Tildeles kr 5 000.

Totalt estimat deltakere og besøkende til disse 5 arrangementene er ca. 4 800 mennesker.

St. Hansturneringen er det største arrangementet, med et forventet antall på rundt 2 000 stykker.

Nordreisa kommune ønsker dere lykke til med arrangementet!

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Nordreisa kommune. Klagefristen er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp.

Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner du vil anføre for klagen. Dersom du klager så sent at det kan være uklart for oss om du har klaget i rett tid, bes du også oppgi når denne melding kommer frem.

Med vennlig hilsen

Ida Wigdel
Næringsutvikler
Telefon: 77 58 80 53
E-post: ida.wigdel@nordreisa.kommune.no

Dette dokumentet er produsert elektronisk, og har derfor ingen signatur.

Likelydende brev sendt til:

Nordreisa Idrettslag
Nordreisa Strongman Challenge
Bakkeby Idrettsklubb
Ryttersportklubben NOR

Postboks 112
Skolevegen 26
Postboks 23
Tømmernes

STORSLETT
STORSLETT
SØRKJOSEN
STORSLETT

Nordreisa kommune
Postboks 174

9156 STORSLETT

Vår ref.:
17/5596-1
Løpenr.:
23814/17

Saksbehandler:
Katja M. Hansen
Tlf. dir.innvalg:
77 78 80 64

Arkiv:
243 SAKSARKIV
Deres ref.:

Dato:
07.04.2017

KOMMUNALE NÆRINGSFOND 2017

Fylkesrådet i Troms har i møte 13.03.2017 vedtatt å bevilge totalt kr 16 800 000 til kommunale næringsfond over post 550.64 – Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn, fordelt flatt med kr 700 000 til hver kommune. Omstillingskommunene i Troms vil ikke få tildelt kommunalt næringsfond.

Bevilgningen blir overført til deres konto i løpet av 10 virkedager. Vennligst kontroller at kontonummer er korrekt.

Kommune	Beløp	Kontonummer
Balsfjord kommune	700 000	4710.04.00126
Bardu kommune	700 000	4770.07.00131
Berg kommune	700 000	4808.07.00469
Harstad kommune	700 000	1503.88.00008
Ibestad kommune	700 000	4790.07.90011
Karlsøy kommune	700 000	4708.04.00035
Kvæfjord kommune	700 000	4760.16.28313
Kåfjord kommune	700 000	4785.07.00024
Lavangen kommune	700 000	1503.38.87008
Lenvik kommune	700 000	4776.05.02614
Lyngen kommune	700 000	4785.07.00059
Målselv kommune	700 000	4715.02.00373
Nordreisa kommune	700 000	4740.05.03954
Salangen kommune	700 000	7878.06.50752
Skjervøy kommune	700 000	4740.05.04578
Skånland kommune	700 000	4760.02.02134
Storfjord kommune	700 000	4785.07.00016
Sørreisa kommune	700 000	4705.02.00147
Torsken kommune	700 000	4808.07.00191
Tranøy kommune	700 000	4811.09.00433
Tromsø kommune	700 000	4750.05.08236

Besøksadresse
Strandveien 13
Postadresse
Postboks 6600, 9296 TROMSØ

Telefon
77 78 80 00
Epost mottak
postmottak@tromsfylke.no

Bankgiro
4700 04 00064
Internettadresse
www.tromsfylke.no
Org.nr.
864870732

SUM	14 700 000	
Restbeløp*	2 100 000	

*Restbeløpet på 2,1 mill. kroner tilbakeføres til post 550.64 - Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn.

KMD retningslinjer og forskrifter

I kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) retningslinjer for distriks- og regionalpolitiske virkemidler, åpnes det for at fylkeskommunen kan delegerer forvaltningsoppgaver til kommuner og regionråd. I Troms er dette gjort i form av at kommunene får tildelt årlige næringsfond, som forvaltes på fylkeskommunens vegne. Selv om forvaltningen delegeres, er fylkeskommunen allikevel ansvarlig overfor KMD for at midlene forvaltes i tråd med retningslinjer og forskrifter fra departementet. I tillegg har fylkeskommunen, v/ næringsetaten, ansvaret for å kvalitetssikre den årlige rapporteringen fra kommunene før rapporten blir videresendt.

Ny målstruktur

KMD har endret målene for programkategori 13.50. Kommunale næringsfond bevilges fra programkategori 550.64 - Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn. Vi ber kommunene setter seg inn i nye retningslinjer, nye KMD kategorier og oppdatert forskrift.

Vilkår tilknyttet bruken av virkemidlene

1. Kommunen har ansvaret for å forvalte midlene, dette inkluderer bevilgningsmyndighet, ansvar for- kunngjøring, saksbehandling, oppfølging, rapportering og kontroll.
2. Midlene skal forvaltes i samsvar med retningslinjer for distrikts og- regionalpolitiske virkemidler, forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler, Stortingets budsjettvedtak, oppdragsbrevet fra KMD og gjeldende lover/regelverk, herunder blant annet forvaltningsloven, offentlighetsloven og regelverk for offentlige anskaffelser. Retningslinjer og forskrift er vedlagt.
3. **Kunngjøring: Alle tilskuddsordninger skal være søknadsbaserte og kunngjøres på regionalforvaltning.no (RF), forvalterens nettside og på en slik måte at målgruppen nås.** Kunngjøringen skal inneholde formål med tilskuddsordningen, tildelingskriterier, alle opplysninger og/eller dokumentasjon søkeren må oppgi i søknaden og eventuell søknadsfrist. Navnet på støtteordningen skal være «Kommunalt næringsfond».
4. **Søknader:** Det er obligatorisk for alle søkere til kommunalt næringsfond å bruke søknadsmodulen regionalforvaltning.no.
5. **Administrasjonskostnader:** Alle forvaltere kan bruke inntil 5 % av midlene de forvalter selv, til å dekke egne administrasjons- og gjennomføringskostnader. Dersom kommunen velger å benytte seg av dette, må det utstedes tilsagn med kommunen som mottaker og midlene må forvaltes som et hvert annet prosjekt som oppnår finansiering fra næringsfondet. Bruk «Administrasjon» og kommunens navn som prosjektnavn. (Se vedlagte retningslinjer kapittel 2.1 for definisjon av administrasjonskostnader).
6. **Renter:** Kommunalt næringsfond skal plasseres på en rentebærende konto, renter fra fondet skal tilfalle ordningen.
7. **Kontroll:** Tilskuddsforvalteren, Riksrevisjonen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet har adgang til å iverksette kontroll med at midlene brukes etter forutsetningene.

Rapportering

8. Kommunen skal rapportere via regionalforvaltning.no på bruken av kommunale næringsfond innen 1.2.2018. Dersom kommunen ikke rapporterer innen fristen, vil ikke nye midler bli tildelt i 2018.

Konsekvenser ved feil bruk og manglende rapportering

9. Ved manglende rapportering, feil forvaltning og/eller bruk av midlene kan tilskuddet påfølgende år reduseres eller bortfalle.

Generell informasjon:

Navn på budsjettområde

På regionalforvaltning.no skal navnet på budsjettområdet være «Kommunalt næringsfond 2017».

Publisering av støtteordning i RF

Navn på støtteordning: For å gjøre det lettere for søkere å finne frem til riktig støtteordning på regionalforvaltning.no skal navnet på støtteordningen være «Kommunalt Næringsfond». Dette er den mest brukte betegnelsen av øvrige kommuner i landet. Det er ikke nødvendig å inkludere kommunenavnet i støtteordningen, da dette kommer opp automatisk.

Søknadsfrist: Det anbefales at man har en støtteordning uten søknadsfrister i regionalforvaltning.no, og at man har en tekst der man skriver «løpende saksbehandling». Man kan allikevel behandle saker ved gitte tidsintervall i kommunen, så lenge man skriver dette i publiseringsteksten. Dette anbefales fordi støtteordningen forsvinner fra systemet ved utløp av fristen, og man vil ikke klare å finne den igjen med mindre ny søknadsfrist settes.

Forvaltning av kommunale næringsfond

Vedlagte retningslinjer gir en god forklaring på hvilke generelle krav som må følges ved forvaltning av kommunale næringsfond. I tillegg er forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler vedlagt, da den regulerer forholdet mellom kommunen og støttemottakerne. I disse dokumentene finnes blant annet krav til publisering av støtteordning, krav til hva som må være med i et tilskuddsbrev, hva man kan støtte, hva man ikke kan støtte, informasjon om statsstøttereguleringen og prosesskrav ved tildeling av bagatellstøtte.

Bagatellmessig støtte

Kommunene har anledning til å gi tilskudd til bl.a bedrifter, men da under forutsetning av at det gis i samsvar med EØS avtalen (jfr. retningslinjene kap. 2.2). Å gi offentlige tilskudd til bedrifter er normalt sett ikke lov, men bagatellstøttereguleringen gjør det mulig å gjøre unntak fra dette – under visse forutsetninger. Det følger noen prosesskrav og begrensninger tilknyttet det å gi bagatellstøtte, disse er detaljert beskrevet i retningslinjene kapittel 7.5.

Hva kan ikke støttes?

Det presiseres særskilt at det ikke er anledning til å finansiere følgende med midler fra kommunalt næringsfond (listen er ikke uttømmende, ser retningslinjene og forskrift for ytterligere informasjon):

- *Lønn til personell fast ansatt i kommunen (administrasjonsmidlene til virkemiddelordningen er unntaket fra dette – 5 %).*
- *Politikkforberedende aktiviteter internt i kommunen eller i regi av kommunen, herunder kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.*
- *Utgifter som har karakter av årlig driftsstøtte eller kostnadsandel i samarbeid som kommunen er fast deltaker i, slik som regionråd, destinasjonsselskap eller andre samarbeidsselskap.*
- *Drift av, eller investering i, kommunale lovpålagte oppgaver utført av kommunen eller andre.*

- *Innskudd av aksjekapital, lån eller driftstilskudd til selskap som kommunen er medeier i eller eeneier av.*

Vedlegg:

1. Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler
2. Retningslinjer for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler

Med vennlig hilsen

Tore Østgård
avdelingsleder

Katja M. Hansen
rådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Retningslinjer for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler

Innledning

Følgende retningslinjer, *forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler* og det årlige oppdragsbrevet til fylkeskommunene regulerer forvaltningen og bruken av Kommunal- og moderniseringsdepartementets

- kapittel 550 Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene
 - o post 62 Bedriftsrettede lån- og tilskuddsordninger i distriktene, *kan nyttes under kap. 550 post 64,*
 - o post 64 Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn, *kan nyttes under kap. 550 post 62,*
- kapittel 553 Omstillingsdyktige regioner
 - o post 60 Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse, *kan nyttes under kap. 553 post 63 og 65,*
 - o post 63 Grenseregionale Interreg-program, *kan nyttes under kap. 553 post 60 og 65,*
 - o post 65 Omstillingsprogrammer under akutte endringer i arbeidsmarkedet, *kan nyttes under kap. 553 post 60 og 63.*

Statsbudsjettet og det årlige oppdragsbrevet til fylkeskommunene setter de overordnede politiske føringer og rammer for bruken av virkemidlene.

Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler regulerer forholdet mellom forvalter og søker. Forskriften fastsetter hovedsakelig søkers rettigheter og plikter.

Retningslinjene retter seg mot forvalterne og fastsetter bestemmelser for forvaltningen og bruken av midlene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet tildeler øremerket ramme til fylkeskommunene gjennom årlig oppdragsbrev. Fylkeskommunen skal påse at forvaltningen organiseres på en effektiv, forsvarlig og hensiktsmessig måte.

Fylkeskommunene er ansvarlig ovenfor Kommunal- og moderniseringsdepartementet for at midlene forvaltes og brukes i tråd med de overnevnte regelverkene og under enhver tid gjeldende lover og regler.

Retningslinjene er vedtatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet og trer i kraft 1.1.2017.

Innholdsfortegnelse

1.	Innledende bestemmelser	3
1.1	Formål.....	4
1.2	Geografisk virkeområde	4
1.3	Regionalt samarbeid og partnerskap.....	4
1.4	Fylkeskommunene.....	5
1.5	Konsekvenser ved feil bruk av midlene	5
2.	Bruk av midlene	6
2.1	Godtgjørelse for forvaltningsoppgaver.....	6
2.1.1	Innovasjon Norge	6
2.1.2	Ungt entreprenørskap	6
2.2	Hva kan midlene brukes til.....	7
2.3	Avgrensning av virkemiddelbruken	8
3.	Delegering av forvaltningen.....	8
3.1	Delegering av forvaltningsoppgaver.....	8
3.2	Stadfestelse av delegasjon	8
4.	Etablering av tilskuddsordninger	9
4.1	Kunngjøring.....	10
4.2	Søknadsbehandling	10
4.2.1	Veiledningsplikt	10
4.2.2	Saksbehandlingstid og foreløpig svar	10
4.2.3	Habilitet.....	10
4.2.4	Vedtak om avslag.....	10
4.2.5	Vedtak om tildeling.....	11
4.2.6	Registrering av tilsagn.....	11
4.2.7	Utbetaling.....	11
4.2.8	Innsyn.....	12
4.2.9	Klage	12
4.3	Oppfølging, kontroll og evaluering	12
4.3.1	Oppfølging og kontroll.....	12
4.3.2	Evaluering av tilskuddsordningene	12
5.	Innovasjon Norge	13
5.1.1	Risikolån.....	13
5.1.2	Garantier.....	13
5.1.3	Tapsfond.....	13
6.	Krav til internkontroll	14
7.	Tilskudd og reglene om offentlig støtte	15
7.1	Generelt.....	15
7.2	Hva er offentlig støtte?	15
7.3	Registreringsplikt	16
7.4	Om offentlig støtte.....	17
7.5	Bagatellstøtte (de minimis).....	17
7.5.1	Fremgangsmåte ved tildeling av bagatellstøtte	17
7.5.2	Kumulasjon	18
7.5.3	Beregning av beløpsgrense.....	19

7.5.4	Lån som bagatellmessig støtte	19
7.6	Det alminnelige gruppeunntaket.....	19
7.6.1	Meldeplikt ved bruk av gruppeunntak	20
7.7	Støtte til tjenester av allmenn økonomisk betydning.....	21

1. INNLEDENDE BESTEMMELSER

Retningslinjer for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler

1.1 Formål

De distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene skal bidra til å realisere nasjonale og fylkeskommunale mål for regional utvikling tilpasset regionale forutsetninger.

1.2 Geografisk virkeområde

Kap. 550, post 62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene skal brukes innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte¹.

Kap. 550, post 64 Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn skal brukes i områder med særlige distriktsutfordringer. Det er fylkeskommunenes ansvar å vurdere hvilke områder som har særlige distriktsutfordringer i sitt fylke jf. distriktsindeksen. Disse områdene kan være utenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte.

Kap. 553, post 60 Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse kan brukes i hele landet.

Kap. 553, post 63 Grenseregionale Interreg-program skal brukes i programområdene gitt for det enkelte program.

Kap. 553, post 65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet kan brukes i hele landet.

1.3 Regionalt samarbeid og partnerskap

Fylkeskommunene tar som folkevalgt organ den endelige avgjørelsen om prioriteringen av virkemidlene. Fylkeskommunene skal legge til rette for prosesser som sikrer god dialog med regionale og lokale aktører om mål, utfordringer og strategier som bidrar til samarbeid om tiltak og bruk av ressurser og legge vekt på virkemidler som erfaringsmessig gir best resultat. Det skal sikres god forankring av fylkeskommunenes prioriteringer i regionale partnerskap hvor kommuner, næringsliv, virkemiddelaktører, private organisasjoner, FoU- og utdanningsinstitusjoner, Sametinget og samiske næringsorganisasjoner samt eventuelt andre aktører der dette er formålstjenlig, er representert. Roller og mandat innenfor de enkelte samarbeidsforumene må avklares, inkludert forståelsen av partnerskapsbegrepet i de konkrete situasjonene.

Fylkeskommunene, kommunene og Innovasjon Norge må avklare en passende

¹ Jf. [Forskrift om virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte og regional transportstøtte \(FOR-2014-06-17-807\)](#).

ansvarsfordeling og samordning i de tilfeller flere kan støtte samme tiltak i tråd med gjeldende regelverk.

1.4 Fylkeskommunene

Fylkeskommunen har fullmakt til å:

- a) Bestemme i hvilket år tilsagnet skal gis.
- b) Avgjøre hvor lenge tilsagnet skal gjelde.
- c) Behandle søknader om forlengelse.
- d) Bevilge ubenyttede midler til nye tiltak i tråd med de målene som er satt for bevilgningene.

Fylkeskommunene kan gjøre følgende med midlene:

1. Forvalte midlene selv ved å utarbeide tilskuddsordninger.² Unntaksvis kan fylkeskommunen tildele enkelttilskudd ved særskilt å navngi mottakeren i budsjettvedtak fattet av fylkestinget.
2. Delegere forvaltningen til kommuner, regionråd, Innovasjon Norge, Siva, Forskningsrådet, andre offentlige forvaltere og unntaksvis til ikke offentlig heleide aktører³.
3. Finansiere utviklingsprosjekter/programmer i regi av fylkeskommunen.
4. Medfinansiere nasjonale programmer og satsinger dersom dette er i tråd med gjeldende nasjonale føringer.

Renteinntekter skal ikke brukes til andre formål.

1.5 Konsekvenser ved feil bruk av midlene

Dersom departementet oppdager feil forvaltning eller bruk av midlene vil fylkeskommunen dette gjelder bli varslet i eget brev. Fylkeskommunen har mulighet til å komme med sin vurdering av saken før departementet konkluderer. Alle fylkeskommunene vil bli varslet ved feil bruk av midlene i andre fylkeskommuner, slik at de kan korrigere tilsvarende bruk av midler. Gjentatt feilbruk kan medføre krav om tilbakebetaling ved en reduksjon av bevilgningen på tilsvarende beløp det påfølgende budsjettår.

Dersom fylkeskommunene oppdager gal forvaltning eller feil bruk av midlene hos andre forvaltere gjelder punkt. 3.2 nr. 6 i retningslinjene eller bestemmelser fastsatt i kontrakten som regulerer delegasjonen.

² Se punkt 4 for etablering av tilskuddsordninger.

³ Se punkt 3 for delegasjon av forvaltningen.

2. BRUK AV MIDLENE

2.1 Godtgjørelse for forvaltningsoppgaver

Alle⁴ forvaltere kan bruke inntil fem prosent av midlene de forvalter selv, til å dekke egne administrasjons- og gjennomføringskostnader. For Technical Assistance i gjennomføringen av Interreg VA over kap. 553, post 63 kan inntil 10 prosent av administrasjons- og gjennomføringskostnadene dekkes (jf. reglene i det enkelte program). I tillegg kan midlene dekke kostnader ved eventuell evaluering av forvaltningen og tilskuddsordningene.

Administrasjons- og gjennomføringskostnadene skal være tilknyttet de ansatte hos tilskuddsforvalteren som utfører følgende oppgaver:

- a) fordeling av midler til innsatsområder, herunder tildeling og oppfølging av rammer til Innovasjon Norge, kommuner og regioner
- b) forvaltning av tilskuddsordninger, herunder kunngjøring, registrering av faste data, søknadsbehandling, registrering av gitte tilsagn, utbetalinger, registrering i regnskapet, behandling av dokumentasjon, veiledning, prosjektoppfølgning, rapportering, kontroll og eventuell klagebehandling

Administrasjons- og gjennomføringskostnader er følgende:

Personalkostnader: lønnsutgifter, pensjon, sosiale kostnader og lignende

Overhead: indirekte kostnader tilknyttet medarbeidere, IT, kontorutgifter og tilhørende administrative tjenester.

Reisekostnader: midlene kan brukes til å kompensere for utgifter hos aktører fra næringslivet, herunder tapt arbeidsfortjeneste, møtegodtgjørelse og reiseutgifter i forbindelse med deltakelse i partnerskapsarbeid ved forvaltningen av midlene, innenfor statens reiseregulativ⁵

2.1.1 Innovasjon Norge

Fylkeskommunene skal dekke administrasjons- og gjennomføringskostnader for oppdrag de gir Innovasjon Norge og som blir finansiert over kap. 550 og kap 553, dersom disse ikke er dekket av departementet.

2.1.2 Ungt entreprenørskap

For Ungt Entreprenørskap i hvert fylke kan fylkeskommunen dekke samtlige kostnader tilknyttet drift og aktiviteter i programperioden.

⁴ Dette gjelder ikke for de nasjonale virkemiddelaktørene, Innovasjon Norge, Siva og Norges Forskningsråd.

⁵ Godtgjørelsen kan også dekke utgifter hos aktører fra næringslivet innenfor rammene statens reiseregulativ fastsetter, se: [Statens reiseregulativ](#)

2.2 Hva midlene kan brukes til

Fylkeskommunene og kommunene kan tildele tilskudd til prosjekt/tiltak med hjemmel i *forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler*. Tilskuddet skal ha utløsende effekt.

Tilskudd kan tildeles til følgende typer prosjekt/tiltak:

- a) prosjekt/tiltak hvor formålet er å utvikle tilbud og rammebetingelser som kan styrke og videreutvikle næringslivet og det regionale arbeidsmarkedet
- b) prosjekt/tiltak som bidrar til at regioner og lokalsamfunn blir mer attraktive å bo i og flytte til

Tilskudd under a) og b) over kan også tildeles til virksomheter, så langt tilskuddet er innenfor gruppeunntakene i lov om offentlig støtte og tjenestene ikke blir tilbudt av Innovasjon Norge.

Med prosjekt og tiltak menes oppgaver og aktiviteter som:

1. er tidsbegrenset, tilskudd kan kun gis i inntil 5 år, selv om prosjektet har lenger varighet
2. har fokus på utprøving, initiering og oppstart
3. har organisering, kostnader og finansiering som er direkte tilknyttet prosjektets/tiltakets formål
4. skal lede frem til et bestemt resultat

Tilskudd til nasjonale program for nærings- og samfunnsutvikling, som for eksempel NCE, ARENA, Næringshageprogrammet, VRI og Inkubatorprogrammet kan tildeles på de samme vilkårene som de notifiserte ordningene, og gå utover tidsbegrensingen på fem år.

Fylkeskommunene skal ikke gi støtte til investerings- og utviklingsprosjekt i enkeltbedrifter eller til etablerere, men har et strategisk ansvar for bruk av midlene til dette formål. Fylkeskommunene skal bruke Innovasjon Norge som operatør. Kommunene kan med de kommunale og regionale næringsfondene gi tilskudd til bedrifter, næringshager og inkubatorer. Samtlige tilskudd/støtte må tildeles i samsvar med EØS-avtalen. Se kapittel 7.

Innovasjon Norge forvalter følgende bedriftsrettede tilskudd:

1. distriktsrettede investeringstilskudd og utviklingstilskudd til enkeltbedrifter og til etablerere
2. risikolån, herunder ansvarlige lån, gjeldsbrevslån og pantelån
3. garantier for investeringslån og driftskreditter

Ytterligere tildelingskriterier er beskrevet i tilknytning til den enkelte post i oppdragsbrevet om tilskudd til fylkeskommunene under programkategori 13.50 Distrikts og regionalpolitikk.

2.3 Avgrensning av virkemiddelbruken

Fylkeskommunen eller andre forvaltere skal ikke bruke midlene til eller tildele midler til følgende:

1. drift av næringsvirksomhet eller organisasjoner
2. kausjon eller annen økonomisk garanti
3. direkte eller indirekte investeringer i virksomheters egenkapital
4. renter og avdrag på lån og refinansiering av gjennomførte prosjekter
5. drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale og kommunale lovpålagte oppgaver utført av fylkeskommunen, kommunen eller andre
6. å avsette midler til uspesifiserte fond. Delegerte midler til kommuner og regionråd, eventuelt andre forvaltere regnes ikke som fond
7. politikkforberedende aktiviteter internt hos forvalter eller i regi av forvalter, herunder kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser

Punkt 1, 2 og 3 gjelder ikke for Innovasjon Norge.

3. DELEGERING AV FORVALTNINGEN

3.1 Delegering av forvaltningsoppgaver

Fylkeskommunen er ansvarlig ovenfor Kommunal- og moderniseringsdepartementet for de midlene som er delegert til andre forvaltere og at forvaltningen skjer i henhold til *forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler* og disse retningslinjene.

Fylkeskommunen kan delegerer hele eller deler av forvaltningen til:

1. kommunene, regionråd og Innovasjon Norge
2. andre offentlig heleide forvaltere⁶
3. unntaksvis til ikke offentlig heleide forvaltere.⁷ Det skal gis skriftlig beskjed til Kommunal- og moderniseringsdepartementet om slik delegasjon.⁸ Delegasjonen skal skje i samsvar med reglene om offentlig anskaffelser.

Godtgjørelse for forvaltningsoppgaver jf. punkt 2.1.

3.2 Stadfestelse av delegasjon

Delegasjon skal fastsettes i oppdragsbrev eller kontrakt som:

⁶ Ved delegasjon til offentlig heleide virksomheter skal fylkeskommunen og/eller kommunen å vurdere om tilskuddsforvaltningen kan delegeres direkte etter regelen om utvidet egenregi eller om delegasjonen er å anse som en anskaffelse.

⁷ Eksempelvis aksjeselskap, stiftelser, privat virksomhet, selvstendige rettssubjekt som staten eier delvis, mv.

⁸ Når det ikke er aktuelle offentlige instanser å overlate forvaltningsansvaret til kan fylkeskommunene og kommunene unntaksvis delegerer hele eller deler av forvaltningen til ikke offentlig heleide forvaltere., jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 6.2.2.4.

1. fastsetter hvilke forvaltningsoppgaver som er delegert. Det er viktig at det fremgår tydelig hvem som har bevilgningsmyndighet, ansvar for kunngjøring, saksbehandling, oppfølging og kontroll
2. fastsetter hvilken del av midlene som skal dekke kostnader tilknyttet tilskuddsforvaltningen og hvilken del av midlene som det skal lages tilskuddsordning for
3. gir vilkår om at midlene skal forvaltes i samsvar med disse retningslinjene, *forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler* og gjeldende lover/regelverk, herunder blant annet forvaltningsloven, offentlighetsloven og regelverk for offentlig anskaffelser
4. informerer om at Riksrevisjonen, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, fylkeskommunen eller kommunen kan føre kontroll med at midlene blir forvaltet og brukt etter angitte forutsetninger
5. vilkår om at tilskuddsforvaltningen ikke kan videredelegeres til andre⁹
6. fastsetter reaksjoner for feil forvaltning og/eller bruk av midlene

Retningslinjene og *forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler* skal legges ved oppdragsbrevet eller kontrakten.

Relevante lenker:

- [Veileder til reglene om offentlig anskaffelser](#)
- [Forskrift om offentlig anskaffelser](#)
- [Håndhevelse av offentlig anskaffelser \(NOU 2010:2\)](#)

4. ETABLERING AV TILSKUDDSORDNINGER

Tilskuddsforvalterens oppgave er å ivareta formålet med tilskuddsordningen og følge opp at de konkrete mål som er fastsatt oppnås.

Den som har forvaltningsansvaret for midler gitt over post 60 og 61 skal som hovedregel etablere tilskuddsordninger med hjemmel i forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler. Et regelverk for tilskuddsordning skal inneholde følgende hovedelementer:

1. mål for ordningen
2. kriterier for måloppnåelse
3. tildelingskriterier, herunder beregningsregler
4. oppfølging og kontroll
5. evaluering

Punkt 1-3 skal uformes i samsvar med retningslinjene 2.2 og 2.3 og forskriftens § 6-9.

Relevante lenker:

[Reglementet og bestemmelser for økonomistyring i Staten](#)

⁹ Dette punktet gjelder ikke for kommunene.

4.1 Kunngjøring

Alle tilskuddsordninger skal være søknadsbaserte og kunngjøres på regionalforvaltning.no,¹⁰ forvalterens nettside og på en slik måte at hele målgruppen nås. Kunngjøringen skal inneholde formål med tilskuddsordningen, tildelingskriterier, alle opplysninger og/eller dokumentasjon søkeren må oppgi i søknaden og eventuell søknadsfrist.

4.2 Søknadsbehandling

Forvaltningslovens¹¹ alminnelige regler om saksbehandling gjelder alle faser av saksbehandlingsprosessen.

4.2.1 Veiledningsplikt

Tilskuddsforvalterne har alminnelig veiledningsplikt ovenfor alle som ønsker å søke om tilskudd.¹²

4.2.2 Saksbehandlingstid og foreløpig svar

Forvalteren skal forbrede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. Det skal gis foreløpig svar dersom en søknad ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt.¹³

4.2.3 Habilitet

I behandlingen av enkeltsøknader skal beslutningstakere og saksbehandlere vurdere sin habilitet.¹⁴

4.2.4 Vedtak om avslag

Vedtak om tildeling eller avslag skal sendes skriftlig til søker og inneholde følgende:¹⁵

1. en begrunnelse for vedtaket med en henvisning til hjemmelsgrunnlaget vedtaket bygger på
2. informasjon om søkerens rettigheter:
 - a) rett til innsyn i sakens dokumenter
 - b) klageadgang, hvor klagen skal sendes og klagefrist

¹⁰ Dette gjelder ikke for tilskuddsordninger som forvaltes av de nasjonale virkemiddelaktørene.

¹¹ [Jf. lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker, av 2. oktober 1967 \(forvaltningsloven\)](#).

¹² Jf. *forvaltningsloven* kap. III § 11 og *forvaltningsforskriften* av 15.12.2006 kap. 2.

¹³ Jf. *forvaltningsloven* § 11 a.

¹⁴ Jf. *forvaltningsloven* kap. II, *etiske retningslinjer i staten* og *bestemmelser for økonomistyring i staten* punkt 6.3.3 tredje ledd.

¹⁵ Jf. *forvaltningsloven* kap. V, gir utfyllende informasjon om krav til vedtakets innhold.

4.2.5 Vedtak om tildeling

Vedtak om innvilgelse av tilskudd skal stadfestes med et tilskuddsbrev. Tilskuddsbrevet skal sendes hver enkelt mottaker, eller den instans som er legitimert til å formidle opplysninger om tilsagn videre.

Tilskuddsbrevet med eventuelle vedlegg skal inneholde:

1. formål med tilskuddet og hvilke kostnader tilskuddet skal dekke
2. tilskuddsbeløp og utbetalingsplan
3. eventuelt andre vilkår for bruken av midlene
4. frist for at mottakeren aksepterer vilkårene
5. krav til rapportering
6. informasjon om at kontrolltiltak kan bli iverksatt, med henvisning til bevilgningsreglementet § 10 andre ledd og *forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler* § 14

Det er mulig å stille krav om tilbakebetaling dersom mottakeren ikke bruker tilskuddet i samsvar med angitte forutsetninger

Tilskuddsbrev skal undertegnes av en person med budsjett disponeringsmyndighet eller bemyndiget medarbeider for den aktuelle tilskuddsbevilgningen.¹⁶

Alle anmodninger om utbetalinger skal være attestert før utbetaling kan skje. Den som attesterer skal kontrollere at utbetalingsforslaget er i samsvar med vedtaket om tilskuddet¹⁷ og at tilskuddsmottaker har sendt inn dokumentasjon som fastsatt i tilskuddsbrevet.

For tilskuddsordninger der det inngås kontrakt med den enkelte tilskuddsmottaker, kan hele eller deler av innholdet i et tilskuddsbrev omtalt ovenfor, i stedet tas inn i kontrakten.

4.2.6 Registrering av tilsagn

Tilsagn om tilskudd skal registreres elektronisk slik at tilskuddsforvalteren til enhver tid har oversikt over alle inngåtte forpliktelser.

4.2.7 Utbetaling

Utbetalingen skal i utgangspunktet skje etterskuddsvis.¹⁸ Minst 25 prosent av tilskuddet skal holdes tilbake til prosjektet/tiltaket er avsluttet og tilskuddsforvalteren har mottatt sluttrapport eller resultatskjema i regionalforvaltning.no og /eller rapport.

Relevant lenke:

[Forvaltningsloven](#)

[Reglement og bestemmelser om økonomistyring i staten](#)

¹⁶ Jf. *bestemmelser om økonomistyring i staten* punkt 6.3.3 andre avsnitt.

¹⁷ Tilskuddsbrevet.

¹⁸ Jf. *bestemmelser for økonomistyring i staten* punkt 6.3.5.

[Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler](#)

4.2.8 Innsyn

Tilskuddsforvalteren skal praktisere partsinnsyn¹⁹ og stor grad av åpenhet. Reglene om innsynsrett gjelder for alle saksbehandlingens faser, også i oppfølging.

Relevant lenke:

[Rettleier til offentlighetlova \(2010\)](#)

4.2.9 Klage

Tilskuddsforvalteren skal etablere rutiner for klagebehandling. Det skal gis klar og oppdatert informasjon om klageadgang- og behandling til søkeren. Dette omfatter hvordan klagen skal leveres, hvilke opplysninger klager må gi og kontaktinformasjon til riktig klageorgan som klagen skal sendes til. Klager skal også få informasjon om forventet behandlingstid holdes informert om den videre behandlingen av klagen. Forvalteren må svare klager uten unødig opphold og redegjøre for avgjørelsen. Avgjørelsen må være skriftlig.

4.3 Oppfølging, kontroll og evaluering

4.3.1 Oppfølging og kontroll

Den som har budsjettdisponeringsfullmakt er ansvarlig for oppfølging og kontroll som skal sikre at tilskuddet er brukt i henhold til tilskuddsbrevet.

Dette innebærer følgende:

1. påse at avtalte rapporter faktisk kommer inn
2. å gi tilbakemelding og treffe eventuelle tiltak dersom rapporteringen eller eventuell kontrollen avdekker forhold som ikke er tilfredsstillende
3. å dokumentere gjennomførte kontrolltiltak på en etterprøvable måte

Oppfølging og eventuell kontroll må tilpasses den enkelte tilskuddsordning og ha et rimelig omfang i forhold til nytten og kostnadene ved kontrollen.

Departementet kan eventuelt fastsette ytterligere krav til oppfølgings- og kontrollaktiviteter i det årlige oppdragsbrevet t til fylkeskommunene.

Relevant lenke:

[- Veileder: ”Om etablering og forvaltning av tilskuddordninger i staten”](#)

4.3.2 Evaluering av tilskuddsordningene

Departementet, fylkeskommunene og kommunene skal med visse mellomrom evaluere tilskuddsordningene de forvalter og/eller andre forvalter på vegne av det offentlige.

¹⁹ Jf. *forvaltningsloven* kap. IV §§ 18 og 19, *offentlighetsloven*.

Relevant lenke:

- [Veileder: Evaluering av statlige tilskuddsordninger](#)

5. INNOVASJON NORGE

5.1.1 Risikolån

Risikolån, herunder ansvarlige lån, gjeldsbrevslån og pantelån, kan gis på vilkår. For risikolån kan det avtales rett til konvertering til aksjekapital. Renten på nye risikolån skal settes høyere enn renten på nye lavrisikolån med tilsvarende rentebindingsperiode. Tilsvarende gjelder renteregulering av allerede opprettede risikolån. Nye pantelån kan sikres med prioritet etter langsiktige pantelån fra andre kredittinstitusjoner. Rentemarginen på risikolånene skal dekke administrasjonskostnadene for forvaltningen. Det eventuelle gjenværende nettobeløpet skal tilbakeføres til fylkeskommunene. Det eventuelle negative nettobeløpet skal dekkes av tilsagnet fra fylkeskommunene eller ved overføring fra fylkeskommunene.

5.1.2 Garantier

Garantiordningen skal sikre finansiering av prosjekt med høy risiko, med realistisk mål for å kunne oppnå lønnsomhet. Garanti stilles som simpel tapsgaranti der Innovasjon Norge og andre finansieringsinstitusjoner deler risikoen.

5.1.3 Tapsfond

Innovasjon Norge skal opprette og forvalte et felles tapsfond for distriktsrettede risikolån og garantier for alle årganger innenfor tilskuddsordningen. Innovasjon Norge er ansvarlig for å fylle opp tapsfondet med midler fra fylkeskommunene. Tapsfondet skal reflektere den reelle risikoen for utlånsporteføljen til tilskuddsmottakeren og de samlede tapene som kan oppstå, ved at det blir satt av midler til forventede fremtidige tap. Midler som blir avsatt til tapsfond skal normalt svare til vurdert risiko i hver enkelt låne- og garantiordning. Innovasjon Norge skal årlig vurdere størrelsen på tapsfondet mot vurdert risiko i låne- og garantiporteføljen. Dersom det er et negativt avvik på 5 % skal fylkeskommunen og departementet varsles. Dersom det er et negativt avvik på over 10 % fra porteføljerisikoen skal tapsfondet etterfylles. Dette skal skje etter en fordelingsnøkkel der den delen fylkeskommunene har av risikolån og garantiporteføljen per 1. januar skal legges til grunn, uavhengig av hvor tapet har oppstått.

6. KRAV TIL INTERNKONTROLL²⁰

Alle forvaltere skal etablere internkontroll. For å sikre korrekt saksbehandling ved tildeling og utbetaling av tilskudd, skal alle tilskuddsforvaltere etablere systemer, rutiner og tiltak som blant annet har som formål å forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler. Tilskuddsforvalterens ledelse bør tilpasse internkontrollen til lokale forhold, virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Internkontrollen skal dokumenteres. Dokumentasjonskrav bør ikke føre til unødig byråkratisering.

Den interne kontrollen har til formål å forhindre styringssvikt, feil og mangler slik at:

- a) beløpsmessige rammer ikke overskrides
- b) måloppnåelse og resultater står i et tilfredsstillende forhold til fastsatte mål og resultatkrav, og at eventuelle vesentlige avvik forebygges, avdekkes og korrigeres i nødvendig utstrekning
- c) ressursbruken er effektiv
- d) regnskap og informasjon om resultater er pålitelig og nøyaktig
- e) at midlene forvaltes på en forsvarlig måte
- f) økonomistyringen er organisert forsvarlig og utføres i samsvar med gjeldende lover og regler
- g) misligheter og økonomisk kriminalitet forebygges og avdekkes

Tiltakene skal bidra til å sikre korrekt:

- a) registrering av faste data
- b) søknadsbehandling
- c) registrering av gitte tilsagn om tilskudd
- d) utbetaling av tilskudd til rett mottaker til rett tid
- e) registrering i regnskapet.
- f) behandling av dokumentasjon fra tilskuddsmottaker

For å kunne utøve den nødvendige internkontrollen skal det rettes fokus mot følgende:

- a) ledelsens og tilsattes kompetanse og holdninger til resultatoppfølging og kontroll
- b) identifisering av risikofaktorer som kan medvirke til at virkemidlenes mål ikke nås, og korrigerende tiltak som med rimelighet kan redusere sannsynligheten for manglende måloppnåelse.
- c) sikring av kvaliteten av den interne styringen, herunder forsvarlig arbeidsdeling og effektivitet i arbeidsprosessene.
- d) informasjonsrutiner som sikrer at relevant informasjon av betydning for måloppnåelse kommuniseres på en effektiv måte.
- e) rutiner for behandling og lagring av vesentlig informasjon som sikrer konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet.

Relevant veiledning/lenke:

²⁰ Jf. bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 6.3.8.1 og punkt 2.4.

- [Reglementet og bestemmelser for økonomistyring i Staten](#)
- [Resultatmåling. Mål- og resultatstyring i staten](#)
- [Regionalforvaltning](#)

7. TILSKUDD OG REGLENE OM OFFENTLIG STØTTE

7.1 Generelt

Alle tilskuddsforvaltere er ansvarlige for at tilskudd tildeles i samsvar med reglene om offentlig støtte i EØS-avtalen artikkel 61 (1). Dersom tilskuddet ikke tildeles i tråd med reglene, er det en risiko for at tilskuddet utgjør ulovlig støtte og at mottakeren må tilbakebetale tilskuddet. Tilskuddsforvalteren må derfor:

- foreta en konkret vurdering av om reglene om offentlig støtte får anvendelse på tilskuddet før det fattes vedtak om tildeling, og ev.
- vurdere hvordan tilskuddet kan tildeles i tråd med støttereglene.

Relevante lenker:

[Generell innføring i reglene om offentlig støtte](#)

[Veileder: EØS-avtalens regler om offentlig støtte](#)

[Lov om offentlig støtte](#)

7.2 Hva er offentlig støtte?

Det er seks kumulative vilkår som må være oppfylt for at reglene om offentlig støtte i EØS-avtalen artikkel 61 (1) får anvendelse.

1. Tilskuddet må innebære en økonomisk fordel for mottakeren²¹
2. Tilskuddet må være gitt av det offentlige, offentlige midler eller beslutningen om tildelingen må kunne tilregnes det offentlige²²
3. Tilskuddet må begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer eller tjenester (selektivitet)
4. Mottaker må være et foretak som driver økonomisk aktivitet.
5. Tilskuddet må vri konkurransen eller true med å vri konkurransen
6. Tilskuddet må være egnet til å påvirke samhandelen mellom EØS-landene

Ved tildeling av tilskudd under forskrift/retningslinjene for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler er vilkårene 1-3 og 5 alltid oppfylt.

Tilskuddsforvalteren må vurdere om vilkårene 4 og 6 er oppfylt.

²¹ Tilskudd er offentlig støtte og omfatter en hver økonomisk fordel og/eller fritak for økonomisk byrde, som begunstiger bestemte foretak eller bransjer. Også ytelser på vanlige kommersielle vilkår kan omfattes, f.eks. lån til markedsrente, dersom mottakeren har en så svak økonomisk stilling at han ikke ville oppnådd en slik ytelse i det vanlige markedet.

²² Enhver støtte som tildeles i henhold til retningslinjene er å anse som ”offentlige midler”.

Uavhengig av om støtten tildeles av kommuner, fylkeskommuner, de nasjonale virkemiddelaktørene eller via ikke-offentlig heleide virksomheter. Det avgjørende er om støtten fra de offentlige midler er mottatt som resultat av en adferd som kan tilskrives det offentlige, jf. sak C-305/89, Italia mot Kommisjonen,

Vilkår 4: Er tilskuddsmottakeren et foretak?

Et foretak er en enhet som driver økonomisk aktivitet. Dette innebærer at foretaket leverer varer eller tjenester på markedet, i konkurranse med andre markedsaktører. Dette gjelder uavhengig av hvordan foretaket er organisert, hvem som eier foretaket eller hvordan foretaket er finansiert²³. Det er heller ikke avgjørende om foretaket har profitt som formål. Dette betyr blant annet at ideelle aktører og andre som driver etter selvkostprinsippet kan være å anse som et foretak.

For eksempel: En butikk er et foretak, fordi den selger varer til kunder mot vederlag, i konkurranse med andre butikker. Butikken vil være et foretak, uavhengig av om butikken er drevet av kommunen selv i eget rettssubjekt, utskilt i et kommunalt foretak eller drevet av en privat aktør. Selv om butikken ikke har som formål å tjene penger eller å gå med overskudd er butikken fortsatt et foretak.

Dersom støttegiver, etter en vurdering, har kommet frem til at støttemottager ikke driver økonomisk aktivitet, kan tilskuddet tildeles uten at reglene om offentlig støtte får anvendelse.

Vilkår 6: Er tilskuddet egnet til å påvirke samhandelen mellom EØS-landene?

I løpet av de siste årene har det kommet en rekke avgjørelser der EU-kommisjonen har kommet frem til at samhandelsvilkåret ikke er oppfylt. Dette gjelder for eksempel der hvor mottakeren:

- kun leverer varer eller tjenester til et begrenset lokalt område i en medlemsstat
- det er usannsynlig at mottakerens virksomhet vil tiltrekke seg kunder fra andre medlemsstater
- tiltaket har ingen - eller marginale forventede effekter på investeringer på tvers av landegrensene innenfor sektoren, eller på muligheten for bedrifter til å etablere seg i EUs indre marked

Dersom støttegiver, etter en vurdering, har kommet frem til at tilskuddet ikke er egnet til å påvirke samhandelen, kan tilskuddet tildeles uten at reglene om offentlig støtte får anvendelse.

7.3 Registreringsplikt

Norske myndigheter innførte, i samsvar med EØS-rettslige forpliktelser, 1.7.2016 Register for offentlig støtte i Brønnøysundregistrene. Støttegiver er pålagt å føre opplysninger om offentlig støtte i dette registeret jf. lov om offentlig støtte. Nærings- og fiskeridepartementet har også gitt en forskrift om registrering av offentlig støtte, som nærmere detaljerer registreringsplikten omfang, innhold og på hvilket tidspunkt registreringsplikten inntreffer. Støtte som ikke føres inn i registeret, vil ikke være forenlig med reglene for offentlig støtte.

²³ Se Communication from the Commission; Commission Notice of the Notion of State aid as referred to in Article 107(1) TFUE, s. 5, flg.

Opprettelsen av det nasjonale registeret innebærer ikke at den årlige rapporteringsforpliktelsen forsvinner, ettersom opplysningene støttegiverne er pålagt å melde inn til registeret ikke er like omfattende som de som sendes inn til ESA i forbindelse med den årlige rapporteringen.

Lenke:

[Brønnøysundregistrene](#): registeret for offentlig støtte

[Lov om offentlig støtte](#)

[Forskrift om registrering av offentlig støtte](#)

7.4 Om offentlig støtte

Dersom tilskuddet er offentlig støtte er tilskuddsforvalteren ansvarlig for at tilskuddet gis i samsvar med en av unntaksbestemmelsene i EØS-avtalen.

I det følgende blir det redegjort for de mest relevante unntaksbestemmelsene.

7.5 Bagatellstøtte (de minimis)

Tilskudd kan tildeles som bagatellstøtte. Et foretak²⁴ kan kun motta bagatellstøtte på inntil 200 000 euro over en periode på tre regnskapsår.²⁵

Lenke:

[Bagatellstøtte](#)

7.5.1 Fremgangsmåte ved tildeling av bagatellstøtte

Nedenfor følger forslag til fremgangsmåte ved tildeling av bagatellstøtte. Forslaget er utformet med sikte på å sikre at alle vilkårene i forordningen om bagatellstøtte blir oppfylt.

1. Opprett en egen mappe el. hvor all korrespondanse med søkeren lagres.

²⁴ Hva er ett foretak?

Etttersom støttetaket på 200 000 euro gjelder per foretak, er definisjonen av hva som er ett foretak av avgjørende betydning for om støttetaket er overholdt. Definisjonen finnes i Forordningen artikkel 2 nr.2.

Forordningen bestemmer at dersom to eller flere foretak kan regnes som tilknyttet hverandre, så må de når støttegiver skal vurdere om støttetaket er overskredet anses som ett og samme foretak (a single undertaking). For mer om denne vurderingen, se Forordningen artikkel 2 nr. 2.

²⁵ Den relevante treårsperioden er ”flytende”. Det innebærer at for hver tildeling av bagatellmessig støtte må det tas hensyn til støtte tildelt i de to foregående kalenderårene samt inneværende år.

2. Send e-post eller brev til søkeren for å få nødvendig informasjon. Forordningen stiller visse krav til tilbakemeldingen. Derfor har NFD laget et forslag til hvordan anmodningen om informasjon kan utformes.

Lenke:

[Forslaget til brev om anmodning om informasjon](#)

3. Støttegiver foretar en vurdering på bakgrunn av innhentet og øvrig tilgjengelig informasjon om de materielle vilkårene for å gi bagatellstøtte er oppfylt:

- Er en innenfor virkeområdet til forordningen, jfr. artikkel 1?
- Er støttebeløpet under 200 000 euro til foretaket for en periode på tre regnskapsår (100 000 euro for veitransport), jfr. artikkel 3 nr. 2?
- Er det mulig å angi presist hva som er tilskuddets/støttens verdi ("transparent støtte"), jfr. artikkel 4?

4. Dersom støttegiver kommer frem til at de materielle vilkårene er oppfylt og en ønsker å gi støtte, må støttegiver sende et skriftlig tildelingsbrev til støttemottaker. Forordningen stiller visse krav til tildelingsbrevet, derfor har NFD laget et forslag til hvordan tildelingsbrevet kan utformes.

Lenke:

[Forslaget til tildelingsbrev offentlig støtte](#)

5. Støttegiver bør ha en samlet oversikt over all støtte de gir med grunnlag i forordningen om bagatellmessig støtte. Nye tildelinger bør føres inn i oversikten fortløpende. Dette vil gjøre det mulig å etterkomme eventuelle krav fra ESA om informasjon om støttetildelinger.

Tilskuddsforvalteren skal lagre denne informasjonen i ti år og ved anmodning kunne gi den nødvendige informasjonen til ESA innen 20 arbeidsdager.

Tilskudd som gis som bagatellstøtte skal ikke meldes til ESA.

7.5.2 Kumulasjon

Det er ikke adgang til å tildele bagatellstøtte på en slik måte at man går utover de maksimale støttesatsene som følger av andre EØS-rettslige grunnlag for å tildele støtte, som for eksempel Kommisjonsforordning nr. 651/2014 (det alminnelige gruppeunntaket) eller godkjennelsesvedtak fra ESA (ved notifisert støtte).

For eksempel:

Det alminnelige gruppeunntaket tillater at et foretak kan motta 50% av investeringskostnadene i en maskin. Foretaket mottar tilskudd tilsvarende 50% av kostnadene til investeringen under gruppeunntaket. Foretaket kan ikke motta ytterligere støtte som bagatellstøtte til investeringen.

Dersom den maksimale støtteintensiteten ikke er utnyttet, kan det tildeles støtte inntil taket i gruppeunntaket eller ESAs vedtak er oppnådd.

For eksempel:

Det alminnelige gruppeunntaket tillater at et foretak kan motta 50% av investeringskostnadene i en maskin. Foretaket mottar tilskudd tilsvarende 30% av kostnadene til investeringen under gruppeunntaket. Foretaket kan motta tilskudd tilsvarende inntil 20% av kostnadene som bagatellstøtte til investeringen i maskinen.

Støtte som er gitt under godkjente ordninger eller andre gruppeunntak skal ikke tas med i beregningen av om taket i reglene om bagatellmessig støtte er nådd.

For eksempel:

Foretaket mottar støtte under gruppeunntaket til en investering i en maskin. Foretaket kan motta bagatellstøtte til andre investeringer eller aktiviteter som bagatellstøtte.

7.5.3 Beregning av beløpsgrense

Dersom støtten gis på en annen måte enn ved kontanttilskudd skal støttens verdi omregnes til verdien i brutto kontanttilskudd. Dersom støtten utbetales i flere rater, skal støtten diskonteres²⁶ til sin verdi på det tidspunktet støtten blir gitt. Det er ESAs referanserente som skal benyttes ved diskontering.

Lenke til:

- [ESAs referanserente](#)

7.5.4 Lån som bagatellmessig støtte

Lån kan gis som bagatellmessig støtte dersom tilskuddsekvivalenten er beregnet med grunnlag i gjeldende markedsrente på det tidspunktet støtten tildeles. Avviket fra markedsrenten utgjør støtteelementet.

7.6 Det alminnelige gruppeunntaket

Det alminnelige gruppeunntaket (GBER) er en forskrift som fastsetter detaljerte regler for når visse typer offentlig støtte anses forenlig med EØS-avtalen.

GBER omfatter forskjellige typer støtte, herunder:

1. Regional investeringsstøtte
2. Investeringsstøtte til små og mellomstore bedrifter (SMB)
3. Støtte til SMB-ers tilgang til finansiering
4. Støtte til forskning, utvikling og innovasjon (FoUoI)

²⁶ Å diskontere menes her å omregne en eller flere betalingers verdi til et annet tidspunkt enn betalingstidspunktet, for å beregne nåverdien av støtten/tilskuddet.

5. Opplæringsstøtte
6. Støtte til beskyttelse av miljøet
7. Støtteordninger for å reparere og utbedre skader forårsaket av naturkatastrofer
8. Regional transportstøtte
9. Støtte til bredbåndsinfrastruktur
10. Støtte til kulturformål
11. Støtte til idrettsinfrastruktur
12. Støtte til lokal infrastruktur
13. Støtte til sysselsetting av dårlig stilte arbeidstakere og arbeidstakere med funksjonshemming

7.6.1 Meldeplikt ved bruk av gruppeunntak

Støttegiver er ansvarlig for at støtte som er tildelt under gruppeunntaket, meldes til ESA innen 20 dager etter at støttetiltaket har trådt i kraft.

ESA har utformet et skjema for meldingen. Skjemaet skal fylles ut når en ny støtteordning eller et enkelttilskudd skal meldes inn. Støttegiver må i tillegg sikre at alle vilkårene for å benytte gruppeunntaket er oppfylt, ettersom ESA ikke fører noen forhåndskontroll med dette. Det vil si at man kan risikere at ESA ved en etterhåndskontroll kommer til at vilkårene ikke var oppfylt. Da vil støtten bli ansett som ulovlig, og må kreves tilbake fra støttemottager.

I tillegg til skjemaet ber derfor Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) om at det vedlegges et følgenotat, fortrinnsvis utformet på engelsk. Følgenotatet skal gi informasjon om støttetiltaket som viser at tiltaket oppfyller kravene i gruppeunntaket.

Ferdigstilt notat og skjema sendes til ESA via NFD: postmottak@nfd.dep.no . NFD anbefaler imidlertid at et **utkast** først sendes til NFD for kvalitetssikring via postmottak@nfd.dep.no

Relevante lenker:

- [Om gruppeunntak](#), inkl skjema for forenklet melding av gruppeunntatt støtte
- [Gruppeunntaket på engelsk](#)

7.7 Støtte til tjenester av allmenn økonomisk betydning

Tjenester av allmenn økonomisk²⁷ (SGEI)²⁸ betydning omfatter visse økonomiske tjenester som myndighetene anser som særlig viktige for innbyggerne og som ikke vil bli levert på en tilfredsstillende måte av markedet alene. For å kunne tilby slike tjenester, kan myndighetene pålegge foretak visse forpliktelser mot økonomisk kompensasjon.

I noen tilfeller vil slik kompensasjon ikke regnes for å gi leverandør av tjenesten en økonomisk fordel. Det vil si at kjøp av tjenester i disse tilfellene ikke anses som støtte, og dermed faller kjøpet utenfor EØS-avtalen artikkel 61 (1) sitt virkeområde. Fire kriterium må være oppfylt for at kompensasjonen for tjenesten ikke skal regnes som en økonomisk fordel²⁹

1. foretaket må være pålagt å utføre en tjeneste av allmenn økonomisk betydning, og disse forpliktelsene må være klart definerte
2. kriteriene for beregningen av kompensasjonen må være fastlagt på forhånd på en objektiv og gjennomsiktig måte
3. kompensasjonen må ikke overstige de nødvendige utgiftene til oppfyllelsen av forpliktelsen
4. kompensasjonens størrelse må bestemmes enten etter en offentlig anbudsprosedyre eller på grunnlag av en analyse av omkostningene som et typisk veldrevet foretak vil ha

Dersom kriteriene over ikke er oppfylte, kan det ytes offentlig støtte til noen typer tjenester av allmenn økonomisk betydning i tråd med Kommissjonsvedtaket om tjenester av allmenn økonomisk betydning av 20. desember 2011.³⁰ Følgende vilkår må være oppfylt:

1. virksomheten må være gitt oppdraget og forpliktelsene må være tydelig definert
2. beregningen av kompensasjonen må være fastsatt på forhånd på en objektiv og åpen måte
3. kompensasjonen kan ikke overstige kostnadene ved utførelsen av tjenesten
4. kompensasjonen faller innenfor én av følgende kategorier
 - a. kompensasjonen overstiger ikke 15 mill euro årlig, **og** tjenesten gjelder ikke transport eller transportinfrastruktur.
 - b. kompensasjon til sykehus som gir "medical care"

²⁷ Definisjonen av tjenester av allmenn økonomisk betydning er ikke legaldefinert. I utgangspunktet er det opptil det offentlige selv å definere hva en slik tjeneste er. ESA og EFTA-domstolen vil kun gripe inn dersom forvalteren foretar en åpenbar feiltolkning eller misbraker begrepet.

²⁸ Services of General Economic Interest.

²⁹ Jf *Altmark*-dommen, C-280/00 av 23. juli 2000

³⁰ Commission Decision of 20 December 2011 on the application of Article 106(2) of the Treaty on the Functioning of the European Union to State aid in the form of public service compensation granted to certain undertakings entrusted with the operation of services of general economic interest (notified under document C(2011) 9380)

- c. kompensasjon til sosiale tjenester innenfor helse og langvarig omsorg, barnevern, tilgang til og re-integrasjon i arbeidsmarkedet, sosial boligbygging, omsorg og sosial inkludering av sårbare grupper
- d. kompensasjon til luft- eller maritimforbindelser til øyer, der gjennomsnittlig passasjertrafikk ikke overstiger 300.000 passasjerer
- e. kompensasjon til lufthavner og havner der gjennomsnittlig passasjertrafikk ikke overstiger 200.000 passasjerer for lufthavner og 300.000 passasjerer for havner.

Støtte til tjenester av allmenn økonomisk betydning skal ikke meldes til ESA.

Relevante lenker:

- [Kommisjonsvedtaket om støtte til tjenester av allmenn økonomisk betydning](#)
- [Tjenester av allmennøkonomisk betydning](#)

Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler

Dato	FOR-2013-12-11-1574
Departement	Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Publisert	I 2013 hefte 18
Ikrafttredelse	01.01.2014
Sist endret	FOR-2016-12-22-1902 fra 01.01.2017
Endrer	
Gjelder for	Norge
Hjemmel	Stortingets årlige budsjettvedtak
Kunngjort	23.12.2013 kl. 14.45
Korttittel	Forskrift om distrikts- og regionalvirkemidler

Kapitteloversikt:

- [Kapittel I. Innledende bestemmelser \(§§ 1 - 3\)](#)
- [Kapittel II. Forvaltningsstruktur \(§§ 4 - 5\)](#)
- [Kapittel III. Om tildeling av tilskudd \(§§ 6 - 12\)](#)
- [Kapittel IV. Om oppfølging og kontroll av tilskuddet \(§§ 13 - 16\)](#)
- [Kapittel V. Øvrige Bestemmelser \(§§ 17 - 19\)](#)

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet (nå Kommunal- og moderniseringsdepartementet) 11. desember 2013 med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak.

Endringer: Endret ved forskrift 22 des 2016 nr. 1902.

Kapittel I. Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Denne forskriften regulerer forvaltningen og bruken av de distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene over de kapitlene i statsbudsjettet som er nevnt i andre og tredje ledd.

Virkemidlene over kap. 550 Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene

- a) post 62 Bedriftsrettede lån- og tilskuddsordninger i distriktene, kan nyttes under kap. 550 post 64
- b) post 64 Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn kan nyttes under kap. 550 post 62.

Virkemidlene over kap. 553 Omstillingsdyktige regioner

- a) post 60 Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse, kan nyttes under kap. 553 post 63 og 65
- b) post 63 Grenseregionale Interreg-program, kan nyttes under kap. 553 post 60 og 65
- c) post 65 Omstillingsprogrammer under akutte endringer arbeidsmarkedet, kan nyttes under kap. 553 post 60 og 63.

Den regionale- og distriktpolitiske innsatsen er målrettet mot å gjøre omstilling for bedrifter lettere på kort sikt og å bygge evne til omstilling i bedrifter, næringsmiljøer og lokalsamfunn på lang sikt.

Midlene skal forvaltes og brukes i samsvar med Stortingets budsjettvedtak, denne forskriften med retningslinjer og oppdragsbrevet fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Forskriften regulerer forholdet mellom tilskuddsforvalter og tilskuddsmottaker og får anvendelse for alle tilskuddsforvaltere som forvalter midler over kapitlene nevnt i andre og tredje ledd.

0 Endret ved forskrift 22 des 2016 nr. 1902 (i kraft 1 jan 2017).

§ 2. Geografisk virkeområde

Virkemidlene over kap. 550, post 62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene skal brukes innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte.

Virkemidlene over kap. 550, post 64 Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn skal brukes i områder med særlige distriktsutfordringer. Det er fylkeskommunenes ansvar å vurdere hvilke områder som har særlige distriktsutfordringer i sitt fylke.

Virkemidlene over kap. 553, post 60 Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse kan brukes i hele landet.

Virkemidlene over kap. 553, post 63 Grenseregionale Interreg-program skal brukes i programområdene gitt for det enkelte program.

Virkemidlene over kap. 553, post 65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet kan brukes i hele landet.

0 Endret ved forskrift 22 des 2016 nr. 1902 (i kraft 1 jan 2017).

§ 3. Definisjoner

Følgende definisjoner legges til grunn i denne forskriften:

1. *Kunngjøring*:¹ En offentliggjøring av hovedelementene i en tilskuddsordning.
2. *Nasjonale virkemiddelaktører*: Innovasjon Norge, SIVA og Norges Forskningsråd.
3. *Tilskudd*: Er offentlig² og omfatter enhver fordel som har de samme økonomiske virkningene som rene pengeoverføringer.
4. *Tilskuddsbrev*: Tilsagn om tilskuddsbeløp på grunnlag av innvilget søknad skal bekreftes med et tilskuddsbrev.³
5. *Tilskuddsforvalter*: Den som forvalter tilskudd i henhold til denne forskriften.
6. *Tilskuddsordning*:⁴ Administrativt system der tilskudd kan tildeles et bestemt formål og som inneholder følgende hovedelementer:
 - Målet med ordningen
 - Kriterier for måloppnåelse
 - Tildelingskriterier, herunder støtteandel og beregningsregler
 - Oppfølging og kontroll
 - Evaluering.

¹ Jf. bestemmelser 12. desember 2003 nr. 1939 om økonomistyring i staten, med endringer senest 18. september 2013 nr. 1104, punkt 6.3.2.

² Jf. lov 27. november 1992 nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-loven), kapittel 2 Statsstøtte.

³ Jf. bestemmelser 12. desember 2003 nr. 1939 om økonomistyring i staten, med endringer senest 18. september 2013 nr. 1104, punkt 6.3.3.

⁴ Jf. bestemmelser 12. desember 2013 nr. 1939 om økonomistyring i staten, med endringer senest 18. september 2013 nr. 1104, 6.2.1.1.

Kapittel II. Forvaltningsstruktur

§ 4. Forvaltere

Kommunal- og moderniseringsdepartementet gir øremerkede rammer til fylkeskommunene gjennom årlige oppdragsbrev.

Fylkeskommunene kan videredelegere¹ hele eller deler av forvaltningen til kommuner, regionråd, de nasjonale virkemiddelaktørene og unntaksvis til andre rettssubjekter.²

Alle forvaltere skal kunngjøre tilskuddsordningene gjennom <http://www.regionalforvaltning.no/> og på en slik måte at målgruppen nås.

De nasjonale virkemiddelaktørene er ikke pålagt å bruke departementets forvaltningsportal.

⁰ Endret ved forskrift 22 des 2016 nr. 1902 (i kraft 1 jan 2017).

¹ Jf. bestemmelser 12. desember 2003 nr. 1939 om økonomistyring i staten, med endringer senest 18. september 2013 nr. 1104, punkt 6.2.2.4.

² Jf. lov 10. februar 1967 om behandlingssaker (forvaltningsloven) § 1 siste setning.

§ 5. Forvaltning av bedriftsrettede virkemidler

Innovasjon Norge¹ forvalter følgende bedriftsrettede midler:

- a) Distriktsrettede investeringstilskudd og utviklingstilskudd til enkeltbedrifter og til etablerere.
- b) Risikolån, herunder ansvarlige lån, gjeldsbrevslån og pantelån, garantier for investeringslån og driftskreditter.

Fylkeskommunen eller andre tilskuddsforvaltere skal ikke gi støtte til tiltakene over.

Kommuner og regionråd kan gjennom kommunale og regionale næringsfond gi tilskudd i henhold til bokstav a.

¹ Jf. lov 19. desember 2003 nr. 130 om Innovasjon Norge, kapittel 3 Selskapets virksomhet.

Kapittel III. Om tildeling av tilskudd

§ 6. Hvem kan søke

Alle offentlige og private aktører og virksomheter med konkrete prosjekter/tiltak kan søke dersom de faller innenfor målgruppen for tilskuddsordningen.

§ 7. Overordnede tildelingskriterier

Det kan søkes om tilskudd til prosjekter/tiltak som oppfyller følgende kriterier:

- a) Er i tråd med fylkeskommunens mål og strategier for distrikts- og regionalpolitikk.
- b) Kan sannsynliggjøre distrikts- og regionalpolitisk virkning.
- c) Har god kvalitet og hvor søker har god gjennomføringsevne.
- d) Tilskuddet har utløsende effekt. Det er ikke tilstrekkelig at tilskuddet medvirker til å opprettholde et tilbud.

Fylkeskommunen og andre forvaltere er ansvarlig for at det fastsettes ytterligere tildelingskriterier i relevant omfang når det etableres konkrete tilskuddsordninger.

§ 8. Hvilke kostnader kan tilskuddet dekke

Tilskuddet kan dekke de deler av kostnadene som er direkte tilknyttet realiseringen av prosjektet/tiltaket.

Tilskudd til prosjekt kan kun gis i inntil 5 år, selv om prosjektet har en lenger varighet. Unntak er tilskudd under programmer eller ordninger i regi av de nasjonale virkemiddelaktørene, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Ungt Entreprenørskap og Merkur der støtte kan gis i tråd med programmenes/tiltakenes varighet.

§ 9. Hvilke kostnader kan tilskuddet ikke dekke

Tilskuddet kan ikke dekke:

- a) Drift av næringsvirksomhet eller organisasjoner.
- b) Kausjon eller annen økonomisk garanti.
- c) Direkte eller indirekte investeringer i virksomheters egenkapital.
- d) Renter og avdrag på lån og refinansiering av gjennomførte prosjekter.
- e) Drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale og kommunale lovpålagte oppgaver utført av fylkeskommunen, kommunen eller andre.
- f) Å avsette midler til uspesifiserte fond. Delegerede midler til kommuner og regionråd, eventuelt andre forvaltere regnes ikke som fond.
Politikkforberedende aktiviteter internt hos forvalter eller i regi av forvalter, herunder kjøp
- g) av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.

Bokstav a, b og c gjelder ikke for tilskudd Innovasjon Norge tildeler.

§ 10. Krav til søknaden

Søknaden skal sendes inn elektronisk gjennom www.regionalforvaltning.no.

Dette gjelder ikke søknader til de nasjonale virkemiddelaktørene.

Søknaden skal inneholde:

- a) En beskrivelse av tiltaket det søkes om tilskudd til, inkludert målsettinger for tiltaket og relevans for formålet med tilskuddsordningen.
- b) Plan for gjennomføring, herunder aktiviteter, tidsplan, organisering og samarbeidspartnere.
- c) Forventede resultater.

- d) Budsjett for prosjektet/tiltaket, herunder finansieringsplan.
- e) Søknadssum.
- f) Andre relevante opplysninger søkeren anser viktig for søknaden og andre opplysninger som er spesifisert i kunngjøringen.

Søkeren skal opplyse til tilskuddsforvalter om foretaket har mottatt offentlig støtte og eventuelt etter hvilken bestemmelse, det inneværende året og de to siste regnskapsårene.

§ 11. Vedtak

Vedtak¹ om tildeling av tilskudd eller avslag er et enkeltvedtak etter forvaltningslovens § 2 første ledd bokstav b. Unntaket er enkeltvedtak truffet av Innovasjon Norge.² Melding om vedtak skal være skriftlig begrunnet og gis innen rimelig tid. Vedtak om tilskudd gis i et tilskuddsbrev.³ Vedtak om avslag på søknaden gis i et avslagsbrev.

Avslag på søknaden gis dersom ett eller flere av vilkårene nedenfor er oppfylt:

- a) Søknaden tilfredsstillende ikke tildelingskriteriene eller formålet faller utenfor ordningen.
- b) Søkeren sender ikke inn nødvendige opplysninger etter anmodning.
- c) Søknaden rangeres ikke høyt nok ut fra tildelingskriteriene sett i forhold til andre søknader.
- d) Tidligere tildelinger er brukt i strid med forutsetningene.

0 Endret ved forskrift 22 des 2016 nr. 1902 (i kraft 1 jan 2017).

¹ Jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven), kapittel IV.

² Forvaltningsloven gjelder ikke for selskapet, heller ikke når det treffer enkeltvedtak på vegne av staten. Jf. lov 19. desember 2003 nr. 130 om Innovasjon Norge, § 6.

³ Jf. definisjonen § 5 (4), bestemmelser 12. desember 2003 nr. 1939 om økonomistyring i staten, med endringer senest 18. september 2013 nr. 1104, punkt 6.3.3.

§ 12. Aksept av vilkårene for tilskuddet

Tilskuddsmottaker skal gi skriftlig samtykke om at tilskuddet er akseptert på de vilkår tilskuddsbrevet angir.

Kapittel IV. Om oppfølging og kontroll av tilskuddet

§ 13. Vilkår for tilskuddet

Tilskuddsmottakeren er ansvarlig ovenfor tilskuddsforvalteren og Kommunal- og moderniseringsdepartementet for at følgende vilkår for tilskuddet overholdes:¹

- a) Tilskuddsmottaker skal føre separat prosjektregnskap for bruken av midlene.
- b) Prosjektregnskapet skal settes opp slik at det kan sammenlignes med budsjettet og inneholde en oversikt over alle inntekter og kostnader relatert til prosjektet.

Tilskuddsmottakeren skal gi tilskuddsforvalteren melding dersom det inntreffer forhold som innebærer endringer i forhold til de forutsetninger som fremgår av søknaden.

Tilskuddsmottakeren kan bli gjort kjent med andre særskilte vilkår i forbindelse med kunngjøringen av midlene eller i tilskuddsbrevet.

¹ Jf. bestemmelser 12. desember 2003 nr. 1939 om økonomistyring i staten, med endringer senest 18. september 2013 nr. 1104, punkt 6.3.8.2.

§ 14. *Oppfølging og kontroll*

Tilskuddsforvalteren, Riksrevisjonen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet har adgang til å iverksette kontroll med at midlene brukes etter forutsetningene.¹

Tilskuddsmottaker og tilskuddsforvalter plikter å medvirke i kontrollen.

Jf. Stortingets vedtak 26. mai 2005 nr. 876 (Stortingets bevilgningsreglement) § 10 (2) og lov 7. mai 2004 nr. 21 Riksrevisjonsloven § 12 (3) og bestemmelser 12. desember 2003 nr. ¹ 1939 om økonomistyring i staten, med endringer senest 18. september 2013 nr. 1104 punkt 6.3.8.2.

§ 15. *Utbetaling*

Tilskuddsbeløpet utbetales i hovedsak etterskuddsvis.

Minst 25 prosent av tilskuddet skal holdes tilbake til prosjektet/tiltaket er avsluttet og tilskuddsforvalteren har mottatt sluttrapport eller resultatskjema i regionalforvaltning.no og/eller rapport.¹

For tilskudd over kr 100 000 skal det i tillegg sendes inn revidert prosjektrekskap som er bekreftet av revisor, alternativt godkjent regnskapsfører dersom virksomheten ikke er revisjonspliktig.

¹ Jf. bestemmelser 12. desember 2003 nr. 1939 om økonomistyring i staten, med endringer senest 18. september 2013 nr. 1104 punkt 6.3.5.

§ 16. *Omgjøring og krav om tilbakebetaling*

Vedtak om tilskudd kan helt eller delvis omgjøres før utbetaling dersom:

- a) Det fremkommer at tilskuddsmottaker har påbegynt arbeidet tilskuddet er ment å dekke før tilsagnet er innvilget.
- b) Søker har foretatt endringer av en slik karakter at forutsetningene for innvilgelsen ikke lenger er til stede.
- c) Søker ikke aksepterer eventuelle vilkår som settes for tilskuddet.
- d) Tildelingen bygger på uriktige opplysninger fra søker.
- e) Tilskuddsmottaker unnlater å levere pliktig rapportering.
- f) Tilskuddet helt eller delvis ikke er brukt etter forutsetningene.
- g) Prosjektet/tiltaket gjennomføres til en lavere kostnad enn forutsatt i budsjettet tildelingen bygger på.
- h) Departementet, fylkeskommunen eller andre tilskuddsforvaltere finner at tilskuddet er i strid med EØS-avtalen.¹

Ved tilbakebetaling etter disse reglene skal det legges til renter og renters renter fastsatt av ESA, gjeldene fra den dagen støtten ble mottatt til tidspunktet for tilbakebetalingen.

Den enkelte tilskuddsforvalter kan fastsette egne vilkår utover de overnevnte.

Omgjøring av vedtak om tilskudd kan skje ved at tilskudd helt eller delvis ikke utbetales eller ved krav om tilbakebetaling.

1 Jf. forskrift 4. desember 1992 nr. 907 om offentlig støtte § 5.

Kapittel V. Øvrige Bestemmelser

§ 17. Klageadgang

Vedtak truffet av fylkeskommunen kan påklages til fylkestinget eller den fylkestinget har gitt fullmakt til.

Vedtak truffet av kommunen kan påklages til kommunestyret eller den kommunestyret har gitt fullmakt til.

Vedtak truffet av andre tilskuddsforvaltere kan påklages til den som har delegert tilskuddsforvaltningen til denne.¹

Vedtak truffet av Innovasjon Norge i medhold av denne forskriften kan ikke påklages.²

¹ Jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

¹ Kapittel VI. Om klage og omgjøring.

² Jf. lov 19. desember 2003 nr. 130 om Innovasjon Norge, § 6.

§ 18. Dispensasjon

Kommunal- og moderniseringsdepartementet kan i særlige tilfeller dispensere fra denne forskriften.¹

0 Endret ved forskrift 22 des 2016 nr. 1902 (i kraft 1 jan 2017), tidligere § 19.

1 Jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 40.

§ 19. Ikrafttredelse

Forskriften med tilhørende retningslinjer trer i kraft 1. januar 2014.

0 Endret ved forskrift 22 des 2016 nr. 1902 (i kraft 1 jan 2017), tidligere § 20.

Jfr. adresseliste

Vår ref.:
13/4398-102
Løpenr.:
23735/17

Saksbehandler:
Anne Øvrejorde Rødven
Tlf. dir.innvalg:
77 78 81 73

Arkiv:
120U00 SAKSARKIV
Deres ref.:

Dato:
06.04.2017

MELDING OM VEDTAK - REGIONAL PLAN FOR HANDEL OG SERVICE I TROMS 2016-2025.

Fylkestinget i Troms har i møte 14.3.2017 sak 22/17 vedtatt endringer i Regional plan for handel og service i Troms 2016-2025.

Planens formål og virkning

Regional plan for handel og service er et verktøy for regional samordning ved lokalisering og etablering av nye samt utvidelse av eksisterende større handelsetableringer i fylket og skal sikre forutsigbarhet og likebehandling. Den skal være et hjelpemiddel for å sikre robuste og attraktive sentrum i Troms og bidra til å effektivisere arealbruk slik at inngrep i landbruks-, natur-, og friluftsområder blir redusert. Samtidig skal planen være et viktig bidrag til at nasjonale og regionale mål om jordvern, kulturminnevern og bevaring av det biologiske mangfoldet blir fulgt opp.

Planen inneholder regional planbestemmelse og retningslinjer for lokalisering og etablering av nye, samt utvidelse av eksisterende større handelsetableringer i fylket (se kapittel 6). Bestemmelsen skal legges til grunn ved utarbeiding av nye planer og vil med motstrid gi grunnlag for innsigelse. Den vil gjelde foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner, kommunedelplaner og kommuneplaner.

Vedtatte endringer:

1. «Service»
Begrepet «Service» er forklart i kapittel 8. definisjoner og begrepsavklaringer med følgende forklaring: *I begrepet «service» ligger servicetilbud som dekker andre behov/tjenester enn handel, men som opptrer oftest i kombinasjon med handelstilbud. Eksempelvis optiker, urmaker, frisør etc. Begrepet omfatter ikke andre tjenestetilbud /servicefunksjoner som opptrer isolert fra handel. Det være seg offentlige servicetjenester og forvaltning.*

2. «Kommunesenter»

Punkt 7.3.5 i planen vedrørende kommunesenter er fjernet fra planretningslinjen: (*«I kommunesentra som ikke er tillagt en regional funksjon i regional plan skal det bare tillates handelsetableringer og utvidelser som dekker kommunens egen etterspørsel»*).

3. Sjøverts transport

Nytt punkt i planretningslinjene vedrørende vurdering av sjøverts transport er innarbeidet:

«Ved gjennomgang, oppdatering og planlegging av områder for større handelsetableringer i Troms skal det gjøres en vurderinger av mulighet for sjøverts transport (bruk av nærmeste havn/kai) for innmating av gods til regionsentrene. Eventuelle flaskehalsar og hindringer skal beskrives».

4. Justering av sentrumssoner

De kartfestede sentrumssonene for Målselv og Finnsnes sentrum er justert/utvidet. Dette er områder der etablering og/eller utvidelse av større handelsetableringer (detaljhandel over 3000 m²) er tillatt. Oppdaterte kart fremkommer i kapittel 7 i planen.

Vi gjør oppmerksom på at Fylkesmannen i Troms vurderte i sin høringsuttalelse foreslåtte utvidelser av definert sentrumssone for Målselv og Finnsnes til å være i strid med de nasjonale mål og retningslinjer som Fylkesmannen har som oppgave å ivareta, herunder statlig planretningslinje for samordnet bolig, areal og transportplanlegging.

Videre varslet Fylkesmannen at dersom planforslaget, spesielt med den betydelige utvidelsen og oppstykkingen av Finnsnes sentrum som ble lagt fram i planforslaget, ville Fylkesmannen ha vesentlige innvendinger etter plan- og bygningsloven §8-4, 2.ledd og kreve at planen bringes inn for departementet som kan gjøre de endringer som finnes påkrevd.

Hvis Fylkesmannens vesentlige innvendinger fortsatt står ved lag sendes planen til kommunal- og moderniseringsdepartementet for vurdering. Endelig godkjent plan blir da det som følger av departementets vedtak.

De delene av planen det ikke er fremmet innvending mot har endelig virkning etter fylkestingets vedtak sak 22/17.

Mer informasjon om planen

Regional plan for handel og service for Troms 2016-2025 er tilgjengelig på nettsiden til Troms fylkeskommune (www.tromsfylkes.no) under lenken planer og strategier.

Ta kontakt med planavdelinga for spørsmål eller andre henvendelser vedrørende planen.

Med vennlig hilsen

Stine Larsen Loso
plansjef

Anne Øvrejorde Rødven
arealplanlegger

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Vedlegg: 1. Regional plan for handel og service i Troms 2016-2025
2. Planbeskrivelse, regional plan for handel og service i Troms 2016-2025

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkeskommune

Regional plan for handel og service i Troms **2016-2025**

Forord

1 Nøkkelopplysninger

Navn:	Regional plan for handel og service i Troms 2016-2025
Utgiver:	Troms fylkeskommune ved planavdelingen
Utgave/ikrafttredelse:	2 / Etter fylkestingets behandling og vedtak mars 2017.
Arkivreferanse (ESA):	13/4398
Internett:	http://www.tromsfylke.no/#/innhold/tjenester/planlegging/planer-og-strategier/

1	Nøkkelopplysninger	2
2	Innledning.....	4
3	Formål med planen.....	5
4	Rammebetingelser	5
5	Om de ulike handelsregionene	6
5.1	Tromsø-regionen	7
5.2	Harstad-regionen	9
5.3	Finnsnes-regionen	10
5.4	Bardufoss-regionen	11
5.5	Setermoen-regionen.....	12
5.6	Nord-Troms regionen.....	13
5.7	Sjøvegan-regionen.....	13
6	Regional planbestemmelse og retningslinjer for handelsetableringer i Troms.....	15
6.1	Formål	15
6.2	Regional planbestemmelse for lokalisering og dimensjonering av handelsvirksomheter	15
6.3	Regionale planretningslinjer for lokalisering og dimensjonering av handelsvirksomheter ..	15
6.4	Virkning.....	16
6.5	Saksbehandling.....	17
7	Sentrumsavgrensinger	18
7.1	Tromsø sentrum.....	19
7.2	Langnes avlastningsområde, Tromsø	20
7.3	Tromsdalen avlastningssenter, Tromsø	21
7.4	Harstad sentrum.....	22
7.5	Seljestad avlastningssenter, Harstad.....	23
7.6	Kanebogen bydelssenter - Harstad	24
7.7	Finnsnes sentrum	25
7.8	Bardufoss sentrum	26
7.9	Setermoen sentrum	27
7.10	Storslett sentrum.....	28
7.11	Sjøvegan sentrum	29
8	Definisjoner og begrepsavklaringer	30
9	Handlingsprogram for gjennomføring av planen	33

2 Innledning

Statlig og regional styring av hvor større handelsetableringer skal lokaliseres har som hensikt å styrke eksisterende by- og tettstedssentre, bidra til samfunnsøkonomisk effektiv arealbruk og å legge til rette for miljø- og helsefremmende transportvalg. Utgangspunktet er at det ikke er tillatt å etablere større handelsvirksomheter utenfor sentrum av byer og tettsteder med mindre annet er vedtatt i godkjente fylkesplaner eller fylkesdelplaner med retningslinjer for lokalisering av varehandel og andre servicefunksjoner.

Regional plan for handel og service i Troms er en revisjon av fylkesdelplan for kjøpesenter i Troms (2003) og erstatter denne etter vedtak i fylkestinget. Planen er utarbeidet i tråd med fylkestingets vedtak i sak 86/12, «Endelig behandling av Regional planstrategi for Troms 2012-2015» og er hjemlet i plan- og bygningsloven (pbl) § 8-1 og rikspolitisk bestemmelse for kjøpesenter ([FOR 2008-06-27 nr. 742](#)).

Planen inneholder regional planbestemmelse og retningslinjer for lokalisering og etablering av nye samt utvidelse av eksisterende større handelsetableringer i fylket. Bestemmelsen skal legges til grunn ved utarbeiding av nye planer og vil ved motstrid gi grunnlag for innsigelse. Den vil gjelde foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner, kommunedelplaner og kommuneplaner.

Planen er et viktig verktøy for regional samordning, forutsigbarhet og likebehandling ved lokalisering av handelsetableringer i fylket og er et viktig hjelpemiddel for å sikre robuste og attraktive sentrum i fylket.

Til grunn for planen er det utarbeidet en regional handelsanalyse for Troms utført av Asplan Viak våren 2014. Her fremgår status og fremtidig utvikling av handelstilbud, etterspørsel og dekningsgrad for handel basert på omsetningsstatistikk for utvalgte varegrupper og befolkningsutvikling i fylket. Ved modellberegninger basert på befolkningsframskrivninger og endring i kjøpekraft er det sett på potensialet for nytt handelsareal i kommunene og handelsregionene i fylket.

Innspill fra berørte kommuner om status og potensielle utfordringer for handelsutvikling samt ønsket fremtidig utvikling har vært vesentlig for utforming av planen og derav de kartfestede sentrumssonene hvor større handelsetableringer tillates.

For at den regionale planen skal kunne fungere som et effektivt styrings- og samhandlingsdokument, er det nødvendig at den oppdateres jevnlig. Aktivitetene som skal inngå i samband med slik revisjon, fremgår av handlingsprogrammet (kapittel 9).

Til planen er det utarbeidet en planbeskrivelse med konsekvensutredning der planens formål, hovedinnhold og virkninger, samt planens forhold til rammer og retningslinjer er nærmere beskrevet. Konsekvensutredningen er begrenset til forhold og problemstillinger som er relevante på regionalt nivå for å fatte gode beslutninger i forhold til en langsiktig og helhetlig politikk for lokalisering av kjøpesentre i fylket.

3 Formål med planen

Planen skal være et verktøy for regional samordning ved lokalisering av handelsetableringer i fylket og skal sikre forutsigbarhet og likebehandling. Den skal være et viktig hjelpemiddel for å sikre robuste og attraktive sentrum i Troms og bidra til å effektivisere arealbruk slik at inngrep i landbruks-, natur- og friluftsområder blir redusert. Den skal være et viktig bidrag til at nasjonale og regionale mål om jordvern, kulturminnevern og bevaring av det biologiske mangfoldet blir fulgt opp.

4 Rammebetingelser

[Nasjonale forventninger](#), [Rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre](#) og [Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging](#) er de viktigste statlige føringene for planen.

Det foreligger også flere regionale planer som må samordnes med planen (Figur 1 Føringer for regional plan for handel og service) samt planer, mål og strategier i naboregioner og kommuner som er relevante, dette er det tatt hensyn til i planarbeidet.

Se planbeskrivelsen for nærmere utredning av rammebetingelser for planen.

Nasjonale føringer:

- Rikspolitiske retningslinjer for kjøpesentre
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging
- Nasjonal klima- og miljøpolitikk

Regionale føringer:

- Fylkesplan for Troms
- Regional planstrategi for Troms

Relevante regionale planer som tas hensyn til:

- Fylkesplan for Troms 2014-2025
- Regional plan for transport 2014-2023
- Regional plan for landbruk 2014-2025
- Regional plan for folkehelse 2008-2013 (under revisjon)

Figur 1 Føringer for regional plan for handel og service

5 Om de ulike handelsregionene ¹

Som grunnlag for revisjonen ble det utarbeidet en regional handelsanalyse for Troms våren 2014. Denne tar utgangspunkt i regioninndeling i fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) og senternivåinndelingen definert i fylkesplan for Troms (2014-2025):

Regionsentrenes nivå og type senter:

Nivå 1 Tromsø

Nivå 2 Harstad og Finnsnes

Nivå 3 Storslett, Bardufoss og Sjøvegan –

- Skjervøy som senter for maritime funksjoner.
- Setermoen som senter for Forsvarets aktiviteter

Nivå 4 Øvrige kommunesentre

Nivå 5 Lokale sentre

Analysene har vist at i de åtte regionsentrene skal følgende handelsomland legges til grunn ved beregning av kundegrunnlag ved etablering av nye handelstilbud:

Regionsenter	Handelsomland
Tromsø	Tromsø, (Karlsøy)
Harstad	Harstad, Kvæfjord, (Skånland)
Finnsnes	Lenvik, Tranøy, Sørreisa, Torsken, (Berg og Målselv)
Setermoen	Bardu, (Gratangen, Lavangen, Salangen)
Bardufoss	Målselv, Bardu, (Sørreisa og Balsfjord)
Storslett	Nordreisa, Kåfjord, Kvænangen
Sjøvegan	Salangen, Lavangen, Dyrøy, Gratangen, (Bardu, Ibestad)
Skjervøy	Skjervøy, (Nordreisa)

1 Handelsomland som skal legges til grunn ved beregning av kundegrunnlag i regionene. Kommuner i parentes genererer 3 % eller mindre av innkjøpsturene til regionen.

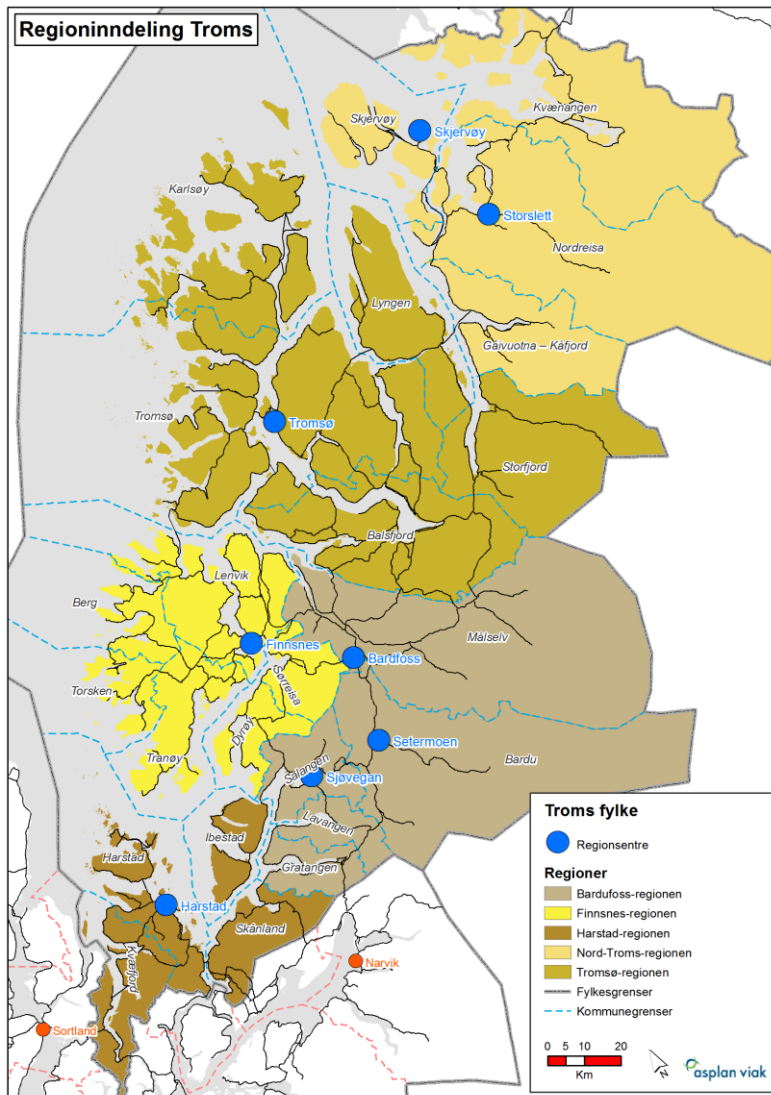
Befolkningsstatistikk, endring i omsetning og dekningsgrad er utregnet både på kommune- og regionnivå i perioden 2004-2012. Beregnet befolkningsvekst på kommunenivå er basert på SSBs middelsprognose (MMMM²). Potensielt utbyggingsareal er basert på disse tallene og er dermed generelt høyt, andre faktorer må tas med i betraktningen før eventuelle utvidelser.

Dekningsgrad er beregnet ut fra gjennomsnittlig forbruk per person i 2012 for utvalgte varegrupper.

¹ [Regional handelsanalyse for Troms, 2014](#)

² I SSBs MMMM-prognose legger middels utvikling i både fruktbarhet, levealder, innenlandske flyttinger og innvandring til grunn. I dette alternativet vil den høye befolkningsveksten vi har sett de siste årene, gradvis avta men det vil likevel være en klar befolkningsvekst i Norge gjennom hele dette hundreåret, særlig de nærmeste årene.

I analysen er tall for plasskrevende varer delt opp i 2 grupper: plasskrevende 1: møbler, hvitevare, fargevarer, motorutstyr og plasskrevende 2: byggevarer/hagesenter. Plasskrevende varer er definert som en samlet gruppe i planen (for begrepsforklaringer og definisjoner, se kapittel 8). Under gis en kort oppsummering av befolkningsstatistikk omsetning, dekningsgrad og potensielt utbyggingsareal for handel for de ulike regionene. I tillegg er det gitt en kort oppsummering av kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling.

Figur 2 Regioninndeling og regionale sentre i henhold til fylkesplan for Troms2014-2025

5.1 Tromsø-regionen

5.1.1 Befolkningsgrunnlag og -framskrivning

Tromsøregionen er den desidert største i Troms med 81910 innbyggere i 2012. Tromsøregionen er den eneste regionen i fylket som har hatt reell befolkningsvekst i perioden fra 2004-2012 på 9,2 %. Forventet befolkningsvekst frem mot 2030 er 13 % i Tromsø kommune med en endring mellom -7 % og + 6 % i de resterende kommunene i regionen.

5.1.2 Omsetning

Omsetningen i Tromsøregionen utgjør drøyt 50 % av samlet omsetning i fylket. I perioden 2004-2012 har samlet endring for omsetning av detaljvarer vært på 43 % i regionen. Når det gjelder dagligvarer har omsetningen økt med 38 % i perioden 2004-2012, i hele fylket er økningen 35 %.

Når det gjelder utvalgsvarer er det Tromsø og Nord-Troms regionen som har hatt den største veksten i fylket med en økning på 35 % i Tromsø-regionen. Plasskrevende varer (her møbler, hvitevarer, fargevarer og motorutstyr) hadde en økning på 44 % i perioden 2004-2012. for fylket i sin helhet var økningen på 46 %. For hagesenter og byggevarer har økningen vært størst i Tromsø-regionen med en økning på 63 %.

5.1.3 Dekningsgrad

Tromsø-regionen har en dekningsgrad på 112 % samlet for all detaljhandel. Endringen fra 2004 til 2012 er relativt liten.

5.1.4 Fordeling på ulike senterområder

For detaljvarehandel samlet har det vært en gradvis nedgang for sentrum til fordel for Langnes i perioden 2004-2012. Andelen dagligvarer har vært stabil i perioden mens det fortrinnsvis er innenfor utvalgsvarer sentrum har tapt markedsandeler.

5.1.5 Potensial for utvidelse av handelsareal

Befolkningsvekst og økt kjøpekraft tilsier at det vil være et potensiale for utvidelse av dagens handelsareal i Tromsø kommune med i størrelsesorden 30-40 %.

For de resterende kommunene kan det tilsvarende være potensiale for utvidelse på 10-25 %, i første rekke på grunn av økt kjøpekraft. Modellberegningene viser at minst 25 % av potensielt utbyggingsareal for handel i Tromsø må lokaliseres til sentrum dersom sentrum skal kunne opprettholde dagens markeds- og besøksandel.

5.1.6 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Gjeldende kommuneplan fra 2012 er ikke rettskraftig på omfanget av handel i avlastningsområder og bydeler. Fylkesmannens innsigelse i 2012 omhandlet frykten for svekkelse av Tromsø sentrum som handelssted. Denne innsigelsen er ikke løst.

Tromsø kommune har våren 2015 utarbeidet forslag til ny kommuneplan. Sterkt fokus i denne er boligbygging, knutepunktstrategi og ønsket om en tettere by. Når det gjelder områder for handel har kommunen lagt opp til handelsetableringer i Tromsø sentrum og i bydelene ut fra en langsiktig og kraftig befolkningsvekst. Sentrum er fremhevet som det viktigste knutepunktet for miljøvennlig transport med satsing på uterom og handel. Handlingsplanen for sentrum, sentrumsløftet, tar for seg ulike tiltak for å oppnå dette.

I forbindelse med kommuneplanen for Tromsø 2011-2022, gjorde kommunen en delutredning om bystruktur og handel i form av en handelsanalyse ([Byutvikling, 2010](#)). Denne peker på at sentrum skal ha en særstilling som byens viktigste handelssenter og at en bør være restriktiv med nytt handelsareal i avlastningssentrene Langnes og Tromsdalen i kommuneplanperioden. Utredningen vurderes fortsatt til å være aktuell.

Prosjektet Transportnett Tromsø skal planlegge for en sikrere og triveligere by hvor det skal bli enklere å ta seg fram som gående, syklende og kollektivreisende i byen. Det skal komme konkrete forslag til hvordan transportutfordringene i Tromsø kan løses og består av delprosjektene kommunedelplan for ny Tverrforbindelse og ny forbindelse til Kvaløya, sykkelstrategi/nett, gåstrategi, trafiksikkerhet, miljø (støv, støy, uterom i sentrum), parkeringsplan/ parkeringsnorm og transportplan for kommunalt vegnett.

5.1.7 Om sentrumssonen Tromsø sentrum og avlastningssentrene Langnes og Tromsdalen.

I forhold til fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) er følgende endringer gjort for Tromsø: Det er foretatt noen endringer i sentrumsavgrensingen for Tromsø sentrum og Tromsdalen avlastningssenter/bydelscenter i forhold til fylkesdelplan for kjøpesenter (2003). Avlastningssenteret Langnes er også justert noe ned. Endringene er basert på gjeldende kommuneplans arealdel for Tromsø kommune samt områdereguleringsplan for Langnes (vedtatt 24.9.2014).

5.2 Harstad-regionen

5.2.1 Befolkningsgrunnlag og -framskrivning

Harstad-regionen er den nest største regionen i Troms med 31502 innbyggere i 2012. Endringen fra 2004-2012 er en marginal økning på 0,1 %. Forventet befolkningsvekst frem mot 2030 er 11 % i Harstad kommune med en endring mellom -24 % og + 10 % i de resterende kommunene i regionen.

5.2.2 Omsetning

I perioden 2004-2012 har det vært en samlet omsetningsøkning av detaljvarer på 29 % i regionen med en relativ lav men jevn økning fra år til år. Når det gjelder dagligvarer har omsetningen økt med 30 % og for utvalgsvarer en økning på 17 %, lavest i fylket.

Plasskrevende varer (her møbler, hvitevarer, fargevarer og motorutstyr) hadde en økning på 39 % i perioden 2004-2012. For hagesenter og byggevarer har økningen vært desidert lavest i Harstad-regionen med en økning på kun 7 %.

5.2.3 Dekningsgrad

Harstad-regionen har en dekningsgrad på 128 % samlet for all detaljhandel. Dekningsgrad for bygg/hage er på hele 128 % men kun på 96 % for utvalgsvarer.

5.2.4 Bydelsnivå

For detaljvarehandel samlet har det vært en gradvis nedgang i markedsandel for Harstad sentrum i perioden 2004-2012. Det er i første rekke handel utenfor sentrum, Sjøkanten og Kanebogen som har økt sin markedsandel. Gjennomgangen viser således en markant nedgang i sentrums markedsandel til fordel for Sjøkanten. Nedgangen er størst for utvalgsvarer.

5.2.5 Potensial for utvidelse av handelsareal

Beregningene viser at basert på en betydelig befolkningsvekst i Harstad-regionen frem mot 2030 vil potentialet for utvidelse av dagens handelsareal være på ca. 30–35 %. Minst 30 % av dette må lokaliseres til sentrum for at sentrum skal kunne opprettholde dagens markeds- og besøksandel.

5.2.6 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Harstad har i kommuneplanens arealdel (vedtatt 29.4.2010) avsatt områder for sentrum, bydelsentra og områder for plasskrevende varer. I sentrum (SE1) og Kanebogen handelspark (SE2) tillates etablering av detaljhandel med forretningsareal større enn 3000 m² bruksareal (BRA). Seljestad handelspark (E1) er avsatt som avlastningssenter hvor det tillates etablert store handelskonsepter, også kalt big-box eller hypermarked samt handel med plasskrevende varer. I tillegg er Bergsens, Sørvik og Lundenes definert som bydelscenter og Stangnesparken, Langmoan og Nordlysparken definert som områder for plasskrevende varer i kommuneplanen. Langmoan og Nordlysparken er ikke bebyggt i dag.

Reguleringsplan for utvidelse av Amfi Kanebogen ble vedtatt 30.10.2014 og åpner opp for omlag 8800 m² handelsareal. Etter utvidelsen vil kjøpesenteret etter planbeskrivelsen ha et samlet areal på 32100 m². Kanebogen er i regional plan avsatt til bydelscenter som også er i tråd med

kommuneplanens arealdel. Dette innebærer at fremtidig planlegging i Kanebogen må skje innenfor rammene av pkt. 6.3.3.

I Seljestad handelspark ble reguleringsplan for Sjøkanten senter vedtatt 4.9.2014. Reguleringsplanen åpner opp for fri etablering av inntil 4750 m² detaljhandel. Planen gir videre hjemmel for etablering av inntil 28 000 m² detaljhandel med store arealkrevende virksomheter, såkalt big-box/hypermarked, hvor det ikke er tillatt med enkeltetableringer under 1600 m². En handelsanalyse med tilhørende transport og CO₂ analyse ble utarbeidet i forbindelse med utarbeiding av reguleringsplan for Sjøkanten senter. Denne konkluderte med at "en utvidelse av Sjøkanten senter vil styrke Seljestad som avlastingscenter for Harstad sentrum og gi noe redusert CO₂ utslipp i Harstadregionen. Utvidelsen vil kunne gi negative konsekvenser for omsetningen til handelsstanden i Harstad sentrum, men samtidig også kunne bidra til redusert biltrafikk i bykjernen".

I forbindelse med revidering av kommuneplanens areadel gjennomførte Asplan Viak en handelsanalyse for Harstad kommune i januar 2015. Denne tar for seg dagens handelssituasjon, handelsstruktur, forventet utvikling frem mot 2035 og en evaluering av arealer avsatt til handel i gjeldende kommuneplan, samt behov for eventuelt nye handelsområder. I analysen anbefales det at nye utbygginger for handel kommer som fortetting i dagnes handelsområder, fortrinnsvis Harstad sentrum.

Kommunedelplanen «Sentrumsplan for Harstad 2015-2025» er under utarbeidelse. Planen har som mål å skape en attraktiv og levende by og vektlegger miljøvennlig by - og stedsutvikling, næringsutvikling, klima- og samfunnsikkerhet, kulturminnekartlegging, universell utforming, utvikling av havn og samferdsel.

Kommunen har understreket behovet for å oppdatere regional plan for handel og service etter samme områdeavgrensninger som i vedtatt kommuneplan. Det er også uttrykt ønske om at regionale planer ikke må avgrense sentrum, men heller gi kriterier og metode som skal legges til grunn for avgrensingen.

5.2.7 Om sentrumssonen Harstad sentrum, bydelssenteret Kanebogen og avlastingscenteret Seljestad.

I forhold til fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) er følgende endringer gjort for Harstad: Sentrumssonen for Harstad sentrum er justert etter de grenser som er avsatt i kommuneplanens arealdel for Harstad. Det er også tegnet kart for bydelssenteret Kanebogen og avlastingscenteret Seljestad med utgangspunkt i kommuneplanens områdeavgrensninger.

5.3 Finnsnes-regionen

5.3.1 Befolkningsgrunnlag og – framskrivning

Finnsnes-regionen hadde 19217 innbyggere i 2012 med en nedgang på -1,6 % i perioden 2004-2012. Forventet befolkningsvekst frem mot 2030 er 14 % i Lenvik kommune med en endring mellom -18 % og +14 % i de resterende kommunene i regionen.

5.3.2 Omsetning

I perioden 2004-2012 har det vært en samlet omsetningsøkning av detaljvarer på 43 % i regionen med jevn økning fra år til år. Når det gjelder dagligvarer har omsetningen økt mest i fylket med 46 % og for utvalgsvarer en økning på 24 %, nest-lavest i fylket.

Plasskrevende varer (her møbler, hvitevarer, fargevarer og motorutstyr) hadde en økning på 36 % i perioden 2004-2012. For hagesenter og byggevarer har økningen vært på 41 %, den nest største på regionnivå etter Tromsø-regionen.

5.3.3 Dekningsgrad

Finnsnes-regionen har en dekningsgrad på 136 % samlet for all detaljhandel. Dekningsgraden har økt betydelig i perioden 2004-2012 og Lenvik kommune har den høyeste dekningsgraden i fylket.

5.3.4 Potensial for utvidelse av handelsareal

Beregningene viser at det vil være potensial for utvidelse av dagens handelsareal på Finnsnes/Lenvik med en størrelsesorden på 30-35 % basert på befolkningsvekst og økt kjøpekraft.

5.3.5 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Kommuneplanens arealdel for Lenvik kommune er egengodkjent 19.12.2014 men omfatter ikke byområdet. Kommunedelplan for byområdene er under utarbeidelse. Områdeplan for Finnsnes sentrum ble gjort gjeldende fra 22.10.15.

5.3.6 Om sentrumssonen Finnsnes sentrum

I forhold til fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) er det gjort en betydelig utvidelse av sentrumssonen i tråd med vedtak i fylkestinget 15.3.2016, sak 15/16. Avgrensningen er basert på sentrumsavgrensningen fastsatt i områdereguleringsplan «Sentrumsplan Finnsnes» og innebærer at områder regulert for sentrumsformål, bolig/forretning/kontor, forretning/kontor/tjenesteyting og området angitt bebyggelse og anleggsformål kombinert med andre angitte hovedformål tas inn i sentrumssonen.

5.4 Bardufoss-regionen

5.4.1 Befolkningsgrunnlag og – framskrivning

Bardufoss-regionen hadde 14840 innbyggere i 2012 med størst nedgang i fylket på 2,4 % i perioden 2004-2012. Forventet befolkningsvekst frem mot 2030 er på 12 % i Målselv kommune med en endring mellom -16 % og +11 % i de resterende kommunene i regionen.

5.4.2 Omsetning

I perioden 2004-2012 har det vært en samlet omsetningsøkning av detaljvarer på 26 % i regionen, dette er lavest i fylket. Når det gjelder dagligvarer har omsetningen økt med kun 10 % men for utvalgsvarer har økningen vært på 31 %.

Plasskrevende varer (her møbler, hvitevarer, fargevarer og motorutstyr) hadde en økning på hele 57 % i perioden 2004-2012, klart høyest i fylket. For hagesenter og byggevarer har økningen vært på 30 %.

5.4.3 Dekningsgrad

Bardufoss-regionen har en dekningsgrad på 51 % samlet for all detaljhandel. Dekningsgraden varierer mye etter varetype og er kun på 51 % for møbler/hvitevarer, mens den for dagligvarer er 101 %.

5.4.4 Potensial for utvidelse av handelsareal

Befolkningsvekst og økt kjøpekraft tilsier at det vil være potensial for utvidelse av dagens handelsareal i Målselv/Bardufoss med drøyt 30 %.

5.4.5 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Kommuneplanens arealdel for Målselv kommune 2012-2025 ble vedtatt 13.12.2012.

I utredningsfasen for arealdelen har det vært gjennomført ulike delprosjekt (Scenarier Målselv 2021 og Stedsutvikling Bardufoss) med fokus på sentrums- og stedsutvikling.

Stedsutvikling Bardufoss er et større utredningsarbeid som skal se nærmere på Bardufoss/

Målselv sin fremtid med spesielt fokus på Bardufoss sentrum og Andslimoen og hvilke innhold og roller tettstedene skal ha. Prosjektet sentrumsoppgradering, torget og elveparken (2015-2016) gjelder sentrumsoppgradering i Bardufoss/Andselv sentrum med tilrettelegging av elvepark og bilfritt torg med grøntarealer, kulturscene og lekeplass.

I forlengelse av forprosjekt stedsutvikling Bardufoss utarbeidet Norconsult en kartlegging og analyse av handelssituasjonen i Målselv kommune i 2012. Denne viser en liten nedgang i dekningsgrad siden 1997.

Områdeplan for Andslimoen er under utarbeidelse. Området skal være forbeholdt industri og plasskrevende handel.

5.4.6 Om sentrumssonen Bardufoss sentrum

I forhold til fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) er det gjort noen endringer for sentrumssonen Bardufoss; boliger nordvest i sonen er tatt ut og noen forretningsbygg i nord-øst er tatt inn.

Kommunen har i mai 2016 spilt inn ønske om utvidelse av sentrumssonen for Bardufoss regionsenter jamfør reguleringsplan for Bardufoss sentrum fra 1997. Disse endringene er nå tatt inn. Sonen er utvidet mot sør-vest (mot Heggelia, område BY16 i reguleringsplan for Bardufoss), og den er justert noe i nord-øst for å omfatte alle regulert for forretning som er tilknyttet sentrum.

5.5 Setermoen-regionen

5.5.1 Befolkningsgrunnlag og – framskrivning

Modellberegningene indikerer at 95 % av omsetningen i Bardu er generert av de som enten bor eller jobber i kommunen. I perioden 2004-2012 har kommunen hatt en befolkningsøkning på marginale 1 %. Forsvarets leir på Setermoen bidrar til å bygge opp under Bardu/Setermoen som handelssenter. Prognosene viser en befolkningsøkning på 4 % i kommunen frem mot 2030.

5.5.2 Omsetning

Omsetningen for detaljvarer har økt med 24 % i Bardu i perioden 2004-2012. For dagligvarer har veksten vært blant de laveste i fylket med 6 % i perioden. Når det gjelder utvalgsvarer og plasskrevende varer (møbler, hvitevarer mm) har økningen vært betydelig med henholdsvis 65 % og 62 % i perioden 2004-2012.

5.5.3 Dekningsgrad

Dekningsgraden for Bardu gikk ned fra 89 til 84 % i perioden 2004-2012.

5.5.4 Potensial for utvidelse av handelsareal

Befolkningsvekst og økt kjøpekraft tilsier at det vil være et potensiale for utvidelse av dagens handelsareal i Bardu med 25 %. Potensialet i første rekke knyttet til økt kjøpekraft.

5.5.5 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Gjeldende kommuneplans arealdel for Bardu komme er fra 1995. Revisjon av denne pågår. Sentrumskjernen er definert gjennom Reguleringsplan for Setermoen sentrum (sist revidert februar 2008) og strekker seg fra kirka/kirkeparken i nord til og med nærområdene i militærleiren og Forsvarsmuseet.

Planforslag til kommuneplanens arealdelsier har følgende bestemmelser for kjøpesenter: “Det gjelder å konsentrere nye aktiviteter til sentrum for å støtte opp og sentrumsutviklingen. I og med Forsvarets store betydning, må dette spesielt vektlegges for å utnytte potensialet best mulig. Dette fordi Forsvaret er en vesentlig motor i lokalsamfunnet”.

5.5.6 Om sentrumssonen Setermoen

I forhold til fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) er sentrumssonen er justert noe etter reguleringsplan for Setermoen sentrum.

5.6 Nord-Troms regionen

5.6.1 Befolkningsgrunnlag og – framskrivning

I Nord-Troms regionen var det 11181 innbyggere i 2012 med en nedgang på -2,2 % i perioden 2004-2012. Forventet befolkningsvekst frem mot 2030 er 13 % i Nordreisa kommune med en endring mellom -7 % og +13 % i de øvrige kommunene i regionen.

5.6.2 Omsetning

I perioden 2004-2012 har det vært en samlet omsetningsøkning av detaljvarer på 28 % i regionen. Når det gjelder dagligvarer har omsetningen økt med 25 % men for utvalgsvarer har økningen vært på hele 36 %, størst økning i fylket.

Når det gjelder plasskrevende varer (her møbler, hvitevarer, fargevarer og motorutstyr) hadde Nord-Troms regionen en nedgang på -2 % i perioden 2004-2012, klart lavest i fylket. For hagesenter og byggevarer har økningen vært på 30 %.

5.6.3 Dekningsgrad

Nord-Troms-regionen har en dekningsgrad på 87 % samlet for all detaljhandel, høyest er dekningsgraden for dagligvarer (108 %) og lavest er den for møbel/hvitevarer (37 %).

5.6.4 Potensial for utvidelse av handelsareal

Statistisk befolkningsvekst og økt kjøpekraft tilsier et potensiale for utvidelse av dagens handelsareal i Nordreisa/Storslett med drøyt 35 % mot 2030.

5.6.5 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Kommuneplanens arealdel for Nordreisa kommune ble sist revidert 23.1.2015. Her er det gjort tiltak i forhold til utnyttingsgrad for å styrke fortetting i sentrumsområdene samt lagt opp til et generelt fokus på at sentrumsområdene skal preges av forretninger.

Stedsutviklingsprosjektet i Nordreisa tar for seg ulike fysiske forskjønningstiltak i sentrumsområdene basert på flytting av riksvegen sørover og dermed frigivelse av vegareal til torg.

5.6.6 Om sentrumssonen Storslett sentrum

Basert på kommuneplanens arealdel, eksisterende bebyggelse og gjeldende reguleringsplaner er sentrumssonen innskrenket noe i forhold til fylkesdelplanen fra 2003.

5.7 Sjøvegan-regionen

5.7.1 Befolkningsgrunnlag og – framskrivning

Sjøvegan-regionen består av Salangen og Lavangen, Dyrøy og Gratangen kommuner. I tillegg handler bosatte i Bardu og Ibestad kommuner i noe grad i Sjøvegan.

I perioden 2004-2012 har befolkningsnedgangen vært på mellom -2 og -4 %.
Prognosene viser at frem mot 2030 vil befolkningen øke med 4-11 % i regionen.

5.7.2 Omsetning

I perioden 2004-2012 har detaljhandelsomsetningen økt med 45 % i Salangen. For dagligvarer, 47 %, utvalgsvarer 2 %.

5.7.3 Dekningsgrad

Dekningsgraden for detaljvarer i Salangen er på 93 %. Denne er høyest for dagligvarer (121 %) og bygg/hage (115 %).

5.7.4 Potensial for utvidelse av handelsareal

Befolkningsvekst og økt kjøpekraft tilsier at det vil være et potensiale for utvidelse av dagens handelsareal i Sjøvegan/Salangen med drøyt 30 %.

5.7.5 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Kommuneplanens arealdel for Salangen kommune er fra 1995. Planen er under revisjon. Kommunedepan for for Sjøvegan er planlagt utarbeidet i 2017.

5.7.6 Om sentrumssonen Sjøvegan

Utkast til sentrumsplan for Sjøvegan er brukt som grunnlag for justering av sentrumssonen for Sjøvegan.

6 Regional planbestemmelse og retningslinjer for handelsetableringer i Troms

6.1 Formål

Formålet med denne bestemmelsen og retningslinjene er å legge til rette for at handelsetableringer i Troms styrker eksisterende by- og tettstedssentre, bidrar til samfunnsøkonomisk effektiv arealbruk og legger til rette for miljø- og helsefremmende transportvalg.

Bestemmelsen og retningslinjene skal bidra til å effektivisere arealbruk slik at inngrep i landbruks-, natur- og friluftsområder blir redusert og nasjonale og regionale mål om jordvern, kulturminnevern og bevaring av det biologiske mangfoldet blir fulgt opp.

6.2 Regional planbestemmelse for lokalisering og dimensjonering av handelsvirksomheter

Etablering av ny handelsvirksomhet som enkeltvis eller samlet utgjør et bruksareal (BRA) større enn 3000 m² eller utvidelse av eksisterende handelsvirksomhet som medfører et samlet bruksareal over 3000 m² er bare tillatt i sentrumssoner slik disse er definert, lokalisert og avgrenset i denne plan.

Kart med sentrumssoner er fremstilt i kapittel 7.

På vilkår gitt i regionale planretningslinjer i denne plan kan det også tillates etablering eller utvidelse av handelsvirksomhet utover 3000 m² i definerte avlastningssentre og bydelssentre.

Forbudet gjelder ikke handelsvirksomhet der den dominerende delen av vareutvalget er biler, båter, landbruksmaskiner, trelast og større byggevarer, samt utsalg fra hagesentre og planteskoler, dersom disse lokaliseres i tilknytning til sentrum, eller innenfor etablerte områder for handel som ikke ligger i tilknytning til sentrum.

Bestemmelsen skal legges til grunn for nye kommuneplaner og reguleringsplaner, og vil ved motstrid gi grunnlag for innsigelse. Den vil gjelde foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner og kommunedelplaner og kommuneplaner.

6.3 Regionale planretningslinjer for lokalisering og dimensjonering av handelsvirksomheter

6.3.1 Sentrumssoner

Sentrumssone er definert som sentrum med tillegg av en sone rundt, vanligvis i en avstand på 1000 – 1500 meter (gangavstand) fra ytterkantene av sentrum, noe avhengig av senterstørrelse.

Sentrumssone brukes om prioriterte områder der handelsetableringer vil bidra til å styrke senterstrukturen og redusere transportarbeidet. Kart med avgrensning av sentrumssoner i de 8 regionene i Troms er gitt i kapittel 7: Harstad, Finnsnes og Tromsø sentrum, Storslett, Setermoen, Bardufoss og Sjøvegan.

6.3.2 Avlastningssentre

Avlastingssentre skal avlaste sentrum der behovet er til stede. Begrunnelsen for å etablere avlastingssenter er bl.a. at sentrum har plassmangel, er fysisk sett for lite og/eller har verneverdige bygningsmiljøer og ikke er i stand til å ta imot all ny handelsvirksomhet.

Avlastningssentrene skal betjene et regionalt omland.

I denne planen utpekes tre avlastingssenter: Langnes og Tromsdalen som avlastingssenter til Tromsø sentrum og Seljestad som avlastingssenter for Harstad sentrum. Kart med avgrensning av avlastningssentre er gitt i kapittel 7.

Utvidelser eller nyetableringer i avlastningssentrene kan bare skje i den utstrekning dette kan begrunnes i et konkret og påviselig behov for å avlaste sentrum.

Flere avlastingssenter

Nye avlastingssentre kan etableres dersom sentrums behov for avlastning utredes og dokumenteres. Utvidelser eller nyetableringer i avlastningssentrene kan bare skje i den utstrekning dette kan begrunnes i et konkret og påviselig behov for å avlaste sentrum.

Det tillates ikke utvidelser eller nyetableringer som innebærer at avlastningssentrene blir større enn behovet tilsier.

6.3.3 Bydelssentre

Etableringer og/eller utvidelse av handelsvirksomhet som samlet overskrider 3000 m² BRA kan tillates i definerte bydelssentre dersom etableringen/utvidelsen er innrettet for å betjene det lokale omlandet og ikke vil generere mye trafikk fra andre bydeler.

Nyetableringer eller utvidelser i bydelssentrene kan bare skje i den utstrekning forretningene imøtekommer behovet for dagligvarer og (eventuelt) et mindre utvalg av bransjevarer i den konkrete bydelen. Dette behovet må utredes og dokumenteres i en handelsanalyse. Bydelssentrene bør primært imøtekomme behovet for dagligvarer i bydelene. Av hensyn til utviklingen av sentrum bør utvalget av andre bransjevarer være svært begrenset.

Kommunen må definere den enkelte bydels handelsomland.

Kommunen skal utpeke bydelssentre i kommuneplanens arealdel og gjøre en fysisk avgrensning av området der etablering/utvidelse av handelsvirksomhet på over 3000 m² BRA kan tillates.

6.3.4 Lokalisering av plasskrevende varer

Kommunene skal utpeke områder for plasskrevende virksomhet i kommuneplanens arealdel. Varegrupper som er definert som plasskrevende er biler, motorkjøretøyer, landbruksmaskiner, trelast, båter og andre større byggevarer og salg fra planteskoler/hagesenter. Øvrige varegrupper, for eksempel møbler, tepper, hvitevarer etc. kommer ikke inn under kategorien plasskrevende varer.

Forhold som skal vektlegges ved lokalisering og avgrensning av områder for plasskrevende varer:

- Forretninger for kjøp av varer som er plasskrevende og som kjøpes en sjelden gang, bør primært lokaliseres i næringsområde med god tilgjengelighet til hovedveinett og med god kollektivdekning.
- Plassering av plasskrevende varer bør samlokaliseres for å unngå unødvendig trafikkbelastning

6.3.5 Estetikk, universell utforming

Ved handelsetableringer/utvidelser må bygningsmassens utforming tilpasses stedets bebyggelse og struktur.

God arkitektur, estetikk og imøtekommende og utadrettede fasader med åpne vindusflater og god tilgjengelighet skal vektlegges. Det skal tilrettelegges for sykkelparkering og sikker adkomst til kollektivtransport. Universell utforming skal ivaretas.

6.3.6 Sjøverts transport

Ved gjennomgang, oppdatering og planlegging av områder for større handelsetableringer i Troms skal det gjøres en vurderinger av mulighet for sjøverts transport (bruk av nærmeste havn/kai) for innmating av gods til regionsentrene. Eventuelle flaskehals og hindringer skal beskrives.

6.4 Virkning

Vedtatt regional plan skal legges til grunn for statens, kommunenes og fylkeskommunenes planlegging i fylket. Bestemmelsen skal legges til grunn for nye kommuneplaner og reguleringsplaner, og vil ved motstrid gi grunnlag for innsigelse. Den vil gjelde foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner og kommunedelplaner og kommuneplan. Nye byggetillatelser eller rammetillatelser etter plan- og bygningsloven kan ikke gis i strid med vedtatt regional planbestemmelse. Når regional

plan med retningslinjer og planbestemmelse er endelig vedtatt, vil den avløse den rikspolitiske bestemmelsen om kjøpesentre (2008).

6.5 Saksbehandling

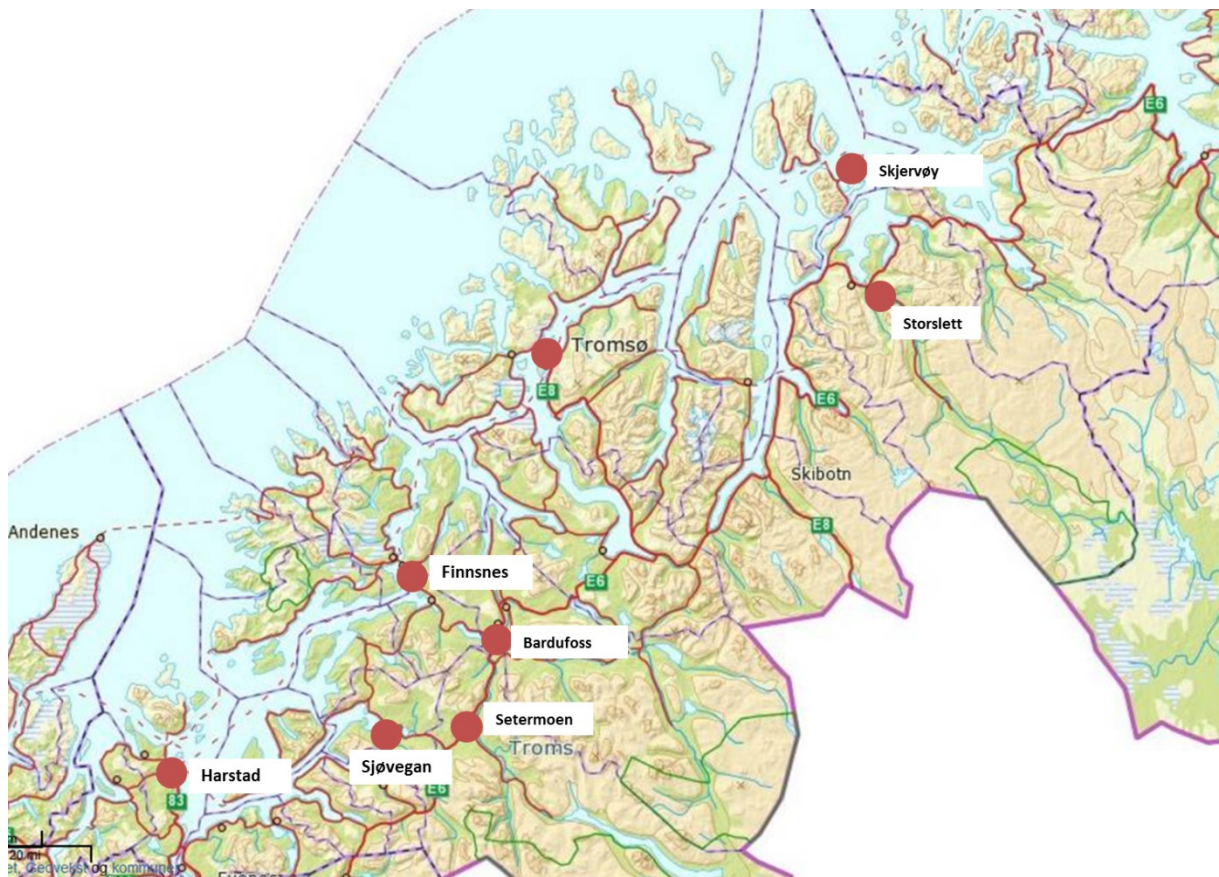
Gjennomføring av allerede vedtatte reguleringsplaner, som er i strid med denne plan, skal vurderes av regional planmyndighet (fylkeskommunen). Ved behandling av søknad skal fylkeskommunen samrå seg med fylkesmannen og evt. andre berørte kommuner. Fylkeskommunen kan ikke gi samtykke dersom fylkesmannen kan vise til at søknaden åpenbart er i strid med nasjonale interesser.

Tiltakshaver sender søknad om samtykke til gjennomføring av planen til kommunen. Kommunen skal foreta en vurdering av søknaden i forhold til regionale planbestemmelser og rikspolitiske bestemmelse for kjøpesenter og sammen med sin uttalelse oversende saken til fylkeskommunen for avgjørelse.

7 Sentrumsavgrensinger

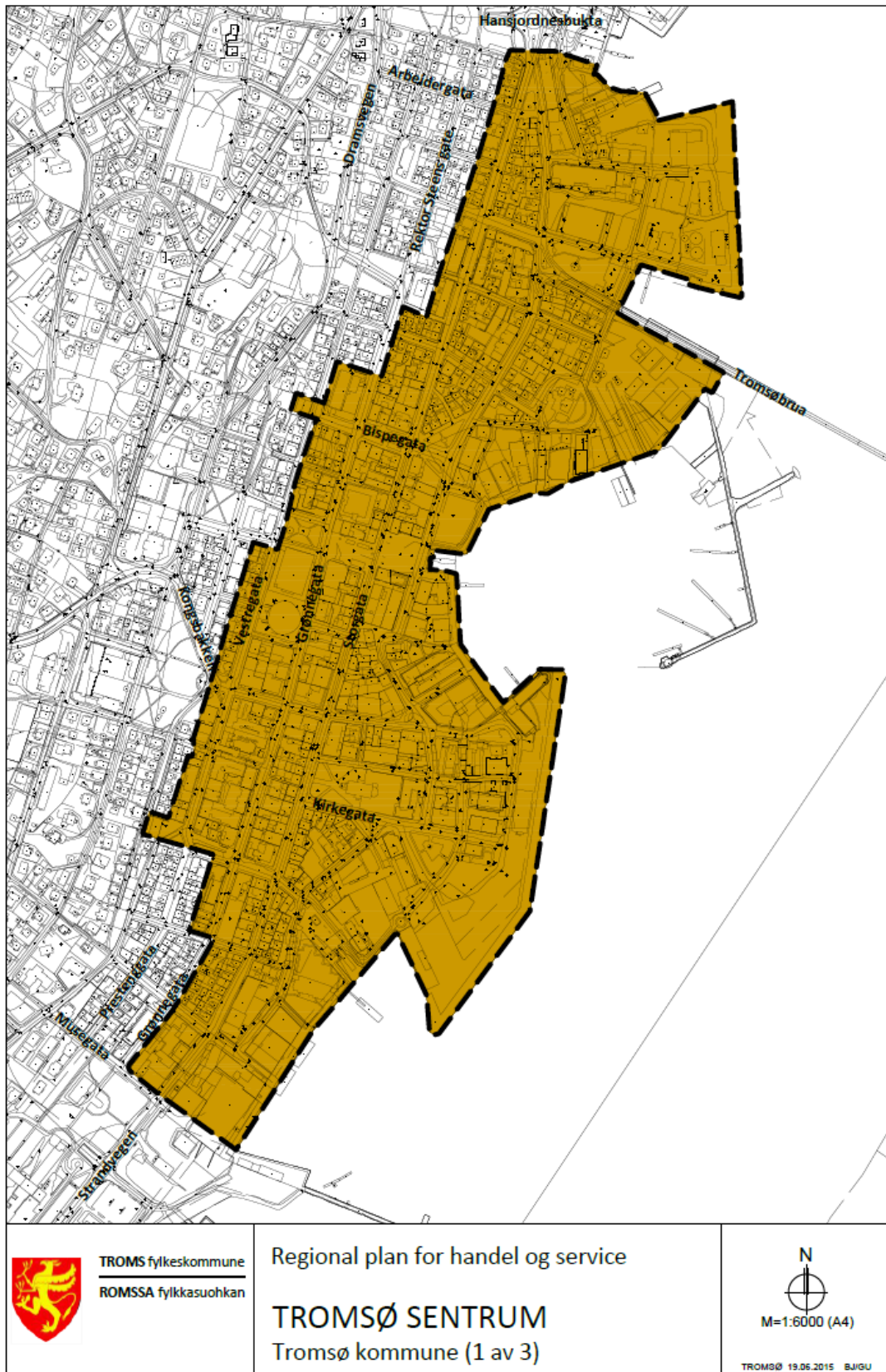
Med utgangspunkt i sentrumsavgrensingene i fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) og innspill fra berørte kommuner er det tegnet kart som definerer sentrumsavgrensinger jfr. regional planbestemmelse, kap.6.2. Der det finnes vedtatte kommuneplaner og kommunedelplaner med sentrumsavgrensinger er disse lagt til grunn.

Avgrensningene er ikke eksakt med tanke på eiendomsgrenser og skal angis eksakt i kommuneplan, kommunedelplan eller reguleringsplan.

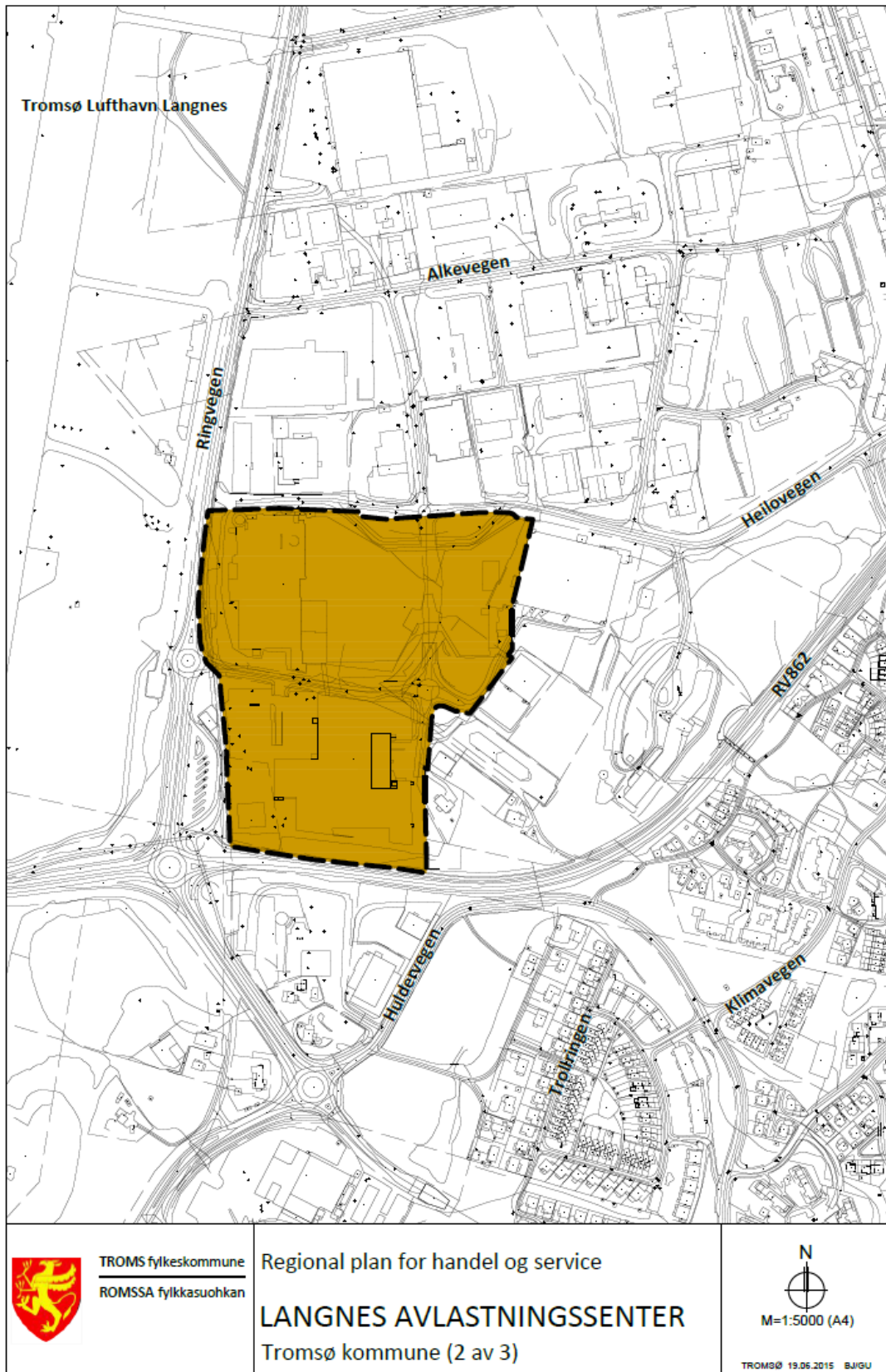

1 Regionsentre med områder for større handelsetableringer

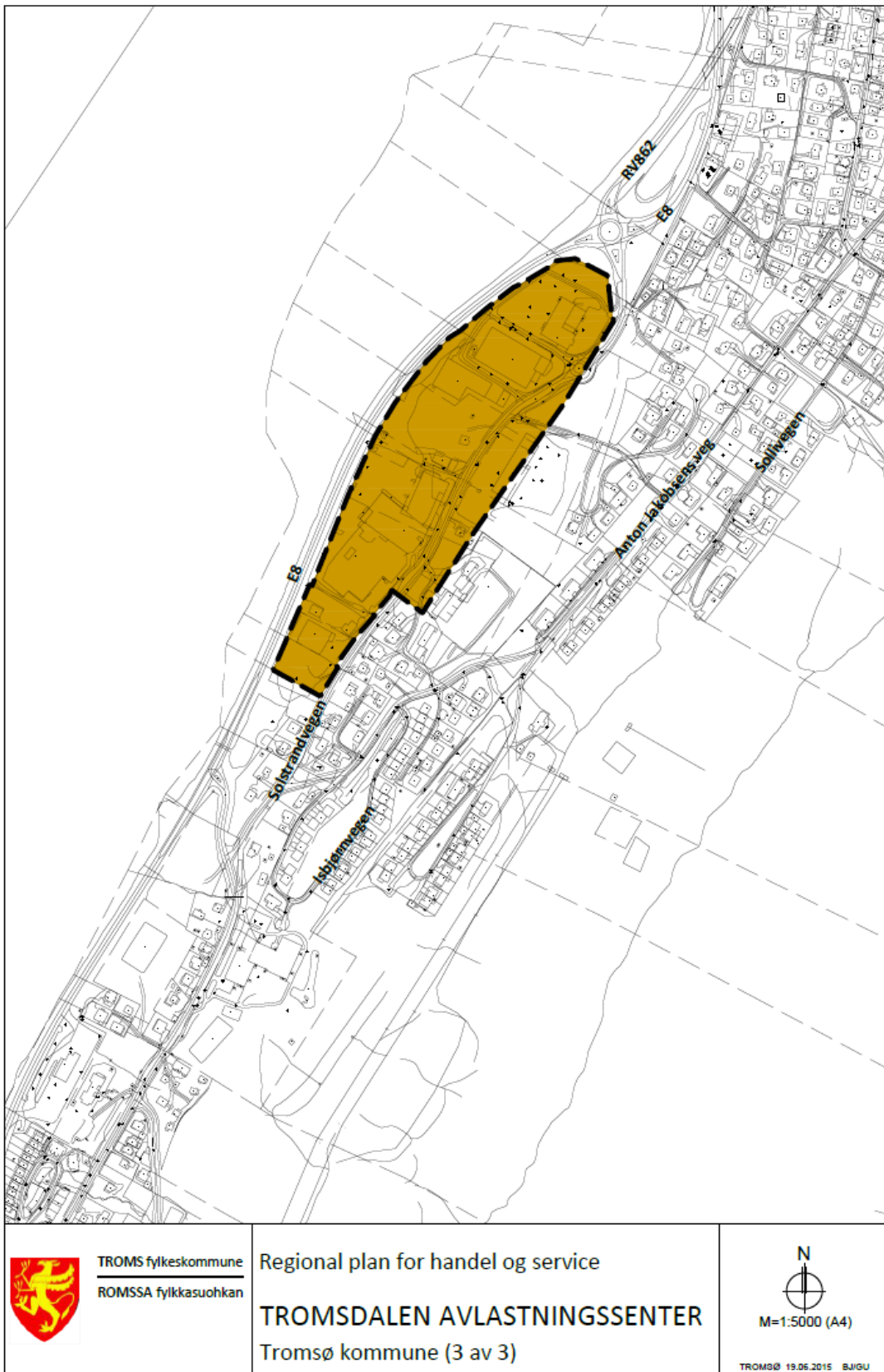
7.1 Tromsø sentrum

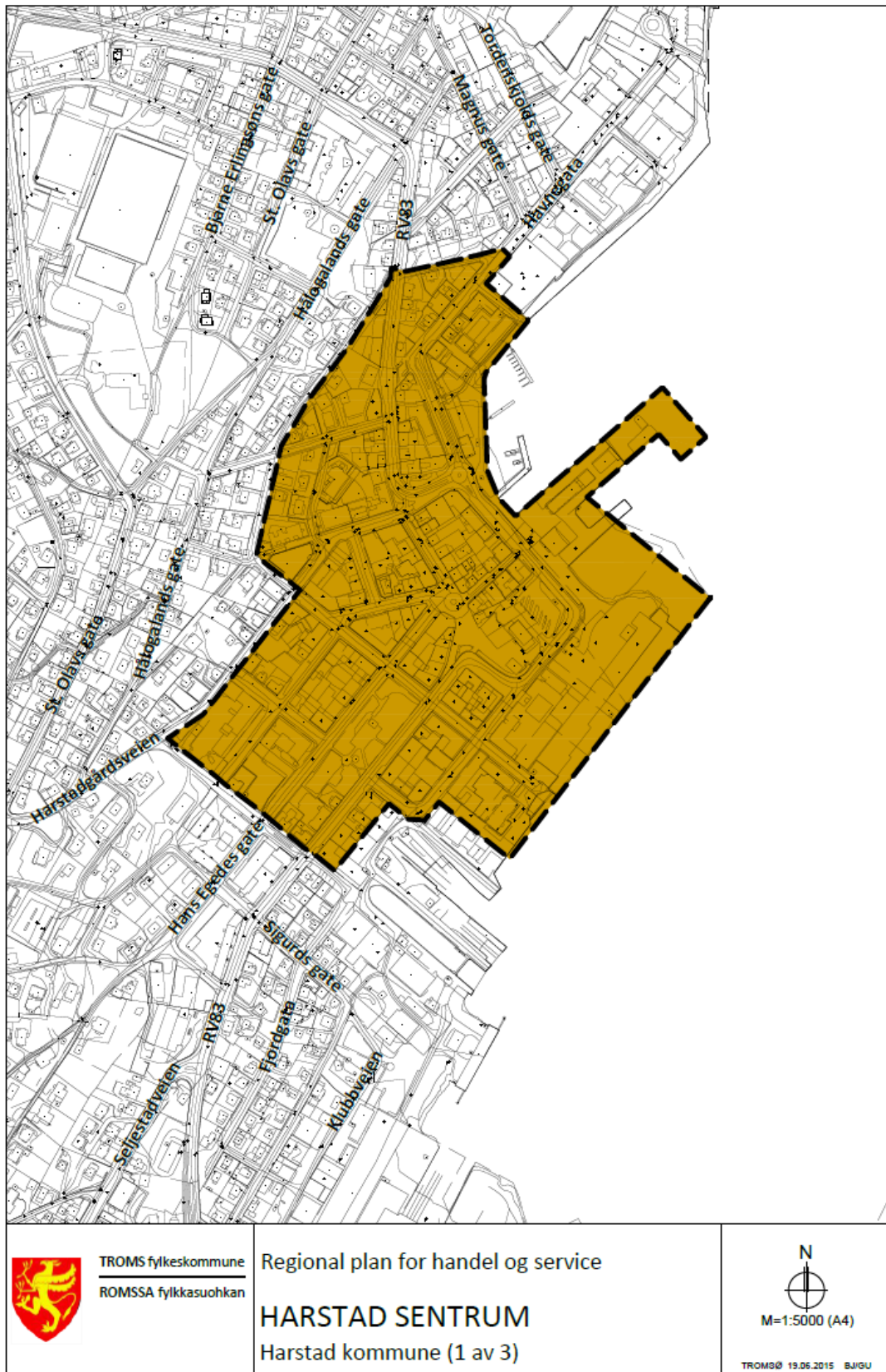
7.2 Langnes avlastningsområde, Tromsø

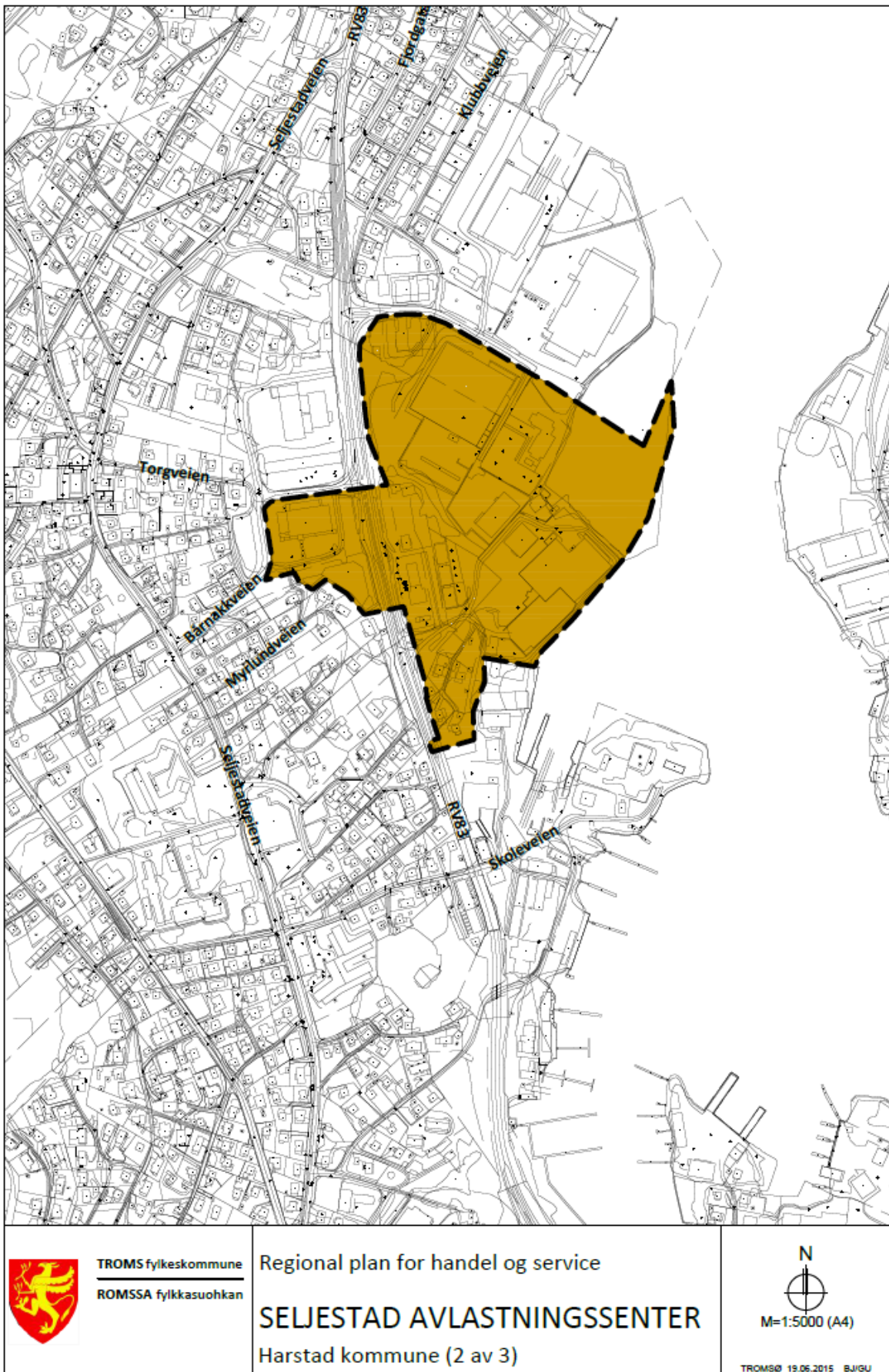
7.3 Tromsdalen avlastningscenter, Tromsø

7.4 Harstad sentrum

7.5 Seljestad avlastningscenter, Harstad

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkkasuohtkan

Regional plan for handel og service

SELJESTAD AVLASTNINGSSENTER

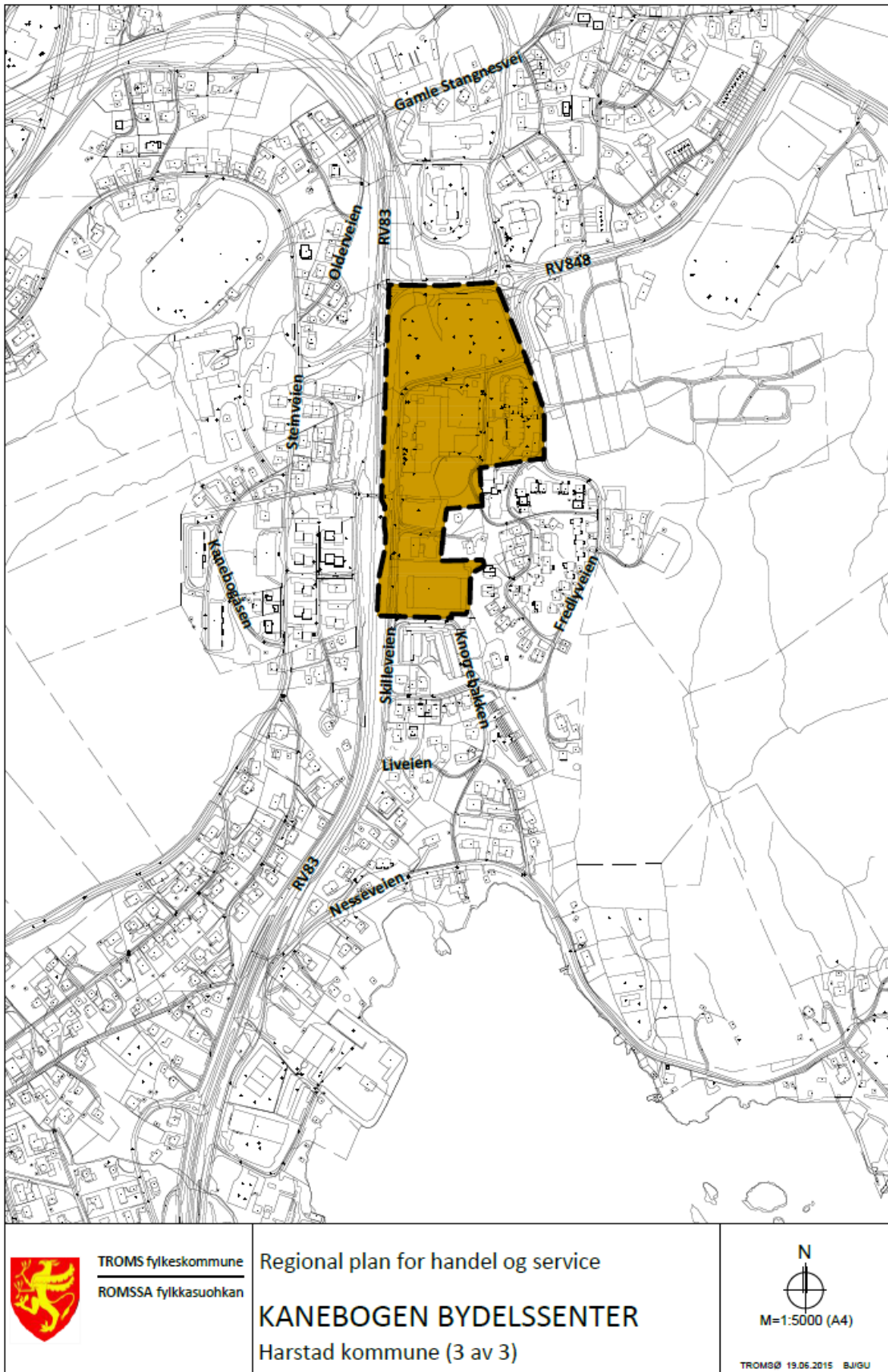
Harstad kommune (2 av 3)

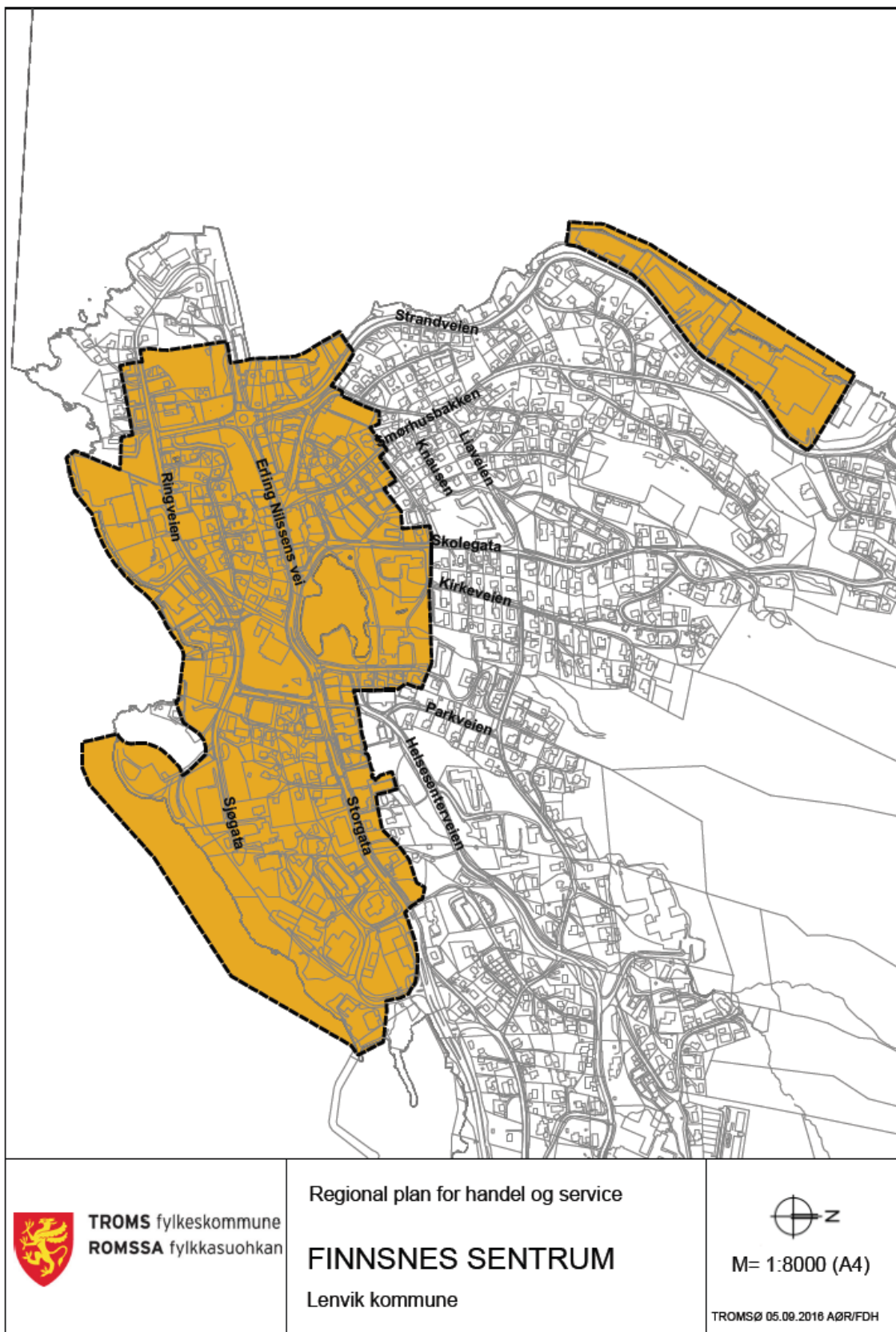
M=1:5000 (A4)

TROMSØ 19.06.2015 BJ/GU

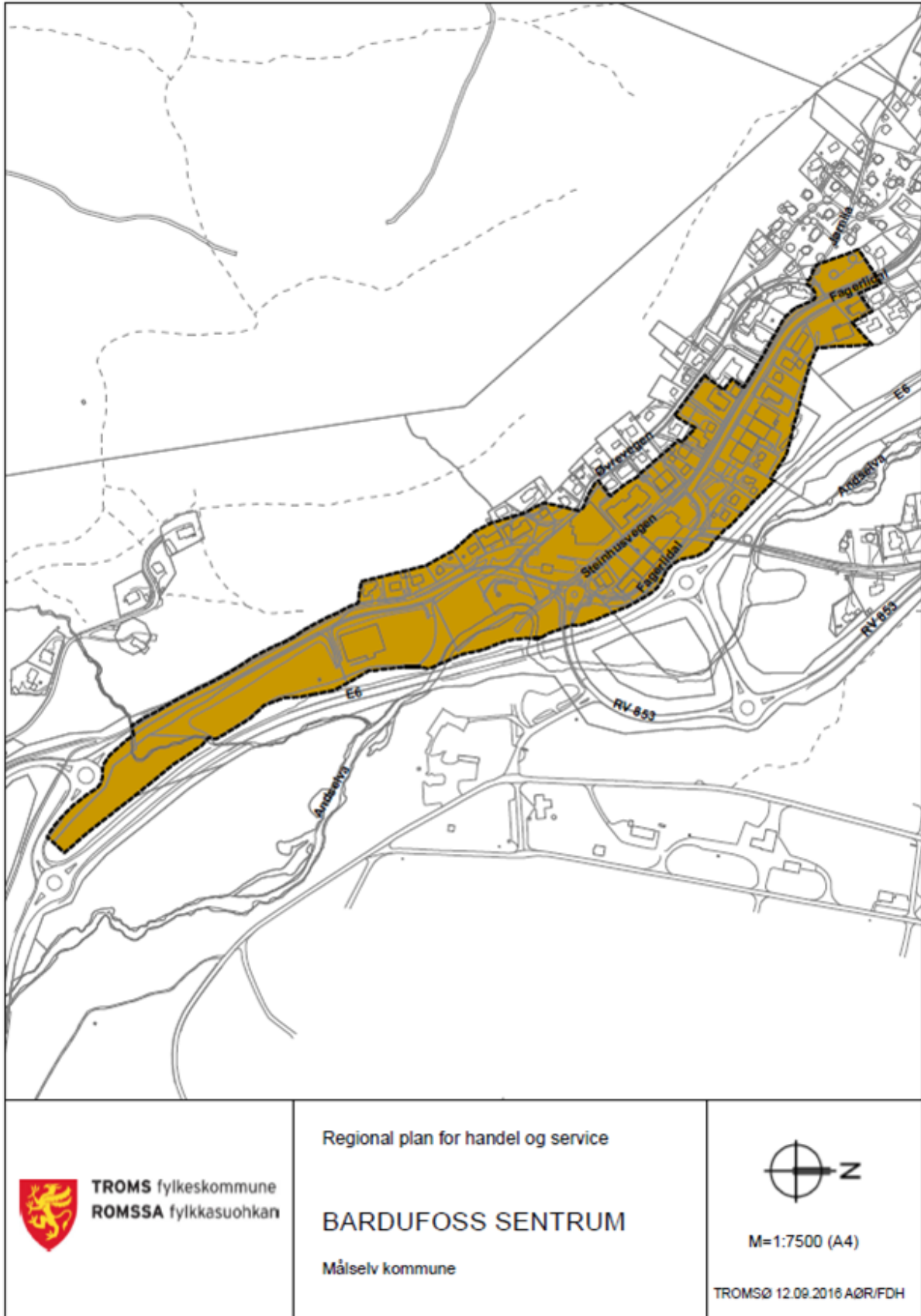
7.6 Kanebogen bydelssenter - Harstad

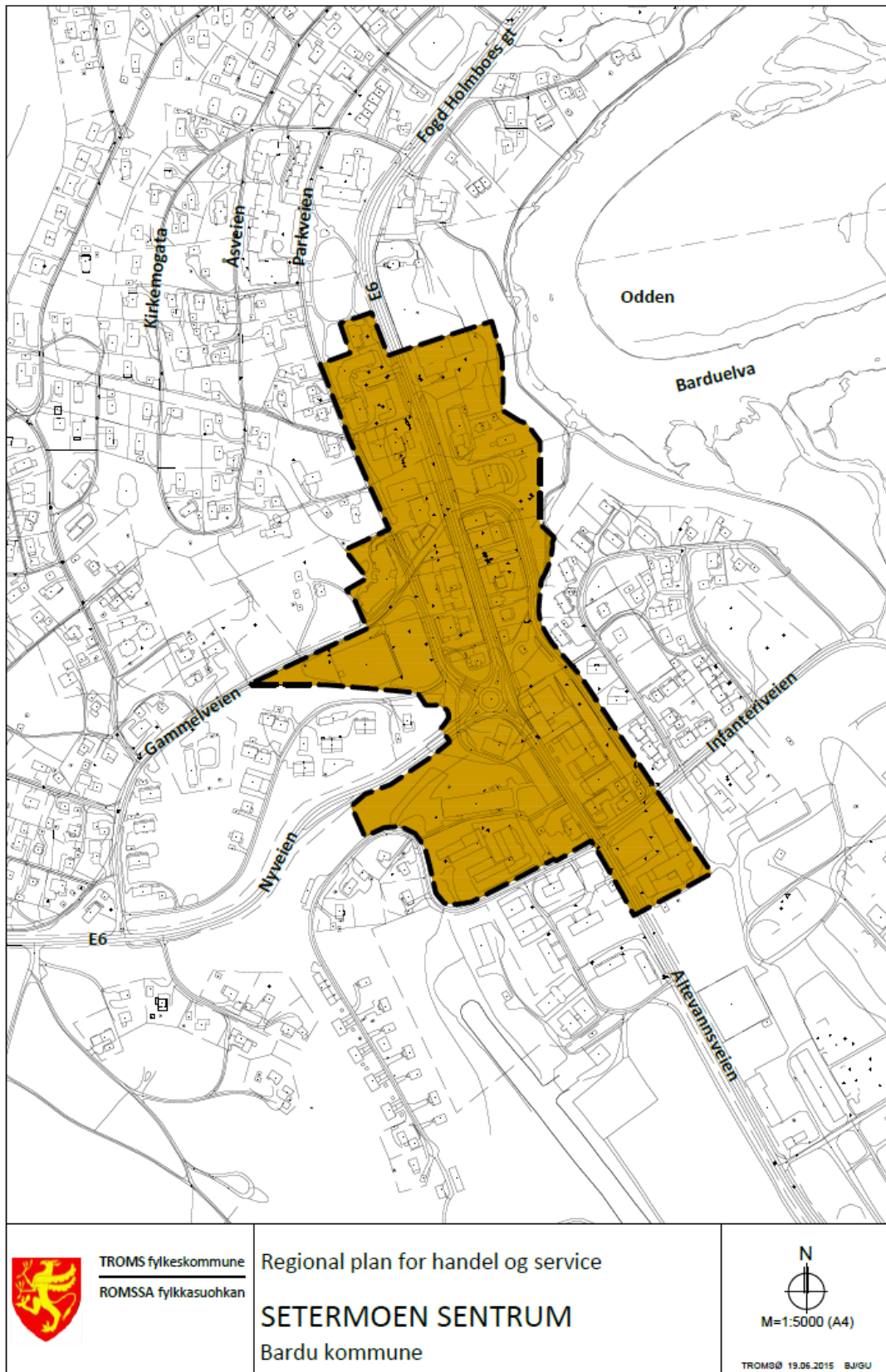
7.7 Finnsnes sentrum

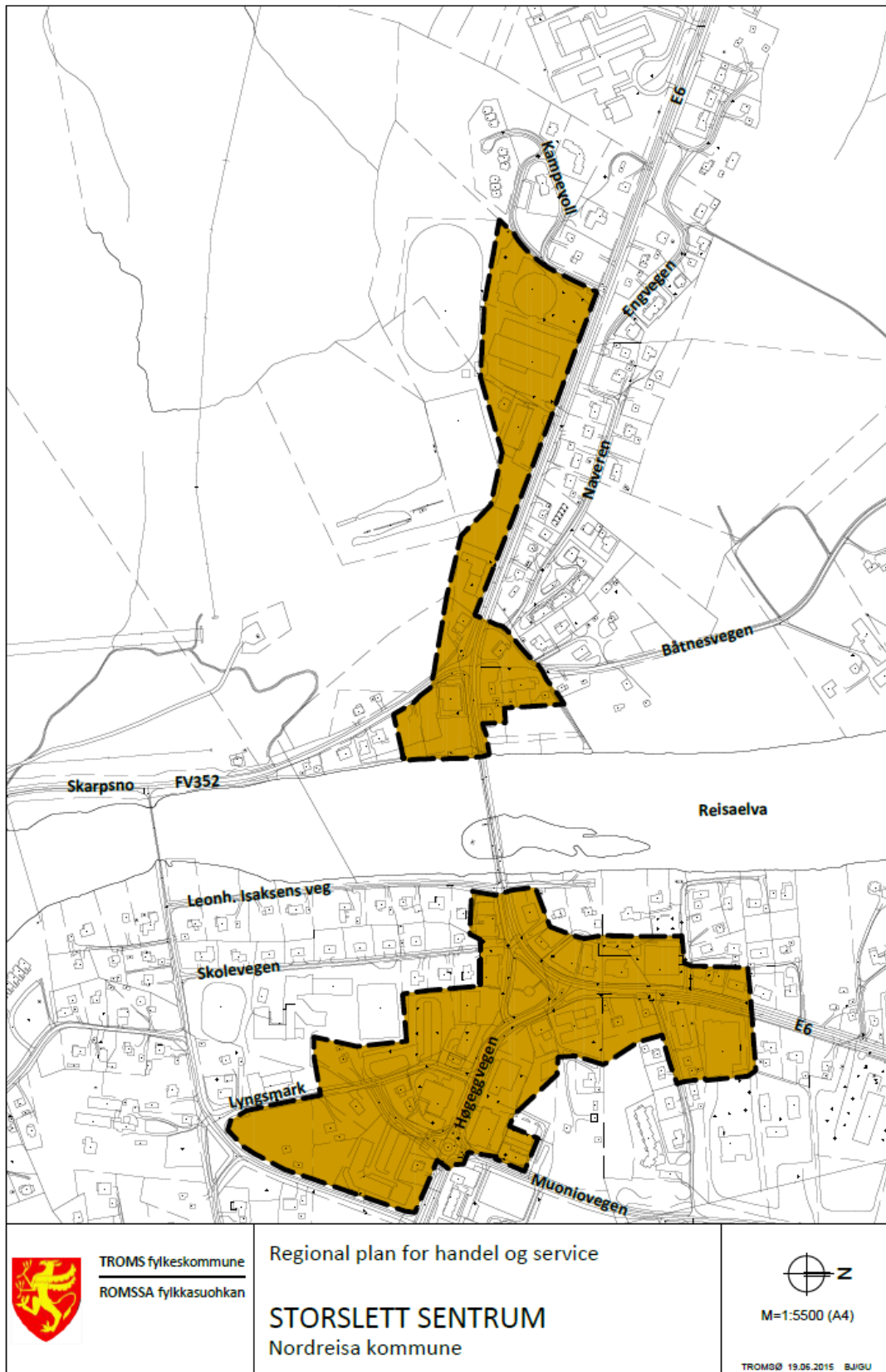
7.8 Bardufoss sentrum

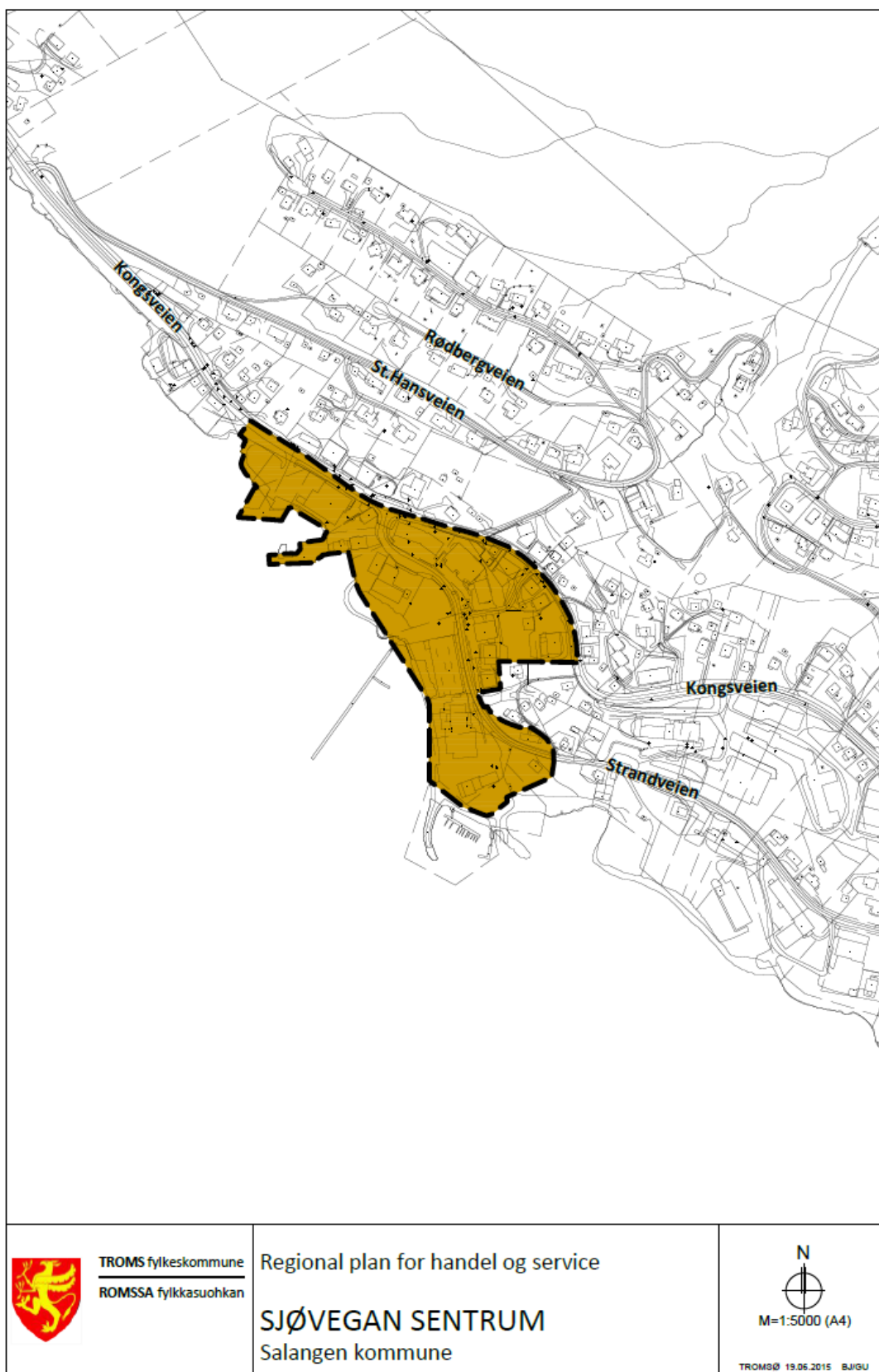
7.9 Setermoen sentrum

7.10 Storslett sentrum

7.11 Sjøvegan sentrum

8 Definisjoner og begrepsavklaringer.

Begrep	Forklaring	kilde
Handelsvirksomhet	All form for virksomhet som bedriver salg av varer til private sluttbrukere	Utkast til Statlig planbestemmelse for lokalisering av kjøpesentre og handel (2013)
Kjøpesenter	Med kjøpesenter forstås detaljhandel i bygningsmessige enheter og bygningskomplekser som etableres, drives eller framstår som en enhet, samt utsalg som krever kunde- og medlemskort for å få adgang. Dagligvareforretninger er å oppfatte som kjøpesenter i denne sammenheng. Det samme er varehus som omsetter én eller flere varegrupper. Som kjøpesenter regnes også handelsvirksomhet lokalisert i flere enheter innenfor et område som for eksempel en handelspark.	Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre
Handelspark	Inneholder minst et kjøpesenter, og i tillegg minimum tre andre detaljhandelsbedrifter. Ofte ekstern lokalisering. Framstår lokaliseringsmessig som en enhet.	Senterboken 2007
Detaljhandel	Omfatter videresalg (salg uten omdanning) hovedsakelig til offentligheten av nye og brukte varer til personlig bruk eller til husholdningsbruk, via forretninger, stormagasiner, torghandel, postordreforretninger, dørsalg, gatesalg mv.»	SSB
Dagligvarer	I hovedsak matvarer og andre husholdningsvarer (unntatt alkohol).	
Plasskrevende varer	Biler og motorkjøretøy, båter, landbruksmaskiner/anleggsmaskiner, trelast og større byggevarer, utsalg fra hagesentre og planteskoler.	
Utvalgsvarer	Klær, sko, ur, foto, drikkevarer, interiør møbler, interiør, elektro med mer	
Dekningsgrad	Forholdet mellom faktisk varehandelomsetning i et geografisk avgrenset område og den omsetningen områdets innbyggere forventes å skape innenfor de samme varegruppene. Utrykkes i prosent. Dvs. at er den over 100 % (overdekning), innebærer det at varehandelsomsetningen i området er større enn det innbyggernes etterspørsel skulle tilsi. Motsatt er den under 100 % (underdekning) handler innbyggerne andre steder og du har en handelslekkasje fra området.	
Tettsted	En hussamling skal registreres som et tettsted dersom det bor minst 200 personer der og avstanden mellom husene skal normalt ikke overstige 50 meter. Det er tillatt med et skjønnsmessig avvik utover 50 meter mellom husene i områder som ikke skal eller kan bebygges. Dette kan f.eks.	Statistisk sentralbyrå

	<p>være parker, idrettsanlegg, industriområder eller naturlige hindringer som elver eller dyrkbare områder. Husklynger som naturlig hører med til tettstedet tas med inntil en avstand på 400 meter fra tettstedskjernen. De inngår i tettstedet som en satellitt til selve tettstedskjernen.</p> <p>Tettsteder er geografiske områder som har en dynamisk avgrensning, og antall tettsteder og deres yttergrenser vil endre seg over tid avhengig av byggeaktivitet og befolkningsutvikling. Tettstedene avgrenses uavhengig av de administrative grensene.</p>	
Sentrum	<p>Med sentrum i en by eller tettsted menes selve bykjernen eller tettstedssentret. Sentrum sammenfaller som oftest med "den historiske byen". Dette er den mest sentrale delen av byen eller tettstedet og kjennetegnes ved stort mangfold og konsentrasjon av publikumsrettede funksjoner som detaljhandel, hotell- og restaurantvirksomhet, bank og annen forretningsmessig tjenesteyting, offentlig og privat administrasjon, kulturtilbud, rekreasjon og underholdning. Her finner en torg og offentlige plasser. Innslaget av boliger, engros- og lagervirksomhet, industri og sosiale institusjoner er som regel lite.</p> <p>Sentrum kjennetegnes også ved å ha god tilgjengelighet og er transportknutepunkt, spesielt for kollektivtransport.</p> <p>Sentrum er sjelden entydig avgrenset mot den øvrige by- eller tettstedsbebyggelsen. Ofte er det en gradvis overgang til boligområder, industriområder og områder med andre funksjoner.</p>	<p>Utfyllende kommentarer og veiledning til rikspolitisk bestemmelse om midlertidig etableringsstopp for kjøpesentre utenfor sentrale deler av byer og tettsteder</p>
Sentrumssone	<p>Sentrum med tillegg av en sone rundt, vanligvis i en avstand på 1000 – 1500 (gangavstand) fra ytterkantene av sentrum, avhengig av senterstørrelse.</p> <p>Sentrumssone brukes om prioriterte områder der handelsetableringer vil bidra til å styrke senterstrukturen og redusere transportarbeidet.</p>	
Service	<p>I begrepet service ligger tilbud som dekker andre behov/tjenester enn handel, men som opptrer oftest i kombinasjon med handelstilbud. eksempelvis optiker, urmaker, frisør etc.</p> <p>Begrepet omfatter ikke andre tjenestetilbud /servicefunksjoner som opptrer isolert fra handel. Det være seg offentlige servicetjenester og forvaltning.</p>	
Bruksareal BRA	<p>Bruksareal BRA til detaljhandel defineres som summen av salgsareal, lagerlokale, spiserom/kantine og kontorareal for virksomheten. Der flere virksomheter drives under samme</p>	

	<p>tak, som for eksempel i et kjøpesenter, skal fellesareal også medregnes i bruksarealet.</p> <p>For beregning av bruksareal skal for øvrig den til en hver tid gjeldende teknisk forskrift til plan- og bygningsloven legges til grunn.</p> <p>Plass til parkering skal ikke inngå i beregningen av bruksareal.</p>	<p>Utfyllende kommentarer til statlig planbestemmelse for lokalisering av kjøpesentre og handel</p>
Kjøpekraft	<p>Forventet etterspørsel fra befolkningen som summen av etterspørsel ved bosted og arbeidsplass.</p>	
Avlastningssenter	<p>Avlastingssentre skal avlaste sentrum der behovet er til stede. Begrunnelsen for å etablere avlastingssenter er bl.a. at sentrum har plassmangel, er fysisk sett for lite og/eller har verneverdige bygningsmiljøer og ikke er i stand til å "ta imot" all ny handelsvirksomhet.</p> <p>Avlastningssentrene skal betjene et regionalt omland.</p>	
Bydelssenter	<p>Et bydelssenter/lokalsenter omfatter sentrumsdannelse i en bydel eller i et mindre tettsted i en kommune.</p> <p>Bydelssenteret/lokalsenteret dekker primært bydelens/lokalområdets servicebehov og har normalt ikke et influensomland utover dette. Et slikt senter har et dagligvaretilbud og som regel også et mindre utvalg av bransjehandel.</p> <p>Likeså vil ulike typer offentlig service og private tjenester og service utenom detaljhandelen være å finne her.</p>	<p>Miljøverndepartementets veileder "Planer og Bestemmelser for kjøpesentre.</p>
Gangavstand	<p>Følgende gangavstander legges til grunn ved sentrumsavgrensing:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Større byer: maks 1000 m gangavstand fra ytterkant til ytterkant • Mellomstore byer og tettsteder: maks 600 -800 m gangavstand fra ytterkant til ytterkant • Mindre byer og tettsteder: maks 400 - 600 m gangavstand fra ytterkant til ytterkant 	<p>Miljøverndepartementets veileder T-1365.</p>
Netthandel	<p>Netthandelskonsepter er i utgangspunktet salg til forbruker uten butikk, der leverandør sørger for at varen bringes hjem til forbruker. Et slikt konsept vil normalt ikke blir vurdert etter reglene i regional plan, da lokaliseringen ikke skaper publikumsrettet aktivitet.</p>	<p>Veileder til regional plan for handel og sentrumsutvikling, Vestfold</p>

9 Handlingsprogram for gjennomføring av planen

For at den regionale planen skal kunne fungere som et effektivt styrings- og samhandlingsdokument (mellom kommuner og regionale myndigheter), er det nødvendig med regelmessige gjennomgang slik at den oppdateres etter utviklingen i Troms fylke.

Plan- og bygningsloven § 8-1 stiller krav til at det til regionale planer skal utarbeides et handlingsprogram til gjennomføring av planen. Handlingsprogrammet skal vedtas av regional planmyndighet (fylkestinget).

Handlingsprogrammet skal sikre at den regionale planen er tilstrekkelig fleksibel, bl.a. med hensyn til sentrumssoneavgrensninger og i lys av befolkningsutviklingen over tid.

Handlingsprogrammet skal rulleres årlig.

Tiltak	Tidsramme	Ansvarlig organ	Samarbeidspartnere
1 Rådgivning/veiledning i forhold til planens bestemmelser, retningslinjer og virkning	Fortløpende	Troms fylkeskommune fylkesmannen	
2 Sørg for at regional plan følges opp og legges til grunn i planlegging og forvaltning i kommunene. Oppfølging/veiledning og høringssvar i forbindelse med kommunenes kommuneplaner.	Fortløpende	Troms fylkeskommune Fylkesmannen	
3 Saksbehandling i forbindelse med gjennomføring av vedtatte reguleringsplaner i strid med den regionale planen.	Fortløpende	Troms fylkeskommune	I dialog med Fylkesmannen og berørte kommuner
4 Gjennomgang av vedtatte kommune(-del)planer og evt. justering av kartfestede sentrumsavgrensninger.	Årlig	Troms fylkeskommune	
5 Oppdatering av definisjoner, bestemmelser og retningslinjer i forhold til nasjonale føringer.	Årlig	Troms fylkeskommune	
6 Utarbeiding av mal for konsekvensutredninger ved handelsetableringer i Troms fylke.		Troms fylkeskommune	

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkkasuohtkan

Planbeskrivelse Regional plan for handel og service i Troms **2016-2025**

Innhold

1	Bakgrunn og intensjoner for planarbeidet	3
2	Gjeldende planstatus og overordnede rammebetingelser	4
2.1	Fylkesdelplan for kjøpesenter	4
2.2	Nasjonale forventninger og statlige rammebetingelser	4
2.2.1	Nasjonale forventninger	4
2.2.2	Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre	5
2.2.3	Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging	5
2.2.4	Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene	5
2.3	Regionale og lokale rammebetingelser	6
2.3.1	Regional rammer og føringer	6
2.4	Lokale rammebetingelser	7
3	Om planprosessen, innspill, møter og fremdrift	7
3.1	Uttalelser og merknader til varsel om oppstart og planprogram	7
3.2	Møter og innspillsseminarer	7
4	Beskrivelse av planområdet (Dagens situasjon)	8
4.1	Regional handelsanalyse for Troms	8
4.1.1	Naturlige handelsregioner og handelsomland i Troms	9
4.1.2	Omsetning	9
4.1.3	Nedgang i markedsandel i sentrum	9
4.1.4	Dekningsgrad	10
4.1.5	Potensielt utbyggingsareal for handel	10
4.1.6	Endringer i detaljhandelsomsetningen i fylket siden fylkesdelplan for kjøpesenter ble vedtatt (2004), og forventede fremtidige endringer	10
5	Beskrivelse av planforslaget	11
5.1	Regionale planbestemmelser og retningslinjer	11
5.2	Kartfestede sentrumsavgrensinger	11
5.3	Om oppfølging av planen – handlingsprogram for oppfølging/evaluering	11
6	Virkninger av planforslaget	12
7	Konsekvenser av planforslaget	12
7.1	Videre utredningsbehov	12

Pbl § 4-2. Planbeskrivelse og konsekvensutredning

Alle forslag til planer etter loven skal ved offentlig ettersyn ha en planbeskrivelse som beskriver planens formål, hovedinnhold og virkninger, samt planens forhold til rammer og retningslinjer som gjelder for området.

For regionale planer og kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging og for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal planbeskrivelsen gi en særskilt vurdering og beskrivelse - konsekvensutredning - av planens virkninger for miljø og samfunn.

1 Bakgrunn og intensjoner for planarbeidet

En bærekraftig arealpolitikk er en viktig strategi for å imøtekomme flere av hovedutfordringene i norsk miljøpolitikk. Det gjelder bl.a. klimaspørsmålet og bærekraftige byer og tettsteder. Plan- og bygningsloven er et viktig hjelpemiddel. Den rikspolitiske bestemmelsen for kjøpesentre sammen med reglene om regional og lokal planlegging er sentrale verktøy i arbeidet.

Den første rikspolitiske bestemmelsen om midlertidig etableringsstopp for kjøpesentre utenfor byer og tettsteder trådte i kraft i februar 1999. Den ble fulgt opp med fylkesplaner og fylkesdelplaner med retningslinjer for lokalisering av handel og service etter plan- og bygningsloven av 1985. Fylkesdelplan for kjøpesentre i Troms ble vedtatt i 2004.

Evalueringer av kjøpesenterstoppen utført av miljøverndepartementet viste at den har blitt fulgt opp, og at utbyggere har rettet oppmerksomheten mer mot muligheter i sentrumsområder og tettbygde områder, men at det også har vært en utvikling der kjøpesentre etableres utenfor byer og tettsteder.

Formålet med Rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre er å legge til rette for en sterkere regional samordning av politikken for etablering og utvidelse av større kjøpesentre. Hensikten er å styrke eksisterende by- og tettstedsentre og bidra til effektiv arealbruk og miljøvennlige transportvalg, dvs. unngå en utvikling som fører til byspredning, bilavhengighet og dårligere tilgjengelighet for dem som ikke disponerer bil. Det langsiktige målet er å oppnå en mer bærekraftig og robust by- og tettstedsutvikling og begrense klimagassutslippene.

I perioden etter kjøpesenterstoppen trådte i kraft har det vært sterk vekst i detaljhandelen. Det har også utviklet seg nye handelskonsepter og bransjeglidning der detaljhandel og handel med plasskrevende varer smelter sammen. Denne utviklingen, sammen med miljø- og klimautfordringene og betydningen av å utvikle robuste og attraktive byer og tettsteder, dannet bakteppet for den rikspolitiske bestemmelsen for kjøpesentre som trådte i kraft 1. juli 2008.

I nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging har regjeringen omtalt attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder: «Et levende sentrum med et variert tilbud av boliger, handel, tjenester og kultur er viktig for byer og tettsteders attraktivitet og konkurransekraft. Mange sentrumsområder har i dag lite liv og aktivitet, samtidig som sentrumshandelen taper markedsandeler. For å styrke by og tettstedsentrene, er det derfor viktig at kommunene har en aktiv og helhetlig sentrumpolitikk og tilrettelegger for etablering av både boliger, arbeidsplasser, handel og servicefunksjoner i sentrum. Kompakt by- og tettstedsutvikling vil bidra til økt aktivitet i sentrum, samtidig som korte avstander mellom bolig og daglige gjøremål gjør hverdagen enklere. God tilrettelegging for gående vil også gi økt aktivitet i sentrum. Kommunene og privat næringsliv oppfordres til å samarbeide om sentrumsutviklingen».

Da handel i stor grad former bystruktur og transportmønster, er det viktig at lokaliseringen er hensiktsmessig i forhold til ønsket utvikling.

Fylkestinget vedtok 2.10.12 i sak 63/12 oppstart med utarbeidelse av ny regional plan for handel og service i Troms.

2 Gjeldende planstatus og overordnede rammebetingelser

2.1 Fylkesdelplan for kjøpesenter

Fylkesdelplan for kjøpesenter i Troms ble vedtatt i 2003. Hensikten med planen er å gi retningslinjer for lokalisering og etablering av nye kjøpesentre, og utvidelse av eksisterende sentre.

Planen tar utgangspunkt i de fem regionene og åtte regionsentra definert i fylkesplan for Troms:

Regionsentrenes nivå og type senter:

Nivå 1 Tromsø

Nivå 2 Harstad og Finnsnes

Nivå 3 Storslett, Bardufoss og Sjøvegan –

- Skjervøy som senter for maritime funksjoner.
- Setermoen som senter for Forsvarets aktiviteter

Nivå 4 Øvrige kommunesentre

Nivå 5 Lokale sentre

Region	Kommuner
Harstad-regionen	Harstad, Kvæfjord, Skånland, Ibestad (Bjarkøy inngår i Harstad fra 2013)
Tromsø-regionen	Tromsø, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord
Finnsnes-regionen	Sørreisa, Dyrøy, Tranøy, Torsken, Berg, Lenvik
Bardufoss-regionen	Gratangen, Lavangen, Salangen, Målselv
Nord-Troms-regionen	Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen

Figur 1 De fem regionene i Troms fylke, definert i fylkesdelplan for kjøpesenter (2004).

Planen fastsetter avgrensninger av sentrum med åpning for kjøpesenteretableringer innen definerte kartfestede sentrumssoner i de åtte regionsentrene samt avlastningssentre i Tromsø (Langnes og Tromsdalen) og bydelssentre.

Planen er basert på hovedtrekk i tettstedsutvikling, senterstruktur, utvikling av servicetilbud og handelsvirksomhet samt befolkningsutvikling i Troms. Den vektlegger et utbyggingsmønster og en areal- og transportplanlegging i fylket som skal være samfunns- og arealøkonomisk og bidra til redusert transportomfang og økt kollektivandel, i tillegg til at tettstedene i Troms skal ha næringsvirksomhet og god offentlig og privat service.

Fylkesdelplan for kjøpesenter har vært et viktig styringsdokument for lokalisering og tillatelser til større handelsetableringer i fylket. Det er likevel gjort vedtak i kommuneplaner og reguleringsplaner som er i strid med fylkesplanen slik at denne er gjort ugyldig i enkelte områder. En revisjon er dermed nødvendig. Fortrinnsvis gjelder dette justering av arealgrenser for sentrumsområdene hvor det tillates kjøpesenteretableringer/-utvidelser.

En gjennomgang av definisjoner og begrep er også vesentlig i revisjonen.

2.2 Nasjonale forventninger og statlige rammebetingelser

2.2.1 Nasjonale forventninger

Regjeringen fastsatte 12. juni 2015 nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging i medhold av § 6-1 i plan- og bygningsloven. Regjeringen forventer blant annet at:

- Fylkeskommunene og kommunene legger vekt på reduksjon av klimagassutslippene, energiomlegging og energieffektivisering gjennom planlegging og lokalisering av næringsvirksomhet, boliger, infrastruktur og tjenester
- Fylkeskommunene og kommunene samarbeider om planlegging for verdiskaping, bærekraftig næringsutvikling og innovasjon i partnerskap med næringslivet og regionale og lokale aktører.

- Det settes av tilstrekkelige arealer for næringsutvikling som ivaretar næringslivets behov, og som er lokalisert ut fra hensynet til samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.
- Fylkeskommunene og kommunene fastsetter regionalt utbyggingsmønster, senterstruktur og hovedtrekkene i transportsystemet, herunder knutepunkter for kollektivtrafikken. Gjennom planleggingen trekkes langsiktige grenser mellom by- og tettstedsområder og store sammenhengende landbruks-, natur- og friluftsområder.
- Fylkeskommunene og kommunene i storbyområdene legger til grunn at transportveksten skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange, og følger aktivt opp bymiljøavtaler og byutviklingsavtaler med staten.
- Kommunene har en aktiv og helhetlig sentrumspolitikk for å skape et godt og levende bymiljø. Kommunene tilrettelegger for etablering av boliger, arbeidsplasser, handel, service og sosiale møteplasser i sentrum. Et forpliktende samarbeid mellom kommunen og privat næringsliv bør vektlegges. Arkitektur, kulturminner, landskapsverdier, vann og grønne elementer tas aktivt i bruk som ressurser i sentrumsutviklingen

2.2.2 Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre

Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre ([FOR 2008-06-27 nr. 742](#)) trådte i kraft i juli 2008 og som har formål om å legge til rette for en sterkere regional samordning av politikken for etablering og utvidelse av større kjøpesentre. Kjøpesentre skal fortrinnsvis lokaliseres nær kollektivknutepunkt og sentralt i byene. I forskriften fastlegges at kjøpesentre bare kan etableres eller utvides i samsvar med retningslinjer i godkjente regionale planer. I områder som ikke omfattes av slike regionale planer vil kjøpesentre større enn 3000 m²bruksareal ikke være tillatt.

Målet med den rikspolitiske bestemmelsen om kjøpesentre er å styrke by- og tettstedssentrene og legge til rette for miljøvennlige transportvalg, bidra til effektiv arealbruk for jordvern og bevaring av det biologiske mangfoldet.

Forskriften har en varighet på inntil 10 år, eller inntil den avløses av regional planbestemmelse i henhold til § 8-5 i plan- og bygningssloven (pbl).

2.2.3 Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging

Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging (FoR-2014-09-26-1222) skal legges til grunn både ved statlig, regional og kommunal planlegging, og bidra til en fremtidsrettet by- og tettstedsutvikling. De har som hensikt å oppnå samordning av bolig-, areal- og transportplanleggingen og bidra til mer effektive planprosesser for å sikre god steds- og byutvikling. Retningslinjene fastsetter at rammer for utbyggingsmønster og transportsystem bør fastsettes i regionale planer som avklarer utbyggingsmønster, lokalisering av regionale handels- og servicefunksjoner og hovedtrekkene i transportsystemet, herunder knutepunkter for kollektivtrafikken.

Handelsvirksomhet og andre publikumsrettede private og offentlige tjenestetilbud skal lokaliseres ut fra en regional helhetsvurdering tilpasset eksisterende og planlagt senterstruktur og kollektivknutepunkter. Virksomhetene må tilpasses omgivelsene med hensyn til størrelse og utforming.

2.2.4 Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene

Fylkeskommunen skal legge den statlige planretningslinja for klima- og energiplanlegging i kommunene (2009) til grunn for regionale planlegging innenfor eget ansvars- og påvirkningsfelt.

Kommunene skal gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Kommunene skal innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og gjennom arealplanleggingen påvirke transportomfang og transportmiddelfordeling og bygge opp under kollektivtransporten.

2.3 Regionale og lokale rammebetingelser

2.3.1 Regional rammer og føringer

Det foreligger eller er under utarbeidelse flere regionale planer og strategier for Troms som har innvirkning eller legger føringer på regional plan for handel og service. Disse planene har definerte mål og strategier som det skal tas hensyn til og som skal samordnes.

Fylkesplan for Troms 2014-2025 har som formål å danne et felles og omforent grunnlag for den strategiske utviklingen av Troms fylke. Gjennom mål og strategier trekker fylkesplanen opp langsiktige utviklingsstrategier, angi prinsipper og legger føringer for prioriteringer i de mer detaljerte årlige handlingsprogram. Fylkesplanen har 4 utvalgte tema: Nordområdene, næring og kompetanse, senterstrategi og folkehelse

Fylkesplan for Troms 2014-2025 fastsetter en senterstrategi for Troms som innebærer følgende senternivå:

Nivå 1 Tromsø

Nivå 2 Harstad og Finnsnes

Nivå 3 Storslett, Bardufoss og Sjøvegan

- Skjervøy som senter for maritime funksjoner.
- Setermoen som senter for Forsvarets aktiviteter

Nivå 4 Øvrige kommunesentre

Nivå 5 Lokale sentre

Senterstrategien innebærer en differensiert satsing på hvilke funksjoner et senter skal ha i forhold til senterets nivå. Tilbud som besøkes ofte og av mange bør finnes nært brukerne. Mer spesialiserte tilbud lokaliseres på høyere nivå. Lokalisering av offentlige regionale funksjoner bør primært skje i sentrene på nivå 1, 2 og 3 der det ikke er andre sentre som har spesielle forutsetninger.

Senterstrategien innebærer at en gjennom utvikling av livskraftige regionsentra skal arbeide for at arbeidsmarkedet og tilbudet av spesialiserte tjenester gir bedre valgmuligheter og bredere fagmiljøer regionalt, enn det som ellers er mulig å få til i hver enkelt kommune. Sentrene skal fungere som buffere mot flytting ut av distriktene/regionene og fylket. I sentrene utføres tjenester også overfor omlandsbefolkningen og næringslivet, og sentrene er samtidig avhengige av levedyktige samfunn i omlandet.

Fylkesplanen fastsetter arealpolitiske retningslinjer:

Næringsutvikling og nordområdepartikk:

1. I arealplanlegging og -forvaltning skal det legges vekt på å sikre arealressurser på sjø og land som kan gi grunnlag for bærekraftig verdiskapning, næringsutvikling og sysselsetting. Kartlegging, identifisering og verdivurdering skal ligge til grunn og tiltak skal avveies mot ikke-kommersielle interesser.

Senterstruktur, by- og tettstedsutvikling, arealbruk:

2. Lokalisering av boligområder, arbeidsplasser og handels-/servicetilbud (næringsvirksomhet og tjenesteyting), samt offentlige tjenester (skole, barnehage, helse og omsorgsinstitusjoner m.m.) skal skje med hensyn til effektiv utnyttelse av arealer og infrastruktur, lavest mulig energi- og transportbehov og redusert bilavhengighet.

3. Mål om å ta persontransportvekst med kollektivtrafikk, gang og sykkel må legges til grunn for arealplanlegging i byer og tettsteder.

4. Ved ønske om tiltak i hittil ubebygde områder, skal det alltid først vurderes om utbyggingsbehovet kan løses innenfor allerede avsatte byggeområder.

5. Offentlighetens tilgang til strandsonen skal vektlegges.

Folkehelse:

6. Enkel tilgang for alle til natur- og friluftsområder og gode møteplasser for fysisk aktivitet og sosialt fellesskap vektlegges.

7. Byer og tettsteder i Troms skal ha gode miljøkvaliteter, universell utforming, sammenhengende grøntstrukturer og sammenhengende hovednett for gående og syklende

Regional transportplan for Troms 2014-2023 fastsetter fire hensyn ved planlegging av infrastruktur:

- Fremkommelighet: Bedret fremkommelighet for alle brukere i hele transportsystemet.
- Effektivitet: Økt effektivitet i transportsystemet.
- Miljø: Mer miljøvennlig transport i hele fylket.
- Trafikksikkerhet: Økt trafikksikkerhet i hele fylket.

Regional plan for landbruk 2014-2025 fastsetter regional planretningslinje om at kommunene skal kartlegge kjerneområder for landbruk og innarbeide disse i kommunens arealdel som hensynssone landbruk.

Regional plan for folkehelse 2008-2013 (under revisjon) skal sikre en arealpolitikk som sikrer befolkningen tilgang til variert friluftsliv og gode naturopplevelser.

2.4 Lokale rammebetingelser

Kommunalt arbeid med senterstruktur, sentrumsplaner og strategier for handelsutvikling er tatt hensyn til i det regionale planarbeidet i den grad det er hensiktsmessig.

3 Om planprosessen, innspill, møter og fremdrift

3.1 Uttalelser og merknader til varsel om oppstart og planprogram

Fylkesrådet vedtok 18.3.2014 i sak 52/14 å legge planprogram for regional plan for handel og service 2014-2024 ut for offentlig ettersyn. Planprogrammet var på høring og offentlig ettersyn i perioden 21.mars - 23.mai 2014.

3.2 Møter og innspillsseminarer

I juni 2013 ble det avholdt et innspillsseminar hvor alle kommunene i Troms var invitert. Her ble blant annet problemstillinger rundt eksisterende plan, nasjonale føringer og forhold til regional transportplanlegging drøftet. Seminaret var et viktig bidrag for det videre planarbeidet.

For koordinering med andre sentrale planprosesser ble det også gjennomført et felles innspillsseminar i forbindelse med fylkesplan for Troms og regional plan for transport i oktober 2013.

Høsten 2014 ble det avholdt individuelle møter og befaringer mellom planavdelinga i Troms fylkeskommune og berørte kommuner.

Planen og noen viktige utfordringer for utforming av planen ble drøftet i planforum i februar 2015.

4 Beskrivelse av planområdet (Dagens situasjon)

Regional plan for handel og service er gjeldende for hele Troms fylke med hovedvekt på tettsteds- og sentrumsområder (Figur 2 Regionsentre i fylkesplan for Troms)

I planarbeidet er det sett på handelsutviklingen generelt i fylket, i kommunene og regionsentrene, som grunnlag for en eventuell justering av definerte sentrumsområder.

Figur 2 Regionsentre i fylkesplan for Troms

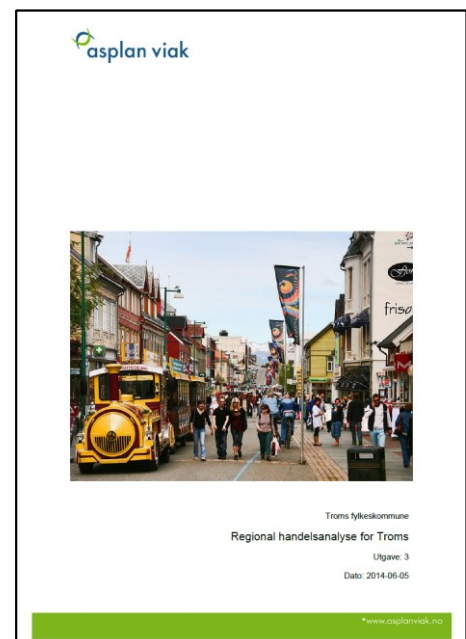
4.1 Regional handelsanalyse for Troms

Ved utarbeiding av en regional plan for handel i Troms fylke er det viktig at *regional* utvikling, behov og etterspørsel vektlegges i analysearbeidet fremfor de isolerte handelsetableringene og sentrumsområdene som finnes i dag.

Som grunnlag for revisjonen ble det utarbeidet en regional handelsanalyse for Troms våren 2014. Rapporten ble utarbeidet av Asplan Viak i samarbeid med Troms fylkeskommunes planavdeling.

Ved utlysning av oppdraget ble følgende spørsmål reist:

- Hvilke naturlige handelsregioner og handelsomland har Troms?
- Hvordan er dagens situasjon når det gjelder handelstilbud, etterspørsel og dekningsgrad for handel i fylket og hvordan vil dette utvikle seg?
- Hvordan er dagens situasjon når det gjelder detaljhandelens dekningsgrad i kommunene og handelsregionene i fylket og hvordan vil denne utvikle seg?

3 Regional handelsanalyse for Troms

- Hvilken betydning vil befolkningsutviklingen og befolkningsstrukturen i fylket få for fremtidig kjøpekraftsutvikling, handlemønstre og handelslekkasjer i fylket?
- Hvilke endringer kan en se i detaljhandelsomsetningen i fylket siden forrige plan ble vedtatt, og hvilke endringer kan en forvente fremover?

Analysen har også sett på handel på tvers av fylkesgrensene og hvilken endring ny Hålogalandsbru vil ha for handlemønstret.

Til slutt har en sett på ulike utviklingsscenarier for handel i Tromsø og Harstad med tanke på hvor en plasserer nye handelsarealer og hvilken betydning dette vil ha for sentrums markedsandel.

Handelsanalysen er basert på omsetningsstatistikk for utvalgte varegrupper levert av SSB for perioden 2004-2012, samt modellsimuleringer med ATP-handel¹. I analysene er dagens situasjon sammenlignet med framskrivningstall frem til 2030. Befolkningsvekst er beregnet basert på SSBs middelsprognose (MMMM)² og er en del av grunnlaget for beregnet omsetningsvekst.

Omsetningstall for netthandel forelå ikke ved innhenting av statistikk og er dermed ikke hensyntatt i analysen.

Detaljvarer er analysen definert som all handel til privatpersoner, med unntak for drivstoff, bil, MC og båt. Innenfor denne definisjonen ble det videre sett på handel med henholdsvis dagligvarer, utvalgsvare (klær, sko, sportsutstyr, mm), møbler, hvitevarer med mer (plasskrevende handel 1), samt byggevarer og hagesenter (plasskrevende handel 2).

4.1.1 Naturlige handelsregioner og handelsomland i Troms

Ved modellberegninger er det sett på hvor folk handler, det vil si hvilke handelsomland de ulike regionene har.

4.1.2 Omsetning

Tromsø har den største handelsomsetningen for detaljvarer i fylket, etterfulgt av Harstad og Lenvik. Omsetningen i Tromsø utgjør drøyt 50 % av samlet omsetning i fylket, mens befolkningstallet til sammenlikning kun utgjør 43 %. Selv om det er variasjoner underveis har alle kommunene i fylket hatt en samlet omsetningsvekst for perioden 2004-2012 sett under ett (basert på løpende priser). Det er salg av dagligvarer i alle kommunene i fylket, og det er registrert en samlet omsetningsvekst for alle kommunene hvor det foreligger omsetningsstatistikk. Med unntak av Gratangen og Lavangen er det salg av utvalgsvare i alle kommunene i Troms. Bardu har hatt den største omsetningsveksten i denne varegruppen, etterfulgt av Nordreisa, Tromsø, Målselv og Lenvik. For de resterende kommunene har det vært enten nullvekst eller nedgang. For møbler, hvitevarer, fargevarer og motorutstyr er det registrert omsetning i 14 av fylkets kommuner. Med unntak for Nordreisa har det vært en samlet omsetningsvekst i alle disse kommunene. For byggevarer og hagesenter er det registrert omsetning i 17 av fylkets kommuner. Det har vært en samlet omsetningsvekst i alle disse kommunene.

4.1.3 Nedgang i markedsandel i sentrum

Det er vist en tiltagende nedgang i markedsandel for sentrum i både Tromsø og Harstad, spesielt for utvalgsvare som er typisk sentrums- og kjøpesentervare (klær, sko, m.m.). Det er også vist at dagligvarer utgjør en relativt liten andel av sentrumshandelen, med en markedsandel på 15 % i Tromsø sentrum og 9 % i Harstad sentrum.

¹ Areal- og transportplanleggingsmodell utviklet av Asplan Viak basert på stedfestet informasjon om bosetting, bedrifter og arbeidsplasser. ATP-handel er basert på at reiseavstand mellom handelstilbud og kunde er avgjørende for hvor innkjøp foretas. Mer om modellen på www.atpmodell.no og side 85 i rapporten.

² I SSBs MMMM-prognose legger middels utvikling i både fruktbarhet, levealder, innenlandske flyttinger og innvandring til grunn. I dette alternativet vil den høye befolkningsveksten vi har sett de siste årene, gradvis avta men det vil likevel være en klar befolkningsvekst i Norge gjennom hele dette hundreåret, særlig de nærmeste årene.

4.1.4 Dekningsgrad

Tromsø, Harstad, Lenvik (Finnsnes) og Nordreisa (Storslett) har alle en dekningsgrad på godt over 100 % for detaljvarer, dagligvarer og utvalgsvarer. Målselv (Bardufoss) og Salangen (Sjøvegan) har en dekningsgrad på drøyt 100 % for detaljvarehandel og rundt 120 % for dagligvarer. Bardu (Setermoen) og Skjervøy har begge en dekningsgrad på rundt 80 % for detaljvarer og over 100 % for dagligvarer. I tillegg til de åtte regionsentrene har også Skånland, Balsfjord og Kvænangen en dekningsgrad på rundt 120 % for dagligvarehandel, noe som indikerer relativt stor tilstrømming av handlende fra andre kommuner. Målselv, Salangen, Bardu og Skjervøy har muligens noe lav dekningsgrad for utvalgsvarer til å være konkurransedyktige regionsenter.

Dekningsgrad i størrelsesorden 100 % for Troms som helhet indikerer at det i liten grad er handelslekkasje ut av fylket. Forbruk pr person samsvarer i stor grad med landsgjennomsnittet, noe som underbygger dette.

4.1.5 Potensielt utbyggingsareal for handel

Det er beregnet potensial for utbyggingsareal for handel i den enkelte kommune, basert på befolkningsframskrivninger og generell vekst i kjøpekraft i befolkningen. Utbyggingspotensialet er størst i Tromsø, Harstad, Lenvik og Målselv. For disse kommunene vil det være utbyggingspotensial for alle varegrupper. Det vil også være et visst potensial i Nordreisa og Balsfjord, fortrinnsvis for dagligvarer.

Modellberegninger viser at minst 25 % av potensielt utbyggingsareal for handel i Tromsø må lokaliseres til sentrum dersom sentrum skal kunne opprettholde dagens markeds- og besøksandel. Tilsvarende må minst 30 % av potensielt utbyggingsareal for handel i Harstad lokaliseres til sentrum dersom sentrum skal kunne opprettholde dagens markeds- og besøksandel.

4.1.6 Endringer i detaljhandelsomsetningen i fylket siden fylkesdelplan for kjøpesenter ble vedtatt (2004), og forventede fremtidige endringer

- Lenvik/Finnsnes har økt dekningsgraden fra 123 til 136 % fra 2004 til 2012, og dermed styrket sin posisjon som et regionalt handelssenter
- Økt dekningsgrad i Salangen i perioden 2004-2012
- Økt dekningsgrad i Kvænangen i perioden 2004-2012, men fortsatt relativt lav dekningsgrad
- Sentrums andel av handelen i Tromsø og Harstad har gått ned fra 2004 til 2012, spesielt for utvalgsvarer
- Størst befolkningsvekst i de kommunene der det bor flest i dag vil forsterke byenes rolle som regionale sentre (Tromsø, Harstad, Finnsnes)

5 Beskrivelse av planforslaget

5.1 Regionale planbestemmelser og retningslinjer

Planen inneholder regional planbestemmelse og retningslinjer for lokalisering og etablering av nye samt utvidelse av eksisterende større handelsetableringer i fylket. En regional plan med retningslinjer for arealbruk har den virkning overfor kommunal planlegging at den skal legges til grunn³ for kommunal planlegging og gi grunnlag for innsigelse til kommunale planer.

Bestemmelsen skal legges til grunn ved utarbeiding av nye planer og vil ved motstrid gi grunnlag for innsigelse. Den vil gjelde foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner, kommunedelplaner og kommuneplaner.

5.2 Kartfestede sentrumsavgrensinger

I kapittel 8 i planen er det fremstilt kart over områdene i fylket der det kan tillates etablering eller utvidelse av større handelsvirksomheter. Avgrensningene er basert på kart og avgrensinger i fylkesdelplan for kjøpesenter fra 2004, og ved revisjonen har innspill fra kommunene vært vesentlig. Endringer er gjort i samsvar med grenser i vedtatte kommuneplaner, kommunedelplaner eller reguleringsplaner. Begrunnelser for endringene er gitt i kapittel 6, Om de ulike handelsregionene, i underkapitler «om sentrumssonene».

Kartene er tegnet av Multiconsult Tromsø på oppdrag fra Troms fylkeskommune. Sentrumsavgrensingene er angitt med en stiplet linje og angitt med arealformålet sentrumsformål, SOSI-kode 1130.

Avgrensningene er ikke eksakt med tanke på eiendomsgrenser og skal angis nøyaktig i kommuneplan, kommunedelplan eller reguleringsplan.

5.3 Om oppfølging av planen – handlingsprogram for oppfølging/evaluering

For at den regionale planen skal kunne fungere som et effektivt styrings- og samhandlingsdokument (mellom kommuner og regionale myndigheter), er det nødvendig med regelmessige gjennomgang slik at den oppdateres etter utviklingen i Troms fylke.

Oppfølging og gjennomføring av planen er gitt i handlingsprogrammet (kapittel 10) utarbeidet i tråd med plan- og bygningsloven § 8-1. Handlingsprogrammet skal vedtas av regional planmyndighet (fylkestinget) og rulleres årlig.

Handlingsprogrammet skal sikre at den regionale planen er tilstrekkelig fleksibel, bl.a. med hensyn til sentrumssoneavgrensninger og i lys av befolkningsutviklingen over tid. Det beskriver tiltak for gjennomføring og oppfølging av den regionale planen, tidsramme og hvem som er ansvarlig for oppfølging.

Eventuell revidering av planen vil vurderes i forbindelse med utarbeiding av regional planstrategi som skjer hvert fjerde år.

Pbl 8-5 Regional planbestemmelse

Regional planmyndighet kan fastsette regional planbestemmelse knyttet til retningslinjer for arealbruk i en regional plan som skal ivareta nasjonale eller regionale hensyn og interesser. Bestemmelsen kan fastsette at det for et tidsrom av inntil ti år nedlegges forbud mot at det blir iverksatt særskilt angitte bygge- eller anleggstiltak uten samtykke innenfor nærmere avgrensede geografiske områder, eller bestemme at slike tiltak uten slikt samtykke bare kan iverksettes i samsvar med godkjent arealplan etter denne lov.

Forslag om regional planbestemmelse skal utarbeides og behandles i samsvar med reglene i §§ 8-3 og 8-4, og kan fremmes i forbindelse med utarbeiding av en regional plan.

Regional planmyndighet kan, etter samråd med fylkesmannen og berørte kommuner, forlenge forbudet med fem år av gangen.

Samtykke til å iverksette tiltak som omfattes av regional planbestemmelse kan gis av regional planmyndighet etter samråd med fylkesmannen og berørte kommuner.

Regional planbestemmelse skal kunngjøres i Norsk Lovtidend og gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. Et eksemplar av planbestemmelsen skal sendes til departementet, fylkesmannen og berørte kommuner og statlige myndigheter.

³ Med uttrykket «legges til grunn» menes at planen heller ikke for myndighetene medfører absolutte forpliktelser av rettslig art. Den er imidlertid et grunnlag for å reise innsigelser til kommunale planforslag for de myndigheter som blir berørt og har innsigelseskompetanse. Kilde [lovkommentar til plan- og bygningsloven](#)

6 Virkninger av planforslaget

Det er viktig å understreke at ny regional plan for handel og service i Troms 2015-2024 er en *revidering* av gjeldende fylkesdelplan for kjøpesenter. Iverksetting av planen medfører således ingen endringer på regionalpolitisk nivå når det gjelder bestemmelser og føringer for handelsetableringer i fylket.

Revisjonen gir en oppdatert plan i samsvar med vedtatte kommuneplaner som ved iverksetting (vedtak i fylkestinget) gjelder foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner, kommunedelplaner og kommuneplaner.

I følge Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesenter § 5 om Ikrafttredelse, varighet og virkning:

«Denne rikspolitiske bestemmelsen trer i kraft 1. juli 2008 og har en varighet på inntil 10 år, eller inntil den avløses av regional planbestemmelse i henhold til § 8-5 i plandelen av ny plan- og bygningslov.

Bestemmelsen fastsetter med juridisk bindende virkning at godkjente fylkesplaner og fylkesdelplaner skal legges til grunn for behandling av søknader om etablering eller utvidelse av større kjøpesentre».

7 Konsekvenser av planforslaget

Pbl 8-3 pkt.3: Regionale planer med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging skal inneholde en særskilt vurdering og beskrivelse av planens virkninger for miljø og samfunn, jf. § 4-2 andre ledd.

Forskrift om konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven § 2:

Planer som alltid skal behandlet etter forskriften:

- a) Regionale planer med rammer for utbygging*

Planforslaget innebærer ingen nye utbyggingsområder, kun små justering av grenser for eksisterende sentrumsområder i samsvar med vedtatte planer. Konsekvenser som følge av planforslaget vurderes derfor til å være minimale og behov for en konsekvensutredning er dermed ikke til stede.

7.1 Videre utredningsbehov

Analyse- og utredningsbehov ved fastsettelse av rammer for handel i kommuneplaner, kommunedelplaner- og reguleringsplaner er gitt i regionale retningslinjer i kapittel 7 i planen.

En veileder med mal for konsekvensutredninger for handelsetableringer i Troms fylke skal vurderes utarbeidet som del av oppfølging av planen

NORDREISA KOMMUNE	
Ida Wigdel	
Kupirådets, Dia F	
10 APR 2017	
Ref. Noring + lest	
SAKSNR.	
LØPENR.	
DOK.NR.	ARK.KODE

Jfr. adresseliste

Vår ref.:
13/4398-102
Løpenr.:
23735/17

Saksbehandler:
Anne Øvrejorde Rødven
Tlf. dir.innvalg:
77 78 81 73

Arkiv:
120U00 SAKSARKIV
Deres ref.:

Dato:
06.04.2017

MELDING OM VEDTAK - REGIONAL PLAN FOR HANDEL OG SERVICE I TROMS 2016-2025.

Fylkestinget i Troms har i møte 14.3.2017 sak 22/17 vedtatt endringer i Regional plan for handel og service i Troms 2016-2025.

Planens formål og virkning

Regional plan for handel og service er et verktøy for regional samordning ved lokalisering og etablering av nye samt utvidelse av eksisterende større handelsetableringer i fylket og skal sikre forutsigbarhet og likebehandling. Den skal være et hjelpemiddel for å sikre robuste og attraktive sentrum i Troms og bidra til å effektivisere arealbruk slik at inngrep i landbruks-, natur-, og friluftsområder blir redusert. Samtidig skal planen være et viktig bidrag til at nasjonale og regionale mål om jordvern, kulturminnevern og bevaring av det biologiske mangfoldet blir fulgt opp.

Planen inneholder regional planbestemmelse og retningslinjer for lokalisering og etablering av nye, samt utvidelse av eksisterende større handelsetableringer i fylket (se kapittel 6). Bestemmelsen skal legges til grunn ved utarbeiding av nye planer og vil med motstrid gi grunnlag for innsigelse. Den vil gjelde foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner, kommunedelplaner og kommuneplaner.

Vedtatte endringer:

1. «Service»

Begrepet «Service» er forklart i kapittel 8. definisjoner og begrepsavklaringer med følgende forklaring: *I begrepet «service» ligger servicetilbud som dekker andre behov/tjenester enn handel, men som opptrer oftest i kombinasjon med handelstilbud. Eksempelvis optiker, urmaker, frisør etc. Begrepet omfatter ikke andre tjenestetilbud /servicefunksjoner som opptrer isolert fra handel. Det være seg offentlige servicetjenester og forvaltning.*

2. «Kommunesenter»

Punkt 7.3.5 i planen vedrørende kommunesenter er fjernet fra planretningslinjen: (*«I kommunesentra som ikke er tillagt en regional funksjon i regional plan skal det bare tillates handelsetableringer og utvidelser som dekker kommunens egen etterspørsel»*).

3. Sjøverts transport

Nytt punkt i planretningslinjene vedørende vurdering av sjøverts transport er innarbeidet:

«Ved gjennomgang, oppdatering og planlegging av områder for større handelsetableringer i Troms skal det gjøres en vurderinger av mulighet for sjøverts transport (bruk av nærmeste havn/kai) for innmating av gods til regionsentrene. Eventuelle flaskehals og hindringer skal beskrives».

4. Justering av sentrumssoner

De kartfestede sentrumssonene for Målselv og Finnsnes sentrum er justert/utvidet. Dette er områder der etablering og/eller utvidelse av større handelsetableringer (detaljhandel over 3000 m²) er tillatt. Oppdaterte kart fremkommer i kapittel 7 i planen.

Vi gjør oppmerksom på at Fylkesmannen i Troms vurderte i sin høringsuttalelse foreslåtte utvidelser av definert sentrumssone for Målselv og Finnsnes til å være i strid med de nasjonale mål og retningslinjer som Fylkesmannen har som oppgave å ivareta, herunder statlig planretningslinje for samordnet bolig, areal og transportplanlegging.

Videre varslet Fylkesmannen at dersom planforslaget, spesielt med den betydelige utvidelsen og oppstykkningen av Finnsnes sentrum som ble lagt fram i planforslaget, ville Fylkesmannen ha vesentlige innvendinger etter plan- og bygningsloven §8-4, 2.ledd og kreve at planen bringes inn for departementet som kan gjøre de endringer som finnes påkrevd.

Hvis Fylkesmannens vesentlige innvendinger fortsatt står ved lag sendes planen til kommunal- og moderniseringsdepartementet for vurdering. Endelig godkjent plan blir da det som følger av departementets vedtak.

De delene av planen det ikke er fremmet innvending mot har endelig virkning etter fylkestingets vedtak sak 22/17.

Mer informasjon om planen

Regional plan for handel og service for Troms 2016-2025 er tilgjengelig på nettsiden til Troms fylkeskommune (www.tromsfylkes.no) under lenken planer og strategier.

Ta kontakt med planavdelinga for spørsmål eller andre henvendelser vedrørende planen.

Med vennlig hilsen

Stine Larsen Loso
plansjef

Anne Øvrejorde Rødven
arealplanlegger

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Vedlegg: 1. Regional plan for handel og service i Troms 2016-2025
2. Planbeskrivelse, regional plan for handel og service i Troms 2016-2025

Regional plan for handel og service i Troms **2016-2025**

Forord

1 Nøkkelopplysninger

Navn:	Regional plan for handel og service i Troms 2016-2025
Utgiver:	Troms fylkeskommune ved planavdelingen
Utgave/ikrafttredelse:	2 / Etter fylkestingets behandling og vedtak mars 2017.
Arkivreferanse (ESA):	13/4398
Internett:	http://www.tromsfylke.no/#/innhold/tjenester/planlegging/planer-og-strategier/

1	Nøkkelopplysninger	2
2	Innledning.....	4
3	Formål med planen.....	5
4	Rammebetingelser	5
5	Om de ulike handelsregionene	6
5.1	Tromsø-regionen	7
5.2	Harstad-regionen	9
5.3	Finnsnes-regionen	10
5.4	Bardufoss-regionen	11
5.5	Setermoen-regionen.....	12
5.6	Nord-Troms regionen	13
5.7	Sjøvegan-regionen.....	13
6	Regional planbestemmelse og retningslinjer for handelsetableringer i Troms.....	15
6.1	Formål	15
6.2	Regional planbestemmelse for lokalisering og dimensjonering av handelsvirksomheter	15
6.3	Regionale planretningslinjer for lokalisering og dimensjonering av handelsvirksomheter ..	15
6.4	Virkning.....	16
6.5	Saksbehandling.....	17
7	Sentrumsavgrensinger	18
7.1	Tromsø sentrum	19
7.2	Langnes avlastningsområde, Tromsø	20
7.3	Tromsdalen avlastningssenter, Tromsø	21
7.4	Harstad sentrum.....	22
7.5	Seljestad avlastningssenter, Harstad.....	23
7.6	Kanebogen bydelssenter - Harstad	24
7.7	Finnsnes sentrum	25
7.8	Bardufoss sentrum	26
7.9	Setermoen sentrum	27
7.10	Storslett sentrum.....	28
7.11	Sjøvegan sentrum	29
8	Definisjoner og begrepsavklaringer.	30
9	Handlingsprogram for gjennomføring av planen	33

2 Innledning

Statlig og regional styring av hvor større handelsetableringer skal lokaliseres har som hensikt å styrke eksisterende by- og tettstedssentre, bidra til samfunnsøkonomisk effektiv arealbruk og å legge til rette for miljø- og helsefremmende transportvalg. Utgangspunktet er at det ikke er tillatt å etablere større handelsvirksomheter utenfor sentrum av byer og tettsteder med mindre annet er vedtatt i godkjente fylkesplaner eller fylkesdelplaner med retningslinjer for lokalisering av varehandel og andre servicefunksjoner.

Regional plan for handel og service i Troms er en revisjon av fylkesdelplan for kjøpesenter i Troms (2003) og erstatter denne etter vedtak i fylkestinget. Planen er utarbeidet i tråd med fylkestingets vedtak i sak 86/12, «Endelig behandling av Regional planstrategi for Troms 2012-2015» og er hjemlet i plan- og bygningsloven (pbl) § 8-1 og rikspolitisk bestemmelse for kjøpesenter (FOR 2008-06-27 nr. 742).

Planen inneholder regional planbestemmelse og retningslinjer for lokalisering og etablering av nye samt utvidelse av eksisterende større handelsetableringer i fylket. Bestemmelsen skal legges til grunn ved utarbeiding av nye planer og vil ved motstrid gi grunnlag for innsigelse. Den vil gjelde foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner, kommunedelplaner og kommuneplaner.

Planen er et viktig verktøy for regional samordning, forutsigbarhet og likebehandling ved lokalisering av handelsetableringer i fylket og er et viktig hjelpemiddel for å sikre robuste og attraktive sentrum i fylket.

Til grunn for planen er det utarbeidet en regional handelsanalyse for Troms utført av Asplan Viak våren 2014. Her fremgår status og fremtidig utvikling av handelstilbud, etterspørsel og dekningsgrad for handel basert på omsetningsstatistikk for utvalgte varegrupper og befolkningsutvikling i fylket. Ved modellberegninger basert på befolkningsframskrivninger og endring i kjøpekraft er det sett på potensialet for nytt handelsareal i kommunene og handelsregionene i fylket.

Innspill fra berørte kommuner om status og potensielle utfordringer for handelsutvikling samt ønsket fremtidig utvikling har vært vesentlig for utforming av planen og derav de kartfestede sentrumssonene hvor større handelsetableringer tillates.

For at den regionale planen skal kunne fungere som et effektivt styrings- og samhandlingsdokument, er det nødvendig at den oppdateres jevnlig. Aktivitetene som skal inngå i samband med slik revisjon, fremgår av handlingsprogrammet (kapittel 9).

Til planen er det utarbeidet en planbeskrivelse med konsekvensutredning der planens formål, hovedinnhold og virkninger, samt planens forhold til rammer og retningslinjer er nærmere beskrevet. Konsekvensutredningen er begrenset til forhold og problemstillinger som er relevante på regionalt nivå for å fatte gode beslutninger i forhold til en langsiktig og helhetlig politikk for lokalisering av kjøpesentre i fylket.

3 Formål med planen

Planen skal være et verktøy for regional samordning ved lokalisering av handelsetableringer i fylket og skal sikre forutsigbarhet og likebehandling. Den skal være et viktig hjelpemiddel for å sikre robuste og attraktive sentrum i Troms og bidra til å effektivisere arealbruk slik at inngrep i landbruks-, natur- og friluftsområder blir redusert. Den skal være et viktig bidrag til at nasjonale og regionale mål om jordvern, kulturminnevern og bevaring av det biologiske mangfoldet blir fulgt opp.

4 Rammebetingelser

Nasjonale forventninger, Rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre og Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging er de viktigste statlige føringene for planen.

Det foreligger også flere regionale planer som må samordnes med planen (Figur 1 Føringer for regional plan for handel og service) samt planer, mål og strategier i naboregioner og kommuner som er relevante, dette er det tatt hensyn til i planarbeidet.

Se planbeskrivelsen for nærmere utredning av rammebetingelser for planen.

<p>Nasjonale føringer:</p> <ul style="list-style-type: none">- Rikspolitiske retningslinjer for kjøpesentre- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging- Nasjonal klima- og miljøpolitikk <p>Regionale føringer:</p> <ul style="list-style-type: none">- Fylkesplan for Troms- Regional planstrategi for Troms <p>Relevante regionale planer som tas hensyn til:</p> <ul style="list-style-type: none">- Fylkesplan for Troms 2014-2025- Regional plan for transport 2014-2023- Regional plan for landbruk 2014-2025-- Regional plan for folkehelse 2008-2013 (under revisjon)

Figur 1 Føringer for regional plan for handel og service

5 Om de ulike handelsregionene ¹

Som grunnlag for revisjonen ble det utarbeidet en regional handelsanalyse for Troms våren 2014. Denne tar utgangspunkt i regioninndeling i fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) og senternivåinndelingen definert i fylkesplan for Troms (2014-2025):

Regionsentrenes nivå og type senter:

Nivå 1 Tromsø

Nivå 2 Harstad og Finnsnes

Nivå 3 Storslett, Bardufoss og Sjøvegan –

- Skjervøy som senter for maritime funksjoner.
- Setermoen som senter for Forsvarets aktiviteter

Nivå 4 Øvrige kommunesentre

Nivå 5 Lokale sentre

Analysene har vist at i de åtte regionsentrene skal følgende handelsomland legges til grunn ved beregning av kundegrunnlag ved etablering av nye handelstilbud:

Regionsenter	Handelsomland
Tromsø	Tromsø, (Karlsøy)
Harstad	Harstad, Kvæfjord, (Skånland)
Finnsnes	Lenvik, Tranøy, Sørreisa, Torsken, (Berg og Målselv)
Setermoen	Bardu, (Gratangen, Lavangen, Salangen)
Bardufoss	Målselv, Bardu, (Sørreisa og Balsfjord)
Storslett	Nordreisa, Kåfjord, Kvænangen
Sjøvegan	Salangen, Lavangen, Dyrøy, Gratangen, (Bardu, lbestad)
Skjervøy	Skjervøy, (Nordreisa)

¹ Handelsomland som skal legges til grunn ved beregning av kundegrunnlag i regionene. Kommuner i parentes genererer 3 % eller mindre av innkjøpsturene til regionen.

Befolkningsstatistikk, endring i omsetning og dekningsgrad er utregnet både på kommune- og regionnivå i perioden 2004-2012. Beregnet befolkningsvekst på kommunenivå er basert på SSBs middelsprognose (MMMM²). Potensielt utbyggingsareal er basert på disse tallene og er dermed generelt høyt, andre faktorer må tas med i betraktningen før eventuelle utvidelser.

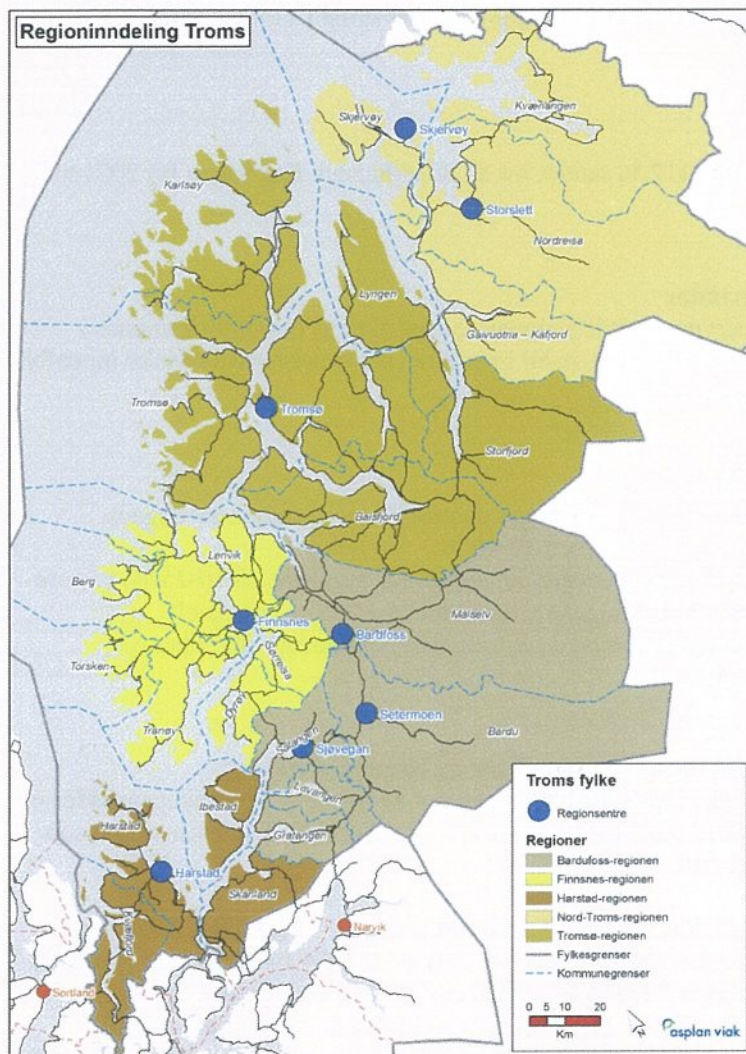
Dekningsgrad er beregnet ut fra gjennomsnittlig forbruk per person i 2012 for utvalgte varegrupper.

¹ [Regional handelsanalyse for Troms, 2014](#)

² I SSBs MMMM-prognose legger middels utvikling i både fruktbarhet, levealder, innenlandske flyttinger og innvandring til grunn. I dette alternativet vil den høye befolkningsveksten vi har sett de siste årene, gradvis avta men det vil likevel være en klar befolkningsvekst i Norge gjennom hele dette hundreåret, særlig de nærmeste årene.

I analysen er tall for plasskrevende varer delt opp i 2 grupper: plasskrevende 1: møbler, hvitevare, fargevarer, motorutstyr og plasskrevende 2: byggevarer/hagesenter. Plasskrevende varer er definert som en samlet gruppe i planen (for begrepsforklaringer og definisjoner, se kapittel 8).

Under gis en kort oppsummering av befolkningsstatistikk omsetning, dekningsgrad og potensielt utbyggingsareal for handel for de ulike regionene. I tillegg er det gitt en kort oppsummering av kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling.

Figur 2 Regioninndeling og regionale sentre i henhold til fylkesplan for Troms 2014-2025

5.1 Tromsø-regionen

5.1.1 Befolkningsgrunnlag og -framskrivning

Tromsøregionen er den desidert største i Troms med 81910 innbyggere i 2012. Tromsøregionen er den eneste regionen i fylket som har hatt reell befolkningsvekst i perioden fra 2004-2012 på 9,2 %.

Forventet befolkningsvekst frem mot 2030 er 13 % i Tromsø kommune med en endring mellom -7 % og +6 % i de resterende kommunene i regionen.

5.1.2 Omsetning

Omsetningen i Tromsøregionen utgjør drøyt 50 % av samlet omsetning i fylket. I perioden 2004-2012 har samlet endring for omsetning av detaljvarer vært på 43 % i regionen. Når det gjelder dagligvarer har omsetningen økt med 38 % i perioden 2004-2012, i hele fylket er økningen 35 %.

Når det gjelder utvalgsvarer er det Tromsø og Nord-Troms regionen som har hatt den største veksten i fylket med en økning på 35 % i Tromsø-regionen. Plasskrevende varer (her møbler, hvitevarer, fargevarer og motorutstyr) hadde en økning på 44 % i perioden 2004-2012. for fylket i sin helhet var økningen på 46 %. For hagesenter og byggevarer har økningen vært størst i Tromsø-regionen med en økning på 63 %.

5.1.3 Dekningsgrad

Tromsø-regionen har en dekningsgrad på 112 % samlet for all detaljhandel. Endringen fra 2004 til 2012 er relativt liten.

5.1.4 Fordeling på ulike senterområder

For detaljvarehandel samlet har det vært en gradvis nedgang for sentrum til fordel for Langnes i perioden 2004-2012. Andelen dagligvarer har vært stabil i perioden mens det fortrinnsvis er innenfor utvalgsvarer sentrum har tapt markedsandeler.

5.1.5 Potensial for utvidelse av handelsareal

Befolkningsvekst og økt kjøpekraft tilsier at det vil være et potensiale for utvidelse av dagens handelsareal i Tromsø kommune med i størrelsesorden 30-40 %.

For de resterende kommunene kan det tilsvarende være potensiale for utvidelse på 10-25 %, i første rekke på grunn av økt kjøpekraft. Modellberegningene viser at minst 25 % av potensielt utbyggingsareal for handel i Tromsø må lokaliseres til sentrum dersom sentrum skal kunne opprettholde dagens markeds- og besøksandel.

5.1.6 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Gjeldende kommuneplan fra 2012 er ikke rettskraftig på omfanget av handel i avlastningsområder og bydeler. Fylkesmannens innsigelse i 2012 omhandlet frykten for svekkelse av Tromsø sentrum som handelssted. Denne innsigelsen er ikke løst.

Tromsø kommune har våren 2015 utarbeidet forslag til ny kommuneplan. Sterkt fokus i denne er boligbygging, knutepunktstrategi og ønsket om en tettere by. Når det gjelder områder for handel har kommunen lagt opp til handelsetableringer i Tromsø sentrum og i bydelene ut fra en langsiktig og kraftig befolkningsvekst. Sentrum er fremhevet som det viktigste knutepunktet for miljøvennlig transport med satsing på uterom og handel. Handlingsplanen for sentrum, sentrumsløftet, tar for seg ulike tiltak for å oppnå dette.

I forbindelse med kommuneplanen for Tromsø 2011-2022, gjorde kommunen en delutredning om bystruktur og handel i form av en handelsanalyse (Byutvikling, 2010). Denne peker på at sentrum skal ha en særstilling som byens viktigste handelssenter og at en bør være restriktiv med nytt handelsareal i avlastningssentrene Langnes og Tromsdalen i kommuneplanperioden. Utredningen vurderes fortsatt til å være aktuell.

Prosjektet Transportnett Tromsø skal planlegge for en sikrere og triveligere by hvor det skal bli enklere å ta seg fram som gående, syklende og kollektivreisende i byen. Det skal komme konkrete forslag til hvordan transportutfordringene i Tromsø kan løses og består av delprosjektene kommunedelplan for ny Tverrforbindelse og ny forbindelse til Kvaløya, sykkelstrategi/nett, gåstrategi, trafiksikkerhet, miljø (støv, støy, uterom i sentrum), parkeringsplan/ parkeringsnorm og transportplan for kommunalt vegnett.

5.1.7 Om sentrumssonen Tromsø sentrum og avlastningssentrene Langnes og Tromsdalen.

I forhold til fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) er følgende endringer gjort for Tromsø: Det er foretatt noen endringer i sentrumsavgrænsingen for Tromsø sentrum og Tromsdalen avlastningssenter/bydelssenter i forhold til fylkesdelplan for kjøpesenter (2003). Avlastningssenteret Langnes er også justert noe ned. Endringene er basert på gjeldende kommuneplans arealdel for Tromsø kommune samt områderegeringsplan for Langnes (vedtatt 24.9.2014).

5.2 Harstad-regionen

5.2.1 Befolkningsgrunnlag og -framskrivning

Harstad-regionen er den nest største regionen i Troms med 31502 innbyggere i 2012. Endringen fra 2004-2012 er en marginal økning på 0,1 %. Forventet befolkningsvekst frem mot 2030 er 11 % i Harstad kommune med en endring mellom -24 % og + 10 % i de resterende kommunene i regionen.

5.2.2 Omsetning

I perioden 2004-2012 har det vært en samlet omsetningsøkning av detaljvarer på 29 % i regionen med en relativ lav men jevn økning fra år til år. Når det gjelder dagligvarer har omsetningen økt med 30 % og for utvalgsvarer en økning på 17 %, lavest i fylket.

Plasskrevende varer (her møbler, hvitevarer, fargevarer og motorutstyr) hadde en økning på 39 % i perioden 2004-2012. For hagesenter og byggevarer har økningen vært desidert lavest i Harstad-regionen med en økning på kun 7 %.

5.2.3 Dekningsgrad

Harstad-regionen har en dekningsgrad på 128 % samlet for all detaljhandel. Dekningsgrad for bygg/hage er på hele 128 % men kun på 96 % for utvalgsvarer.

5.2.4 Bydelsnivå

For detaljvarehandel samlet har det vært en gradvis nedgang i markedsandel for Harstad sentrum i perioden 2004-2012. Det er i første rekke handel utenfor sentrum, Sjøkanten og Kanebogen som har økt sin markedsandel. Gjennomgangen viser således en markant nedgang i sentrums markedsandel til fordel for Sjøkanten. Nedgangen er størst for utvalgsvarer.

5.2.5 Potensial for utvidelse av handelsareal

Beregningene viser at basert på en betydelig befolkningsvekst i Harstad-regionen frem mot 2030 vil potensialet for utvidelse av dagens handelsareal være på ca. 30–35 %. Minst 30 % av dette må lokaliseres til sentrum for at sentrum skal kunne opprettholde dagens markeds- og besøksandel.

5.2.6 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Harstad har i kommuneplanens arealdel (vedtatt 29.4.2010) avsatt områder for sentrum, bydelssentra og områder for plasskrevende varer. I sentrum (SE1) og Kanebogen handelspark (SE2) tillates etablering av detaljhandel med forretningsareal større enn 3000 m² bruksareal (BRA). Seljestad handelspark (E1) er avsatt som avlastningssenter hvor det tillates etablert store handelskonsepter, også kalt big-box eller hypermarked samt handel med plasskrevende varer. I tillegg er Bergseng, Sørvik og Lundenes definert som bydelssenter og Stangnesparken, Langmoan og Nordlysparken definert som områder for plasskrevende varer i kommuneplanen. Langmoan og Nordlysparken er ikke bebygd i dag.

Reguleringsplan for utvidelse av Amfi Kanebogen ble vedtatt 30.10.2014 og åpner opp for omlag 8800 m² handelsareal. Etter utvidelsen vil kjøpesenteret etter planbeskrivelsen ha et samlet areal på 32100 m². Kanebogen er i regional plan avsatt til bydelssenter som også er i tråd med

kommuneplanens arealdel. Dette innebærer at fremtidig planlegging i Kanebogen må skje innenfor rammene av pkt. 6.3.3.

I Seljestad handelspark ble reguleringsplan for Sjøkanten senter vedtatt 4.9.2014. Reguleringsplanen åpner opp for fri etablering av inntil 4750 m² detaljhandel. Planen gir videre hjemmel for etablering av inntil 28 000 m² detaljhandel med store arealkrevende virksomheter, såkalt big-box/hypermarked, hvor det ikke er tillatt med enkeltetableringer under 1600 m². En handelsanalyse med tilhørende transport og CO₂ analyse ble utarbeidet i forbindelse med utarbeiding av reguleringsplan for Sjøkanten senter. Denne konkluderte med at "en utvidelse av Sjøkanten senter vil styrke Seljestad som avlastingssenter for Harstad sentrum og gi noe redusert CO₂ utslipp i Harstadregionen. Utvidelsen vil kunne gi negative konsekvenser for omsetningen til handelsstanden i Harstad sentrum, men samtidig også kunne bidra til redusert biltrafikk i bykjernen".

I forbindelse med revidering av kommuneplanens areadel gjennomførte Asplan Viak en handelsanalyse for Harstad kommune i januar 2015. Denne tar for seg dagens handelssituasjon, handelsstruktur, forventet utvikling frem mot 2035 og en evaluering av arealer avsatt til handel i gjeldende kommuneplan, samt behov for eventuelt nye handelsområder. I analysen anbefales det at nye utbygginger for handel kommer som fortetting i dagnes handelsområder, fortrinnsvis Harstad sentrum.

Kommunedelplanen «Sentrumsplan for Harstad 2015-2025» er under utarbeidelse. Planen har som mål å skape en attraktiv og levende by og vektlegger miljøvennlig by - og stedsutvikling, næringsutvikling, klima- og samfunnssikkerhet, kulturminnekartlegging, universell utforming, utvikling av havn og samferdsel.

Kommunen har understreket behovet for å oppdatere regional plan for handel og service etter samme områdeavgrensninger som i vedtatt kommuneplan. Det er også uttrykt ønske om at regionale planer ikke må avgrense sentrum, men heller gi kriterier og metode som skal legges til grunn for avgrensingen.

5.2.7 Om sentrumssonen Harstad sentrum, bydelscenteret Kanebogen og avlastningscenteret Seljestad.

I forhold til fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) er følgende endringer gjort for Harstad: Sentrumssonen for Harstad sentrum er justert etter de grenser som er avsatt i kommuneplanens arealdel for Harstad. Det er også tegnet kart for bydelscenteret Kanebogen og avlastningscenteret Seljestad med utgangspunkt i kommuneplanens områdeavgrensninger.

5.3 Finnsnes-regionen

5.3.1 Befolkningsgrunnlag og – framskrivning

Finnsnes-regionen hadde 19217 innbyggere i 2012 med en nedgang på -1,6 % i perioden 2004-2012. Forventet befolkningsvekst frem mot 2030 er 14 % i Lenvik kommune med en endring mellom -18 % og +14 % i de resterende kommunene i regionen.

5.3.2 Omsetning

I perioden 2004-2012 har det vært en samlet omsetningsøkning av detaljvarer på 43 % i regionen med jevn økning fra år til år. Når det gjelder dagligvarer har omsetningen økt mest i fylket med 46 % og for utvalgsvarer en økning på 24 %, nest-lavest i fylket.

Plasskrevende varer (her møbler, hvitevarer, fargevarer og motorutstyr) hadde en økning på 36 % i perioden 2004-2012. For hagesenter og byggevarer har økningen vært på 41 %, den nest største på regionnivå etter Tromsø-regionen.

5.3.3 Dekningsgrad

Finnsnes-regionen har en dekningsgrad på 136 % samlet for all detaljhandel. Dekningsgraden har økt betydelig i perioden 2004-2012 og Lenvik kommune har den høyeste dekningsgraden i fylket.

5.3.4 Potensial for utvidelse av handelsareal

Beregningene viser at det vil være potensial for utvidelse av dagens handelsareal på Finnsnes/Lenvik med en størrelsesorden på 30-35 % basert på befolkningsvekst og økt kjøpekraft.

5.3.5 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Kommuneplanens arealdel for Lenvik kommune er egengodkjent 19.12.2014 men omfatter ikke byområdet. Kommunedelplan for byområdene er under utarbeidelse. Områdeplan for Finnsnes sentrum ble gjort gjeldende fra 22.10.15.

5.3.6 Om sentrumssonen Finnsnes sentrum

I forhold til fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) er det gjort en betydelig utvidelse av sentrumssonen i tråd med vedtak i fylkestinget 15.3.2016, sak 15/16. Avgrensningen er basert på sentrumsavgrensningen fastsatt i områdereguleringsplan «Sentrumsplan Finnsnes» og innebærer at områder regulert for sentrumsformål, bolig/forretning/kontor, forretning/kontor/tjenesteyting og området angitt bebyggelse og anleggsformål kombinert med andre angitte hovedformål tas inn i sentrumssonen.

5.4 Bardufoss-regionen

5.4.1 Befolkningsgrunnlag og – framskrivning

Bardufoss-regionen hadde 14840 innbyggere i 2012 med størst nedgang i fylket på 2,4 % i perioden 2004-2012. Forventet befolkningsvekst frem mot 2030 er på 12 % i Målselv kommune med en endring mellom -16 % og +11 % i de resterende kommunene i regionen.

5.4.2 Omsetning

I perioden 2004-2012 har det vært en samlet omsetningsøkning av detaljvarer på 26 % i regionen, dette er lavest i fylket. Når det gjelder dagligvarer har omsetningen økt med kun 10 % men for utvalgsvarene har økningen vært på 31 %.

Plasskrevende varer (her møbler, hvitevarer, fargevarer og motorutstyr) hadde en økning på hele 57 % i perioden 2004-2012, klart høyest i fylket. For hagesenter og byggevarer har økningen vært på 30 %.

5.4.3 Dekningsgrad

Bardufoss-regionen har en dekningsgrad på 51 % samlet for all detaljhandel. Dekningsgraden varierer mye etter varetype og er kun på 51 % for møbler/hvitevarer, mens den for dagligvarer er 101 %.

5.4.4 Potensial for utvidelse av handelsareal

Befolkningsvekst og økt kjøpekraft tilsier at det vil være potensial for utvidelse av dagens handelsareal i Målselv/Bardufoss med drøyt 30 %.

5.4.5 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Kommuneplanens arealdel for Målselv kommune 2012-2025 ble vedtatt 13.12.2012.

I utredningsfasen for arealdelen har det vært gjennomført ulike delprosjekt (Scenarier Målselv 2021 og Stedsutvikling Bardufoss) med fokus på sentrums- og stedsutvikling.

Stedsutvikling Bardufoss er et større utredningsarbeid som skal se nærmere på Bardufoss/

Målselv sin fremtid med spesielt fokus på Bardufoss sentrum og Andslimoen og hvilke innhold og roller tettstedene skal ha. Prosjektet sentrumsoppgradering, torget og elveparken (2015-2016) gjelder sentrumsoppgradering i Bardufoss/Andselv sentrum med tilrettelegging av elvepark og bilfritt torg med grøntarealer, kulturscene og lekeplass.

I forlengelse av forprosjekt stedsutvikling Bardufoss utarbeidet Norconsult en kartlegging og analyse av handelssituasjonen i Målselv kommune i 2012. Denne viser en liten nedgang i dekningsgrad siden 1997.

Områdeplan for Andslimoen er under utarbeidelse. Området skal være forbeholdt industri og plasskrevende handel.

5.4.6 Om sentrumssonen Bardufoss sentrum

I forhold til fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) er det gjort noen endringer for sentrumssonen Bardufoss; boliger nordvest i sonen er tatt ut og noen forretningsbygg i nord-øst er tatt inn.

Kommunen har i mai 2016 spilt inn ønske om utvidelse av sentrumssonen for Bardufoss regionsenter jamfør reguleringsplan for Bardufoss sentrum fra 1997. Disse endringene er nå tatt inn. Sonen er utvidet mot sør-vest (mot Heggelia, område BY16 i reguleringsplan for Bardufoss), og den er justert noe i nord-øst for å omfatte alle regulert for forretning som er tilknyttet sentrum.

5.5 Setermoen-regionen

5.5.1 Befolkningsgrunnlag og – framskrivning

Modellberegningene indikerer at 95 % av omsetningen i Bardu er generert av de som enten bor eller jobber i kommunen. I perioden 2004-2012 har kommunen hatt en befolkningsøkning på marginale 1 %. Forsvarets leir på Setermoen bidrar til å bygge opp under Bardu/Setermoen som handelssenter. Prognosene viser en befolkningsøkning på 4 % i kommunen frem mot 2030.

5.5.2 Omsetning

Omsetningen for detaljvarer har økt med 24 % i Bardu i perioden 2004-2012. For dagligvarer har veksten vært blant de laveste i fylket med 6 % i perioden. Når det gjelder utvalgsvarer og plasskrevende varer (møbler, hvitevarer mm) har økningen vært betydelig med henholdsvis 65 % og 62 % i perioden 2004-2012.

5.5.3 Dekningsgrad

Dekningsgraden for Bardu gikk ned fra 89 til 84 % i perioden 2004-2012.

5.5.4 Potensial for utvidelse av handelsareal

Befolkningsvekst og økt kjøpekraft tilsier at det vil være et potensiale for utvidelse av dagens handelsareal i Bardu med 25 %. Potensialet i første rekke knyttet til økt kjøpekraft.

5.5.5 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Gjeldende kommuneplans arealdel for Bardu komme er fra 1995. Revisjon av denne pågår. Sentrumskjernen er definert gjennom Reguleringsplan for Setermoen sentrum (sist revidert februar 2008) og strekker seg fra kirka/kirkeparken i nord til og med nærområdene i militærleiren og Forsvarsmuseet.

Planforslag til kommuneplanens arealdelsier har følgende bestemmelser for kjøpesenter: “Det gjelder å konsentrere nye aktiviteter til sentrum for å støtte opp og sentrumsutviklingen. I og med Forsvarets store betydning, må dette spesielt vektlegges for å utnytte potensialet best mulig. Dette fordi Forsvaret er en vesentlig motor i lokalsamfunnet”.

5.5.6 Om sentrumssonen Setermoen

I forhold til fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) er sentrumssonen er justert noe etter reguleringsplan for Setermoen sentrum.

5.6 Nord-Troms regionen

5.6.1 Befolkningsgrunnlag og – framskrivning

I Nord-Troms regionen var det 11181 innbyggere i 2012 med en nedgang på -2,2 % i perioden 2004-2012. Forventet befolkningsvekst frem mot 2030 er 13 % i Nordreisa kommune med en endring mellom -7 % og +13 % i de øvrige kommunene i regionen.

5.6.2 Omsetning

I perioden 2004-2012 har det vært en samlet omsetningsøkning av detaljvarer på 28 % i regionen. Når det gjelder dagligvarer har omsetningen økt med 25 % men for utvalgsvarer har økningen vært på hele 36 %, størst økning i fylket.

Når det gjelder plasskrevende varer (her møbler, hvitevarer, fargevarer og motorutstyr) hadde Nord-Troms regionen en nedgang på -2 % i perioden 2004-2012, klart lavest i fylket. For hagesenter og byggevarer har økningen vært på 30 %.

5.6.3 Dekningsgrad

Nord-Troms-regionen har en dekningsgrad på 87 % samlet for all detaljhandel, høyest er dekningsgraden for dagligvarer (108 %) og lavest er den for møbel/hvitevarer (37 %).

5.6.4 Potensial for utvidelse av handelsareal

Statistisk befolkningsvekst og økt kjøpekraft tilsier et potensiale for utvidelse av dagens handelsareal i Nordreisa/Storslett med drøyt 35 % mot 2030.

5.6.5 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Kommuneplanens arealdel for Nordreisa kommune ble sist revidert 23.1.2015. Her er det gjort tiltak i forhold til utnyttingsgrad for å styrke fortetting i sentrumsområdene samt lagt opp til et generelt fokus på at sentrumsområdene skal preges av forretninger.

Stedsutviklingsprosjektet i Nordreisa tar for seg ulike fysiske forskjøningstiltak i sentrumsområdene basert på flytting av riksvegen sørover og dermed frigivelse av vegareal til torg.

5.6.6 Om sentrumssonen Storslett sentrum

Basert på kommuneplanens arealdel, eksisterende bebyggelse og gjeldende reguleringsplaner er sentrumssonen innskrenket noe i forhold til fylkesdelplanen fra 2003.

5.7 Sjøvegan-regionen

5.7.1 Befolkningsgrunnlag og – framskrivning

Sjøvegan-regionen består av Salangen og Lavangen, Dyrøy og Gratangen kommuner. I tillegg handler bosatte i Bardu og Ibestad kommuner i noe grad i Sjøvegan.

I perioden 2004-2012 har befolkningsnedgangen vært på mellom -2 og -4 %. Prognosene viser at frem mot 2030 vil befolkningen øke med 4-11 % i regionen.

5.7.2 Omsetning

I perioden 2004-2012 har detaljhandelsomsetningen økt med 45 % i Salangen. For dagligvarer, 47 %, utvalgsvarer 2 %.

5.7.3 Dekningsgrad

Dekningsgraden for detaljvarer i Salangen er på 93 %. Denne er høyest for dagligvarer (121 %) og bygg/hage (115 %).

5.7.4 Potensial for utvidelse av handelsareal

Befolkningsvekst og økt kjøpekraft tilsier at det vil være et potensiale for utvidelse av dagens handelsareal i Sjøvegan/Salangen med drøyt 30 %.

5.7.5 Status for kommunens arbeid med senterstruktur og handelsutvikling

Kommuneplanens arealdel for Salangen kommune er fra 1995. Planen er under revisjon. Kommunedeplan for for Sjøvegan er planlagt utarbeidet i 2017.

5.7.6 Om sentrumssonen Sjøvegan

Utkast til sentrumsplan for Sjøvegan er brukt som grunnlag for justering av sentrumssonen for Sjøvegan.

6 Regional planbestemmelse og retningslinjer for handelsetableringer i Troms

6.1 Formål

Formålet med denne bestemmelsen og retningslinjene er å legge til rette for at handelsetableringer i Troms styrker eksisterende by- og tettstedssentre, bidrar til samfunnsøkonomisk effektiv arealbruk og legger til rette for miljø- og helsefremmende transportvalg.

Bestemmelsen og retningslinjene skal bidra til å effektivisere arealbruk slik at inngrep i landbruks-, natur- og friluftsområder blir redusert og nasjonale og regionale mål om jordvern, kulturminnevern og bevaring av det biologiske mangfoldet blir fulgt opp.

6.2 Regional planbestemmelse for lokalisering og dimensjonering av handelsvirksomheter

Etablering av ny handelsvirksomhet som enkeltvis eller samlet utgjør et bruksareal (BRA) større enn 3000 m² eller utvidelse av eksisterende handelsvirksomhet som medfører et samlet bruksareal over 3000 m² er bare tillatt i sentrumssoner slik disse er definert, lokalisert og avgrenset i denne plan. Kart med sentrumssoner er fremstilt i kapittel 7.

På vilkår gitt i regionale planretningslinjer i denne plan kan det også tillates etablering eller utvidelse av handelsvirksomhet utover 3000 m² i definerte avlastningssentre og bydelssentre.

Forbudet gjelder ikke handelsvirksomhet der den dominerende delen av vareutvalget er biler, båter, landbruksmaskiner, trelast og større byggevarer, samt utsalg fra hagesentre og planteskoler, dersom disse lokaliseres i tilknytning til sentrum, eller innenfor etablerte områder for handel som ikke ligger i tilknytning til sentrum.

Bestemmelsen skal legges til grunn for nye kommuneplaner og reguleringsplaner, og vil ved motstrid gi grunnlag for innsigelse. Den vil gjelde foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner og kommunedelplaner og kommuneplaner.

6.3 Regionale planretningslinjer for lokalisering og dimensjonering av handelsvirksomheter

6.3.1 Sentrumssoner

Sentrumssone er definert som sentrum med tillegg av en sone rundt, vanligvis i en avstand på 1000 – 1500 meter (gangavstand) fra ytterkantene av sentrum, noe avhengig av senterstørrelse.

Sentrumssone brukes om prioriterte områder der handelsetableringer vil bidra til å styrke senterstrukturen og redusere transportarbeidet. Kart med avgrensning av sentrumssoner i de 8 regionene i Troms er gitt i kapittel 7: Harstad, Finnsnes og Tromsø sentrum, Storslett, Setermoen, Bardufoss og Sjøvegan.

6.3.2 Avlastningssentre

Avlastningssentre skal avlaste sentrum der behovet er til stede. Begrunnelsen for å etablere avlastningssentre er bl.a. at sentrum har plassmangel, er fysisk sett for lite og/eller har verneverdige bygningsmiljøer og ikke er i stand til å ta imot all ny handelsvirksomhet.

Avlastningssentrene skal betjene et regionalt omland.

I denne planen utpekes tre avlastningssentre: Langnes og Tromsdalen som avlastningssentre til Tromsø sentrum og Seljestad som avlastningssentre for Harstad sentrum. Kart med avgrensning av avlastningssentre er gitt i kapittel 7.

Utvidelser eller nyetableringer i avlastningssentrene kan bare skje i den utstrekning dette kan begrunnes i et konkret og påviselig behov for å avlaste sentrum.

Flere avlastningssentre

Nye avlastningssentre kan etableres dersom sentrums behov for avlastning utredes og dokumenteres. Utvidelser eller nyetableringer i avlastningssentrene kan bare skje i den utstrekning dette kan begrunnes i et konkret og påviselig behov for å avlaste sentrum.

Det tillates ikke utvidelser eller nyetableringer som innebærer at avlastningssentrene blir større enn behovet tilsier.

6.3.3 Bydelssentre

Etableringer og/eller utvidelse av handelsvirksomhet som samlet overskrider 3000 m² BRA kan tillates i definerte bydelssentre dersom etableringen/utvidelsen er innrettet for å betjene det lokale omlandet og ikke vil generere mye trafikk fra andre bydeler.

Nyetableringer eller utvidelser i bydelssentrene kan bare skje i den utstrekning forretningene imøtekommer behovet for dagligvarer og (eventuelt) et mindre utvalg av bransjevarer i den konkrete bydelen. Dette behovet må utredes og dokumenteres i en handelsanalyse. Bydelssentrene bør primært imøtekomme behovet for dagligvarer i bydelene. Av hensyn til utviklingen av sentrum bør utvalget av andre bransjevarer være svært begrenset.

Kommunen må definere den enkelte bydels handelsomland.

Kommunen skal utpeke bydelssentre i kommuneplanens arealdel og gjøre en fysisk avgrensning av området der etablering/utvidelse av handelsvirksomhet på over 3000 m² BRA kan tillates.

6.3.4 Lokalisering av plasskrevende varer

Kommunene skal utpeke områder for plasskrevende virksomhet i kommuneplanens arealdel.

Varegrupper som er definert som plasskrevende er biler, motorkjøretøyer, landbruksmaskiner, trelast, båter og andre større byggevarer og salg fra planteskoler/hagesenter. Øvrige varegrupper, for eksempel møbler, tepper, hvitevarer etc. kommer ikke inn under kategorien plasskrevende varer.

Forhold som skal vektlegges ved lokalisering og avgrensning av områder for plasskrevende varer:

- Forretninger for kjøp av varer som er plasskrevende og som kjøpes en sjelden gang, bør primært lokaliseres i næringsområde med god tilgjengelighet til hovedveinett og med god kollektivdekning.
- Plassering av plasskrevende varer bør samlokaliseres for å unngå unødvendig trafikkbelastning

6.3.5 Estetikk, universell utforming

Ved handelsetableringer/utvidelser må bygningsmassens utforming tilpasses stedets bebyggelse og struktur.

God arkitektur, estetikk og imøtekommende og utadrettede fasader med åpne vindusflater og god tilgjengelighet skal vektlegges. Det skal tilrettelegges for sykkelparkering og sikker adkomst til kollektivtransport. Universell utforming skal ivaretas.

6.3.6 Sjøverts transport

Ved gjennomgang, oppdatering og planlegging av områder for større handelsetableringer i Troms skal det gjøres en vurderinger av mulighet for sjøverts transport (bruk av nærmeste havn/kai) for innmating av gods til regionsentrene. Eventuelle flaskehalsar og hindringer skal beskrives.

6.4 Virkning

Vedtatt regional plan skal legges til grunn for statens, kommunenes og fylkeskommunenes planlegging i fylket. Bestemmelsen skal legges til grunn for nye kommuneplaner og reguleringsplaner, og vil ved motstrid gi grunnlag for innsigelse. Den vil gjelde foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner og kommunedelplaner og kommuneplan. Nye byggetillatelse eller rammetillatelse etter plan- og bygningsloven kan ikke gis i strid med vedtatt regional planbestemmelse. Når regional

plan med retningslinjer og planbestemmelse er endelig vedtatt, vil den avløse den rikspolitiske bestemmelsen om kjøpesentre (2008).

6.5 Saksbehandling

Gjennomføring av allerede vedtatte reguleringsplaner, som er i strid med denne plan, skal vurderes av regional planmyndighet (fylkeskommunen). Ved behandling av søknad skal fylkeskommunen samrå seg med fylkesmannen og evt. andre berørte kommuner. Fylkeskommunen kan ikke gi samtykke dersom fylkesmannen kan vise til at søknaden åpenbart er i strid med nasjonale interesser.

Tiltakshaver sender søknad om samtykke til gjennomføring av planen til kommunen. Kommunen skal foreta en vurdering av søknaden i forhold til regionale planbestemmelser og rikspolitiske bestemmelse for kjøpesenter og sammen med sin uttalelse oversende saken til fylkeskommunen for avgjørelse.

7 Sentrumsavgrensinger

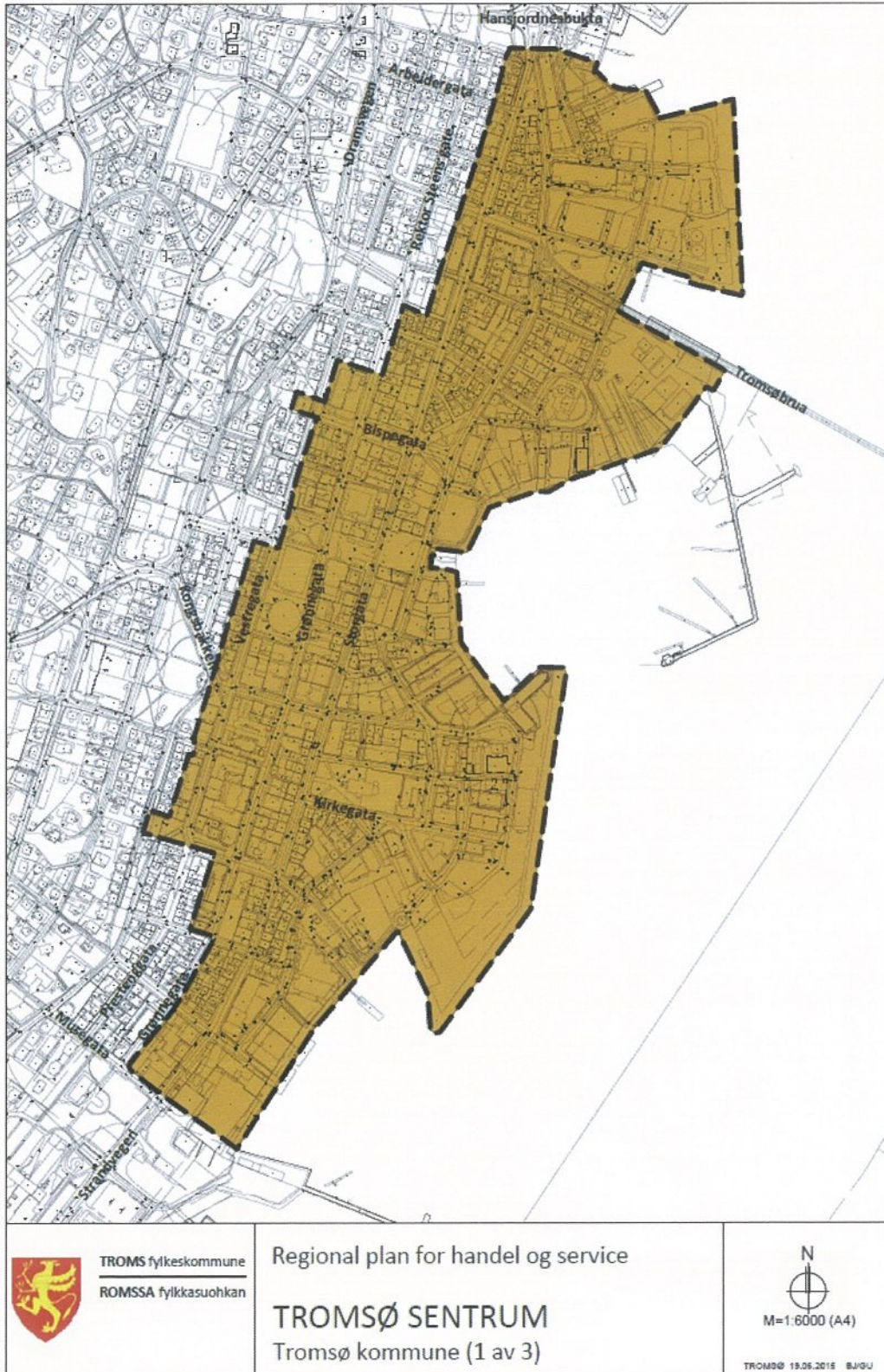
Med utgangspunkt i sentrumsavgrensingerne i fylkesdelplan for kjøpesenter (2003) og innspill fra berørte kommuner er det tegnet kart som definerer sentrumsavgrensinger jfr. regional planbestemmelse, kap.6.2. Der det finnes vedtatte kommuneplaner og kommunedelplaner med sentrumsavgrensinger er disse lagt til grunn.

Avgrensningene er ikke eksakt med tanke på eiendomsgrenser og skal angis eksakt i kommuneplan, kommunedelplan eller reguleringsplan.

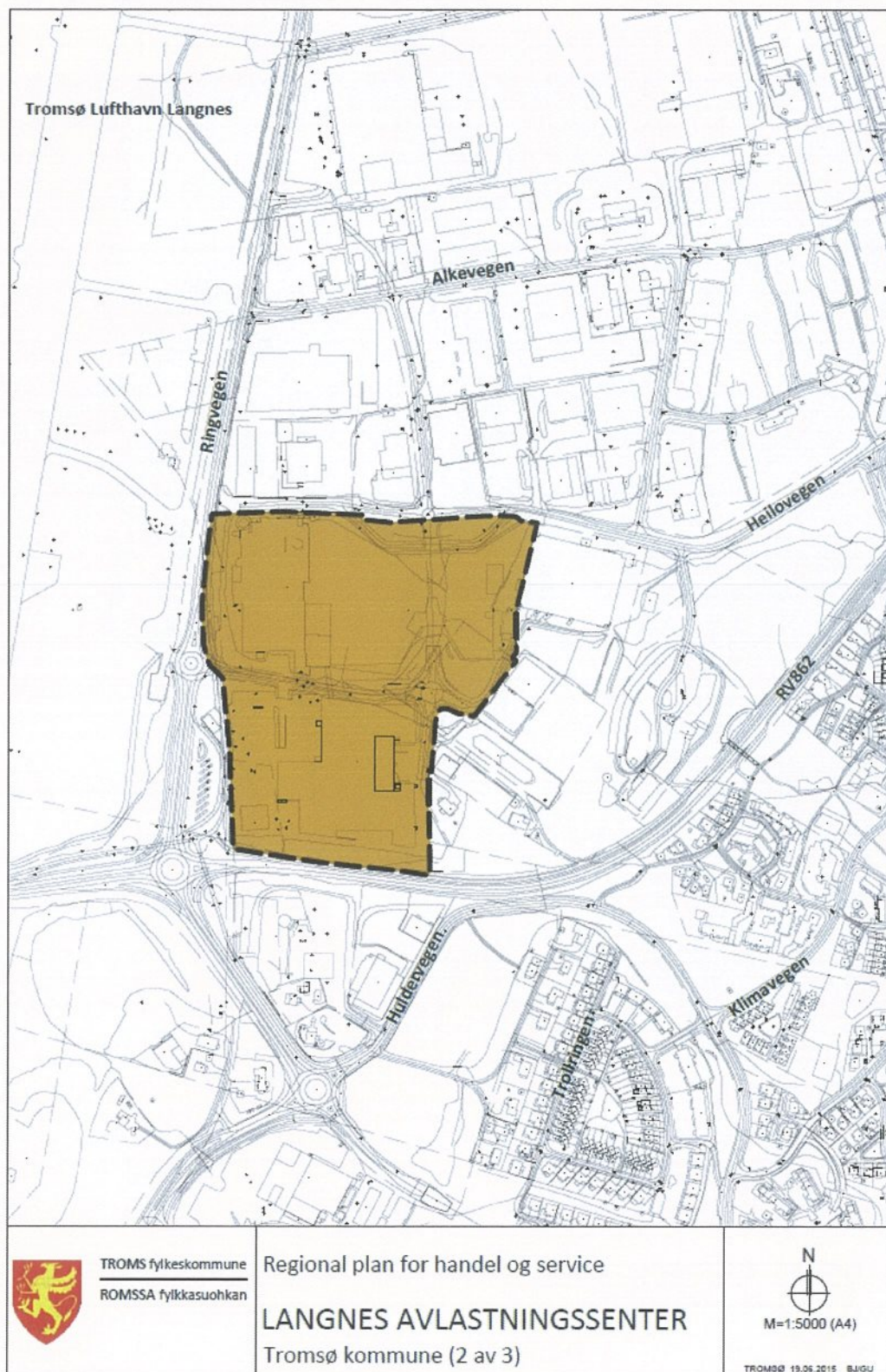

I Regionsentre med områder for større handelsetableringer

7.1 Tromsø sentrum

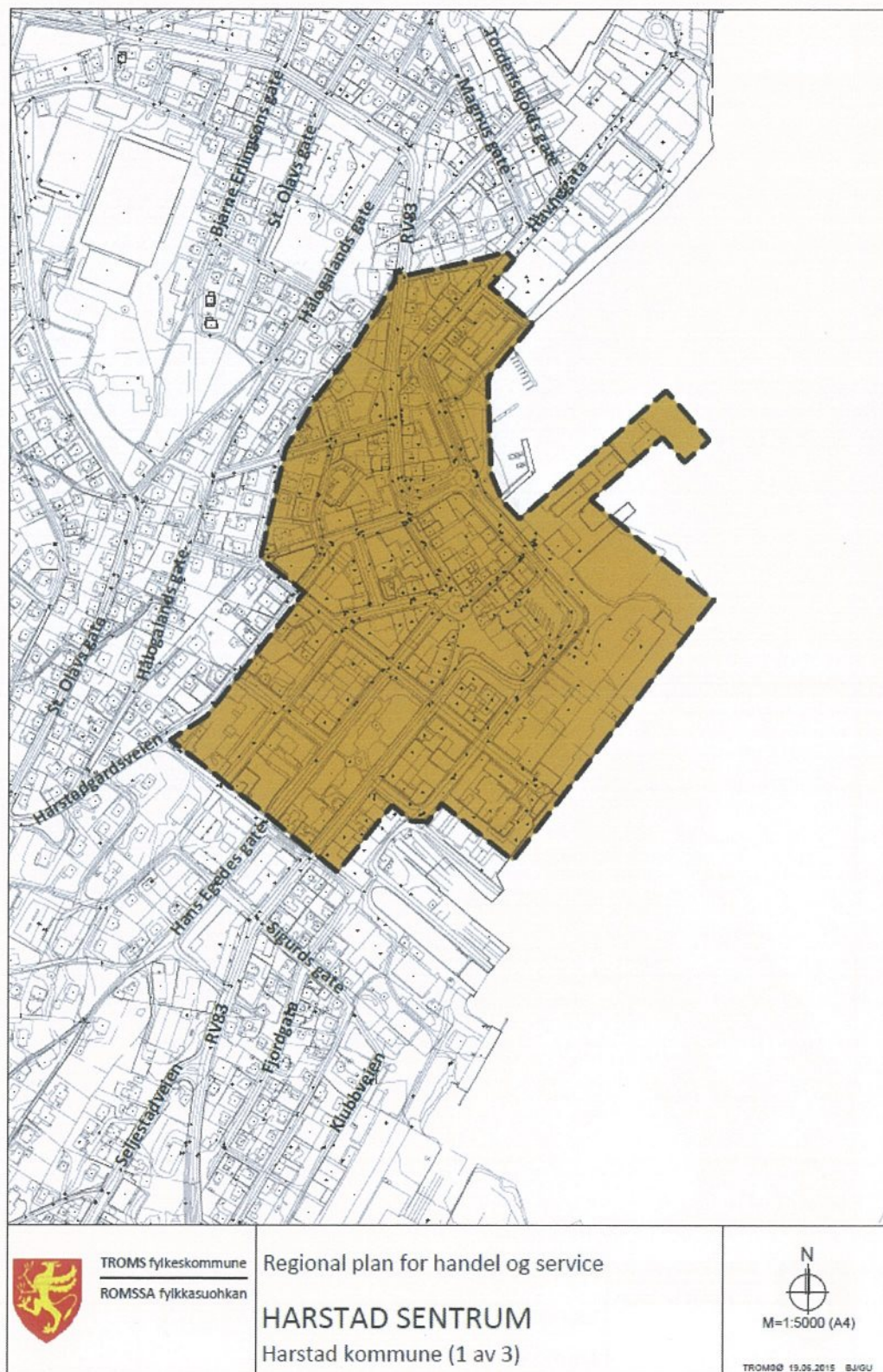
7.2 Langnes avlastningsområde, Tromsø

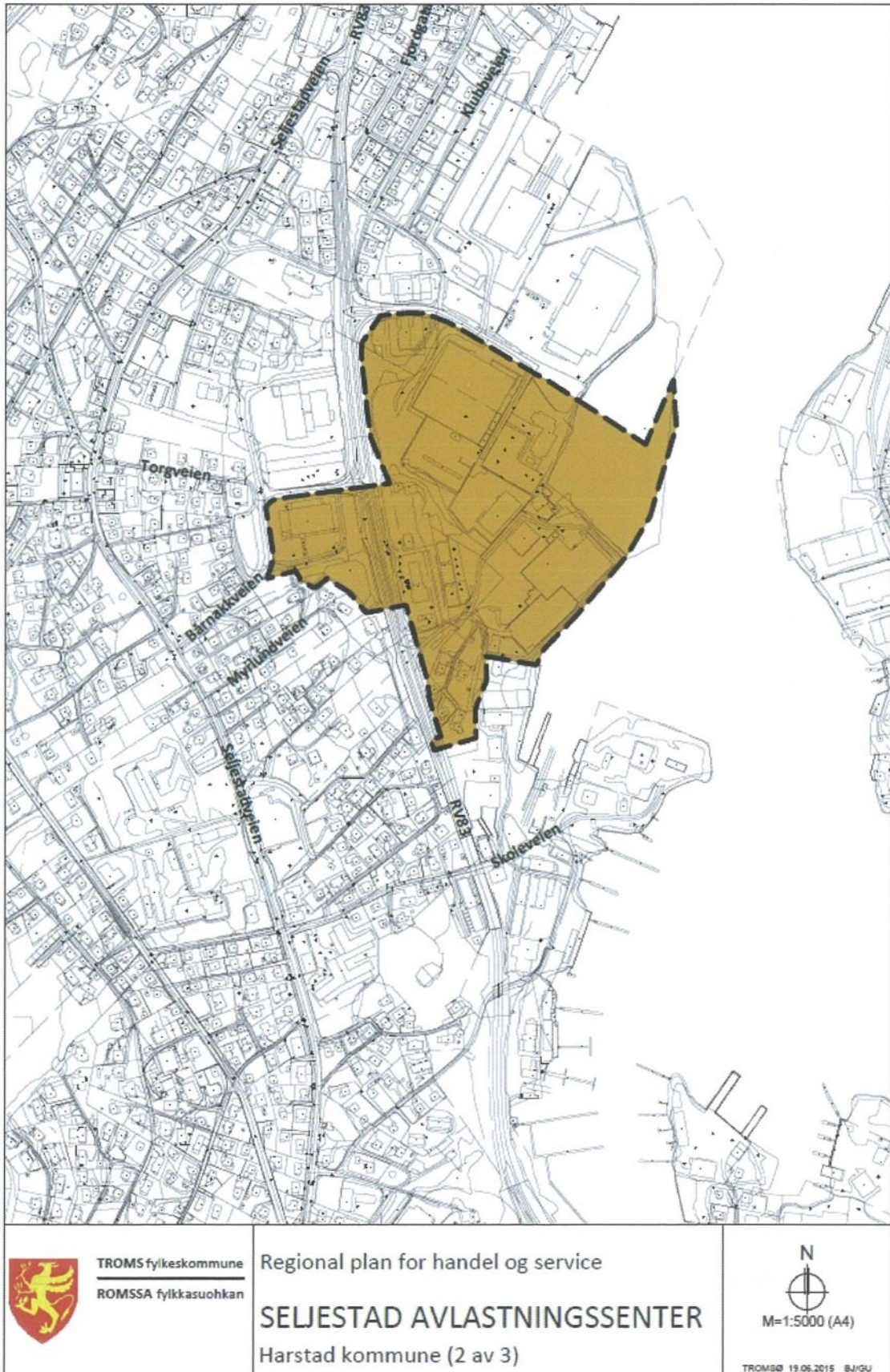
7.3 Tromsdalen avlastningscenter, Tromsø

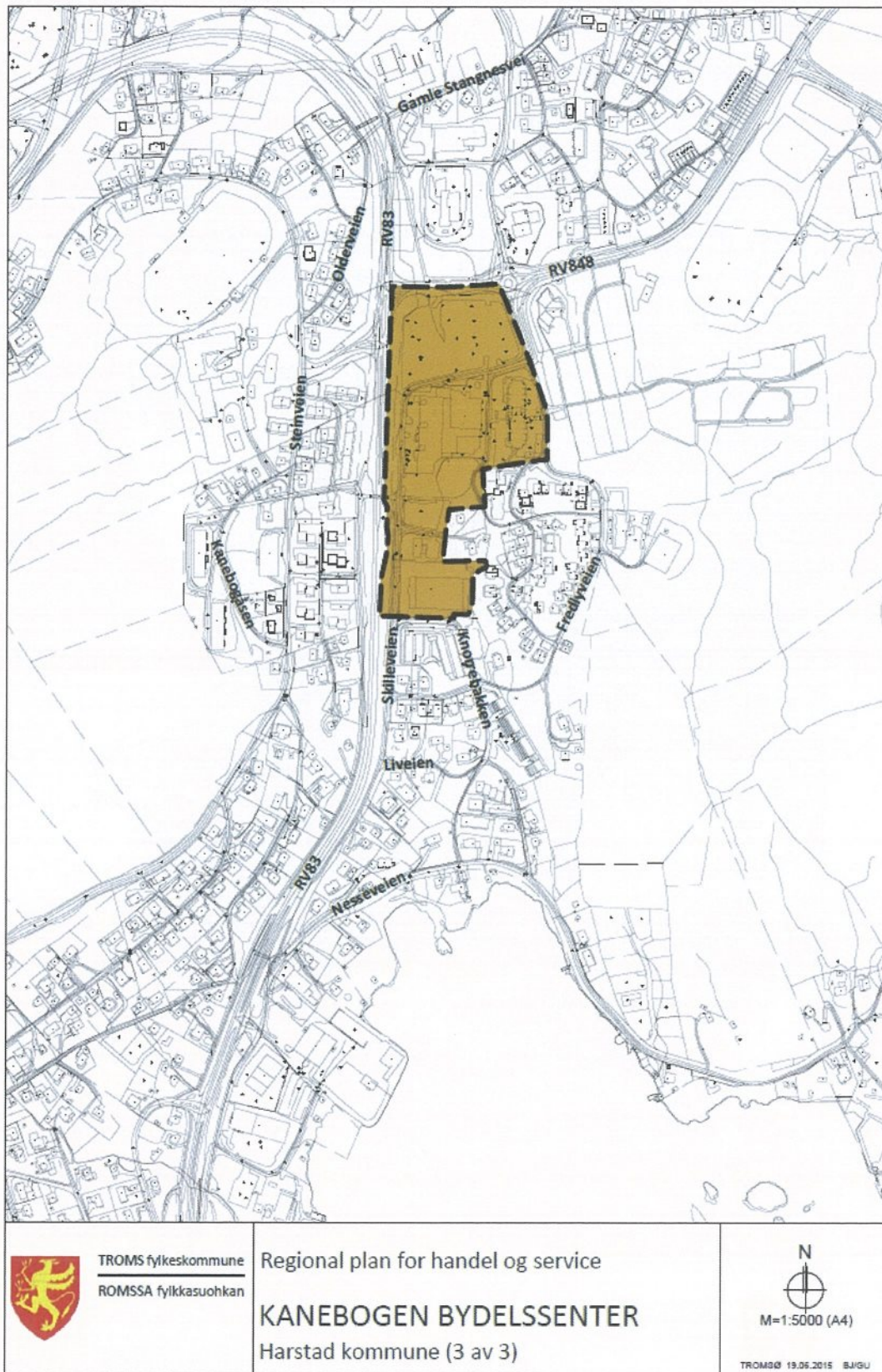
7.4 Harstad sentrum

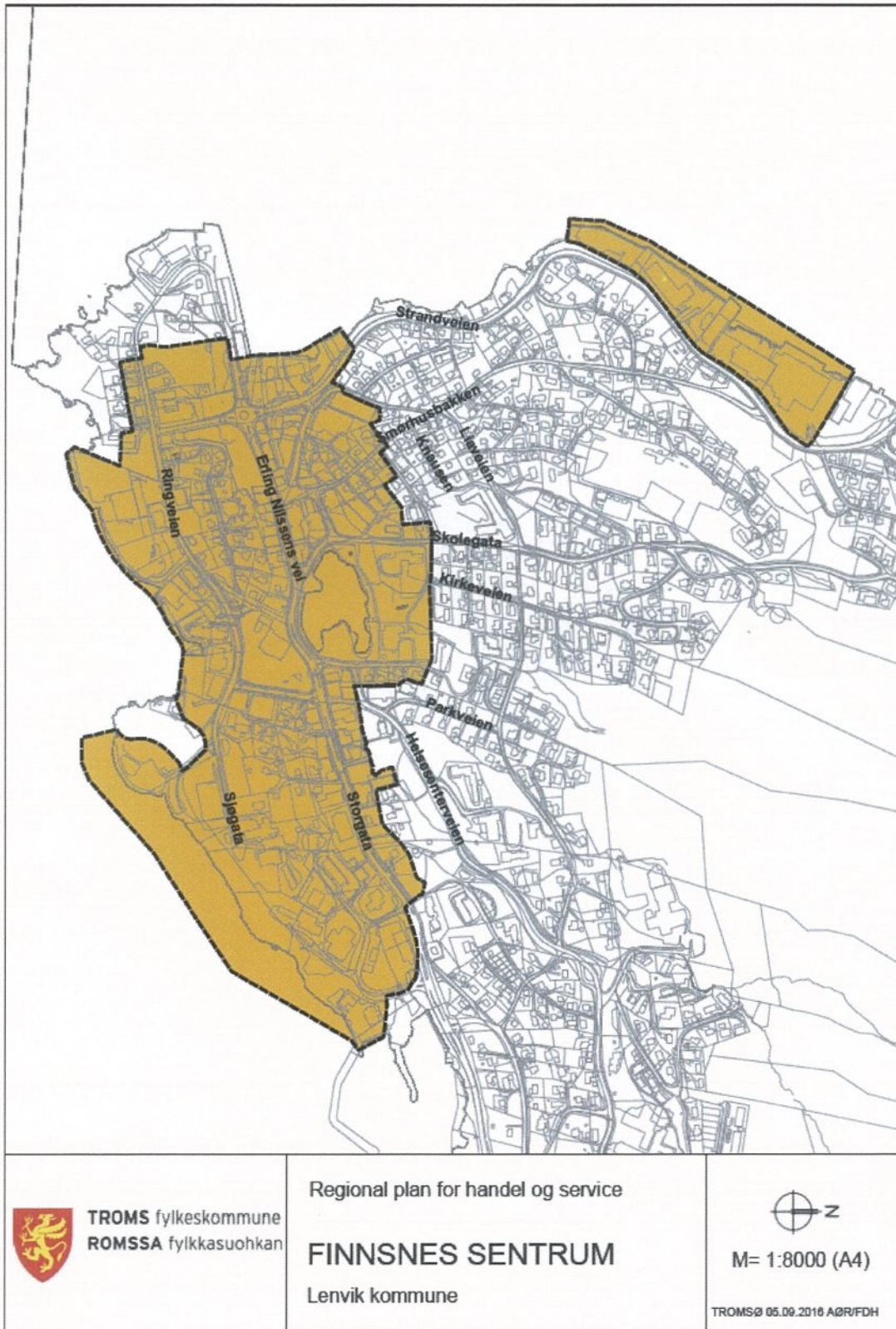
7.5 Seljestad avlastningscenter, Harstad

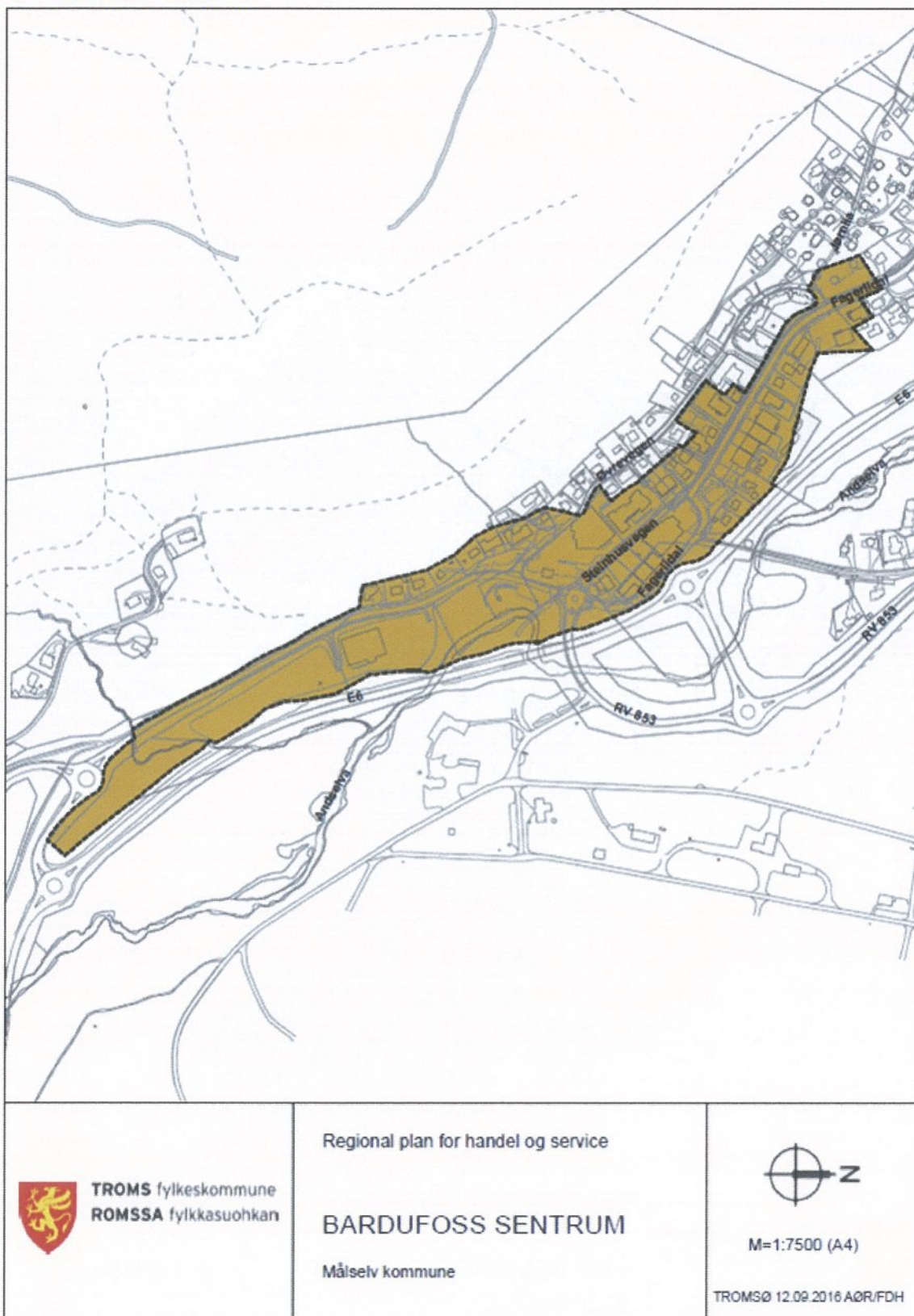
7.6 Kanebogen bydelssenter - Harstad

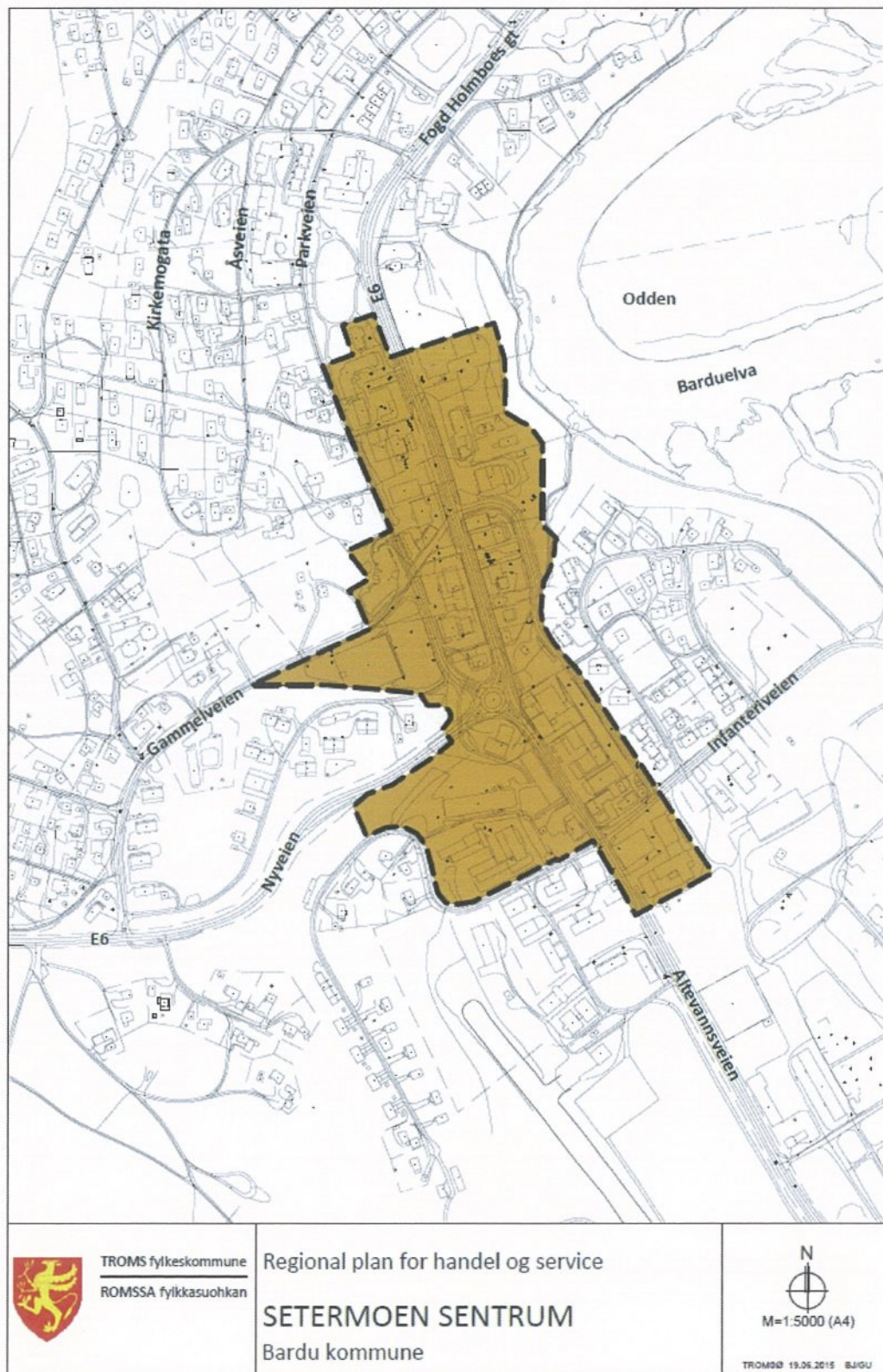
7.7 Finnsnes sentrum

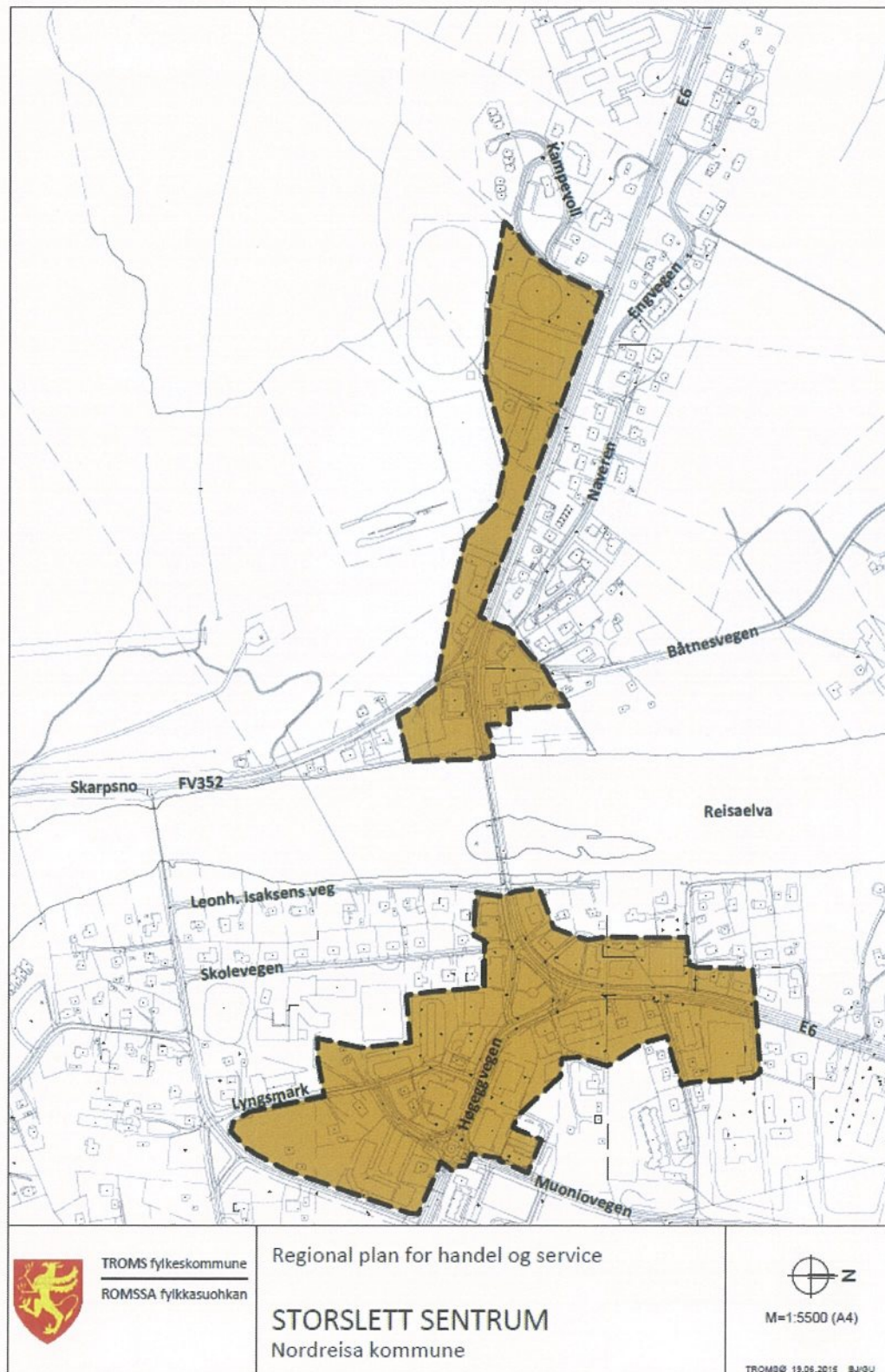
7.8 Bardufoss sentrum

7.9 Setermoen sentrum

7.10 Storslett sentrum

7.11 Sjøvegan sentrum

8 Definisjoner og begrepsavklaringer.

Begrep	Forklaring	Kilde
Handelsvirksomhet	All form for virksomhet som bedriver salg av varer til private sluttbrukere	Utkast til Statlig planbestemmelse for lokalisering av kjøpesentre og handel (2013)
Kjøpesenter	Med kjøpesenter forstås detaljhandel i bygningsmessige enheter og bygningskomplekser som etableres, drives eller framstår som en enhet, samt utsalg som krever kunde- og medlemskort for å få adgang. Dagligvareforretninger er å oppfatte som kjøpesenter i denne sammenheng. Det samme er varehus som omsetter én eller flere varegrupper. Som kjøpesenter regnes også handelsvirksomhet lokalisert i flere enheter innenfor et område som for eksempel en handelspark.	<u>Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre</u>
Handelspark	Inneholder minst et kjøpesenter, og i tillegg minimum tre andre detaljhandelsbedrifter. Ofte ekstern lokalisering. Framstår lokaliseringmessig som en enhet.	Senterboken 2007
Detaljhandel	Omfatter videresalg (salg uten omdanning) hovedsakelig til offentligheten av nye og brukte varer til personlig bruk eller til husholdningsbruk, via forretninger, stormagasiner, torghandel, postordreforretninger, dørsalg, gatesalg mv.»	SSB
Dagligvarer	I hovedsak matvarer og andre husholdningsvarer (unntatt alkohol).	
Plasskrevende varer	Biler og motorkjøretøy, båter, landbruksmaskiner/anleggsmaskiner, trelast og større byggevarer, utsalg fra hagesentre og planteskoler.	
Utvalgsvarer	Klær, sko, ur, foto, drikkevarer, interiør møbler, interiør, elektro med mer	
Dekningsgrad	Forholdet mellom faktisk varehandelomsetning i et geografisk avgrenset område og den omsetningen områdets innbyggere forventes å skape innenfor de samme varegruppene. Utrykkes i prosent. Dvs. at er den over 100 % (overdekning), innebærer det at varehandelsomsetningen i området er større enn det innbyggerne etterspørsel skulle tilsi. Motsatt er den under 100 % (underdekning) handler innbyggerne andre steder og du har en handelslekkasje fra området.	
Tettsted	En hussamling skal registreres som et tettsted dersom det bor minst 200 personer der og avstanden mellom husene skal normalt ikke overstige 50 meter. Det er tillatt med et skjønnsmessig avvik utover 50 meter mellom husene i områder som ikke skal eller kan bebygges. Dette kan f.eks.	Statistisk sentralbyrå

	<p>være parker, idrettsanlegg, industriområder eller naturlige hindringer som elver eller dyrkbare områder. Husklynger som naturlig hører med til tettstedet tas med inntil en avstand på 400 meter fra tettstedskjernen. De inngår i tettstedet som en satellitt til selve tettstedskjernen.</p> <p>Tettsteder er geografiske områder som har en dynamisk avgrensning, og antall tettsteder og deres yttergrenser vil endre seg over tid avhengig av byggeaktivitet og befolkningsutvikling. Tettstedene avgrenses uavhengig av de administrative grensene.</p>	
Sentrum	<p>Med sentrum i en by eller tettsted menes selve bykjernen eller tettstedssentret. Sentrum sammenfaller som oftest med "den historiske byen". Dette er den mest sentrale delen av byen eller tettstedet og kjennetegnes ved stort mangfold og konsentrasjon av publikumsrettede funksjoner som detaljhandel, hotell- og restaurantvirksomhet, bank og annen forretningsmessig tjenesteyting, offentlig og privat administrasjon, kulturtilbud, rekreasjon og underholdning. Her finner en torg og offentlige plasser. Innslaget av boliger, engros- og lagervirksomhet, industri og sosiale institusjoner er som regel lite.</p> <p>Sentrum kjennetegnes også ved å ha god tilgjengelighet og er transportknutepunkt, spesielt for kollektivtransport.</p> <p>Sentrum er sjelden entydig avgrenset mot den øvrige by- eller tettstedsbebyggelsen. Ofte er det en gradvis overgang til boligområder, industriområder og områder med andre funksjoner.</p>	<p>Utfyllende kommentarer og veiledning til rikspolitisk bestemmelse om midlertidig etableringsstopp for kjøpesentre utenfor sentrale deler av byer og tettsteder</p>
Sentrumssone	<p>Sentrum med tillegg av en sone rundt, vanligvis i en avstand på 1000 – 1500 (gangavstand) fra ytterkantene av sentrum, avhengig av senterstørrelse.</p> <p>Sentrumssone brukes om prioriterte områder der handelsetableringer vil bidra til å styrke senterstrukturen og redusere transportarbeidet.</p>	
Service	<p>I begrepet service ligger tilbud som dekker andre behov/tjenester enn handel, men som opptrer oftest i kombinasjon med handelstilbud. eksempelvis optiker, urmaker, frisør etc.</p> <p>Begrepet omfatter ikke andre tjenestetilbud /servicefunksjoner som opptrer isolert fra handel. Det være seg offentlige servicetjenester og forvaltning.</p>	
Bruksareal BRA	<p>Bruksareal BRA til detaljhandel defineres som summen av salgsareal, lagerlokale, spiserom/kantine og kontorareal for virksomheten. Der flere virksomheter drives under samme</p>	

	<p>tak, som for eksempel i et kjøpesenter, skal fellesareal også medregnes i bruksarealet.</p> <p>For beregning av bruksareal skal for øvrig den til en hver tid gjeldende teknisk forskrift til plan- og bygningsloven legges til grunn.</p> <p>Plass til parkering skal ikke inngå i beregningen av bruksareal.</p>	<p>Utfyllende kommentarer til statlig planbestemmelse for lokalisering av kjøpesentre og handel</p>
Kjøpekraft	<p>Forventet etterspørsel fra befolkningen som summen av etterspørsel ved bosted og arbeidsplass.</p>	
Avlastingssenter	<p>Avlastingssentre skal avlaste sentrum der behovet er til stede. Begrunnelsen for å etablere avlastingssenter er bl.a. at sentrum har plassmangel, er fysisk sett for lite og/eller har verneverdige bygningsmiljøer og ikke er i stand til å "ta imot" all ny handelsvirksomhet.</p> <p>Avlastingssentrene skal betjene et regionalt omland.</p>	
Bydelssenter	<p>Et bydelssenter/lokalsenter omfatter sentrumsdannelse i en bydel eller i et mindre tettsted i en kommune.</p> <p>Bydelssenteret/lokalsenteret dekker primært bydelens/lokalområdets servicebehov og har normalt ikke et influensomland utover dette. Et slikt senter har et dagligvaretilbud og som regel også et mindre utvalg av bransjehandel.</p> <p>Likeså vil ulike typer offentlig service og private tjenester og service utenom detaljhandelen være å finne her.</p>	<p>Miljøverndepartementets veileder "Planer og Bestemmelser for kjøpesentre.</p>
Gangavstand	<p>Følgende gangavstander legges til grunn ved sentrumsavgrensing:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Større byer: maks 1000 m gangavstand fra ytterkant til ytterkant • Mellomstore byer og tettsteder: maks 600 -800 m gangavstand fra ytterkant til ytterkant • Mindre byer og tettsteder: maks 400 - 600 m gangavstand fra ytterkant til ytterkant 	<p>Miljøverndepartementets veileder T-1365.</p>
Netthandel	<p>Netthandelskonsepter er i utgangspunktet salg til forbruker uten butikk, der leverandør sørger for at varen bringes hjem til forbruker. Et slikt konsept vil normalt ikke blir vurdert etter reglene i regional plan, da lokaliseringen ikke skaper publikumsrettet aktivitet.</p>	<p>Veileder til regional plan for handel og sentrumsutvikling, Vestfold</p>

9 Handlingsprogram for gjennomføring av planen

For at den regionale planen skal kunne fungere som et effektivt styrings- og samhandlingsdokument (mellom kommuner og regionale myndigheter), er det nødvendig med regelmessige gjennomgang slik at den oppdateres etter utviklingen i Troms fylke.

Plan- og bygningsloven § 8-1 stiller krav til at det til regionale planer skal utarbeides et handlingsprogram til gjennomføring av planen. Handlingsprogrammet skal vedtas av regional planmyndighet (fylkestinget).

Handlingsprogrammet skal sikre at den regionale planen er tilstrekkelig fleksibel, bl.a. med hensyn til sentrumssoneavgrensninger og i lys av befolkningsutviklingen over tid.

Handlingsprogrammet skal rulleres årlig.

Tiltak	Tidsramme	Ansvarlig organ	Samarbeidspartnere
1 Rådgivning/veiledning i forhold til planens bestemmelser, retningslinjer og virkning	Fortløpende	Troms fylkeskommune fylkesmannen	
2 Sørge for at regional plan følges opp og legges til grunn i planlegging og forvaltning i kommunene. Oppfølging/veiledning og høringsvar i forbindelse med kommunenes kommuneplaner.	Fortløpende	Troms fylkeskommune Fylkesmannen	
3 Saksbehandling i forbindelse med gjennomføring av vedtatte reguleringsplaner i strid med den regionale planen.	Fortløpende	Troms fylkeskommune	I dialog med Fylkesmannen og berørte kommuner
4 Gjennomgang av vedtatte kommune(-del)planer og evt. justering av kartfestede sentrumsavgrensninger.	Årlig	Troms fylkeskommune	
5 Oppdatering av definisjoner, bestemmelser og retningslinjer i forhold til nasjonale føringer.	Årlig	Troms fylkeskommune	
6 Utarbeiding av mal for konsekvensutredninger ved handelsetableringer i Troms fylke.		Troms fylkeskommune	

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkkasuohkan

Planbeskrivelse Regional plan for handel og service i Troms **2016-2025**

Innhold

1	Bakgrunn og intensjoner for planarbeidet	3
2	Gjeldende planstatus og overordnede rammebetingelser	4
2.1	Fylkesdelplan for kjøpesenter.....	4
2.2	Nasjonale forventninger og statlige rammebetingelser	4
2.2.1	Nasjonale forventninger	4
2.2.2	Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre	5
2.2.3	Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging	5
2.2.4	Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene	5
2.3	Regionale og lokale rammebetingelser	6
2.3.1	Regional rammer og føringer	6
2.4	Lokale rammebetingelser	7
3	Om planprosessen, innspill, møter og fremdrift	7
3.1	Uttalelser og merknader til varsel om oppstart og planprogram	7
3.2	Møter og innspillsseminarer	7
4	Beskrivelse av planområdet (Dagens situasjon).....	8
4.1	Regional handelsanalyse for Troms	8
4.1.1	Naturlige handelsregioner og handelsomland i Troms	9
4.1.2	Omsetning	9
4.1.3	Nedgang i markedsandel i sentrum	9
4.1.4	Dekningsgrad.....	10
4.1.5	Potensielt utbyggingsareal for handel.....	10
4.1.6	Endringer i detaljhandelsomsetningen i fylket siden fylkesdelplan for kjøpesenter ble vedtatt (2004), og forventede fremtidige endringer.....	10
5	Beskrivelse av planforslaget.....	11
5.1	Regionale planbestemmelser og retningslinjer.....	11
5.2	Kartfestede sentrumsavgrensinger.....	11
5.3	Om oppfølging av planen – handlingsprogram for oppfølging/evaluering	11
6	Virkninger av planforslaget.....	12
7	Konsekvenser av planforslaget.....	12
7.1	Videre utredningsbehov.....	12

Pbl § 4-2. Planbeskrivelse og konsekvensutredning

Alle forslag til planer etter loven skal ved offentlig ettersyn ha en planbeskrivelse som beskriver planens formål, hovedinnhold og virkninger, samt planens forhold til rammer og retningslinjer som gjelder for området.

For regionale planer og kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging og for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal planbeskrivelsen gi en særskilt vurdering og beskrivelse - konsekvensutredning - av planens virkninger for miljø og samfunn.

1 Bakgrunn og intensjoner for planarbeidet

En bærekraftig arealpolitikk er en viktig strategi for å imøtekomme flere av hovedutfordringene i norsk miljøpolitikk. Det gjelder bl.a. klimaspørsmålet og bærekraftige byer og tettsteder. Plan- og bygningsloven er et viktig hjelpemiddel. Den rikspolitiske bestemmelsen for kjøpesentre sammen med reglene om regional og lokal planlegging er sentrale verktøy i arbeidet.

Den første rikspolitiske bestemmelsen om midlertidig etableringsstopp for kjøpesentre utenfor byer og tettsteder trådte i kraft i februar 1999. Den ble fulgt opp med fylkesplaner og fylkesdelplaner med retningslinjer for lokalisering av handel og service etter plan- og bygningsloven av 1985. Fylkesdelplan for kjøpesentre i Troms ble vedtatt i 2004.

Evalueringer av kjøpesenterstoppen utført av miljøverndepartementet viste at den har blitt fulgt opp, og at utbyggere har rettet oppmerksomheten mer mot muligheter i sentrumsområder og tettbygde områder, men at det også har vært en utvikling der kjøpesentre etableres utenfor byer og tettsteder.

Formålet med Rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre er å legge til rette for en sterkere regional samordning av politikken for etablering og utvidelse av større kjøpesentre. Hensikten er å styrke eksisterende by- og tettstedssentre og bidra til effektiv arealbruk og miljøvennlige transportvalg, dvs. unngå en utvikling som fører til byspredning, bilavhengighet og dårligere tilgjengelighet for dem som ikke disponerer bil. Det langsiktige målet er å oppnå en mer bærekraftig og robust by- og tettstedsutvikling og begrense klimagassutslippene.

I perioden etter kjøpesenterstoppen trådte i kraft har det vært sterk vekst i detaljhandelen. Det har også utviklet seg nye handelskonsepter og bransjeglidning der detaljhandel og handel med plasskrevende varer smelter sammen. Denne utviklingen, sammen med miljø- og klimautfordringene og betydningen av å utvikle robuste og attraktive byer og tettsteder, dannet bakteppet for den rikspolitiske bestemmelsen for kjøpesentre som trådte i kraft 1. juli 2008.

I nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging har regjeringen omtalt attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder: «Et levende sentrum med et variert tilbud av boliger, handel, tjenester og kultur er viktig for byer og tettsteders attraktivitet og konkurransekraft. Mange sentrumsområder har i dag lite liv og aktivitet, samtidig som sentrumshandelen taper markedsandeler. For å styrke by og tettstedssentrene, er det derfor viktig at kommunene har en aktiv og helhetlig sentrumspolitikk og tilrettelegger for etablering av både boliger, arbeidsplasser, handel og servicefunksjoner i sentrum. Kompakt by- og tettstedsutvikling vil bidra til økt aktivitet i sentrum, samtidig som korte avstander mellom bolig og daglige gjøremål gjør hverdagen enklere. God tilrettelegging for gående vil også gi økt aktivitet i sentrum. Kommunene og privat næringsliv oppfordres til å samarbeide om sentrumsutviklingen».

Da handel i stor grad former bystruktur og transportmønster, er det viktig at lokaliseringen er hensiktsmessig i forhold til ønsket utvikling.

Fylkestinget vedtok 2.10.12 i sak 63/12 oppstart med utarbeidelse av ny regional plan for handel og service i Troms.

2 Gjeldende planstatus og overordnede rammebetingelser

2.1 Fylkesdelplan for kjøpesenter

Fylkesdelplan for kjøpesenter i Troms ble vedtatt i 2003. Hensikten med planen er å gi retningslinjer for lokalisering og etablering av nye kjøpesentre, og utvidelse av eksisterende sentre.

Planen tar utgangspunkt i de fem regionene og åtte regionsentra definert i fylkesplan for Troms:

Regionsentrenes nivå og type senter:

Nivå 1 Tromsø

Nivå 2 Harstad og Finnsnes

Nivå 3 Storslett, Bardufoss og Sjøvegan –

- Skjervøy som senter for maritime funksjoner.

- Setermoen som senter for Forsvarets aktiviteter

Nivå 4 Øvrige kommunesentre

Nivå 5 Lokale sentre

Region	Kommuner
Harstad-regionen	Harstad, Kvæfjord, Skånland, Ibestad (Bjarkøy inngår i Harstad fra 2013)
Tromsø-regionen	Tromsø, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord
Finnsnes-regionen	Sørreisa, Dyrøy, Tranøy, Torsken, Berg, Lenvik
Bardufoss-regionen	Gratangen, Lavangen, Salangen, Målselv
Nord-Troms-regionen	Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvæningen

Figur 1 De fem regionene i Troms fylke, definert i fylkesdelplan for kjøpesenter (2004).

Planen fastsetter avgrensninger av sentrum med åpning for kjøpesenteretableringer innen definerte kartfestede sentrumssoner i de åtte regionsentrene samt avlastningssentre i Tromsø (Langnes og Tromsdalen) og bydelssentre.

Planen er basert på hovedtrekk i tettstedsutvikling, senterstruktur, utvikling av servicetilbud og handelsvirksomhet samt befolkningsutvikling i Troms. Den vektlegger et utbyggingsmønster og en areal- og transportplanlegging i fylket som skal være samfunns- og arealøkonomisk og bidra til redusert transportomfang og økt kollektivandel, i tillegg til at tettstedene i Troms skal ha næringsvirksomhet og god offentlig og privat service.

Fylkesdelplan for kjøpesenter har vært et viktig styringsdokument for lokalisering og tillatelser til større handelsetableringer i fylket. Det er likevel gjort vedtak i kommuneplaner og reguleringsplaner som er i strid med fylkesplanen slik at denne er gjort ugyldig i enkelte områder. En revisjon er dermed nødvendig. Fortrinnsvis gjelder dette justering av arealgrenser for sentrumsområdene hvor det tillates kjøpesenteretableringer/-utvidelser.

En gjennomgang av definisjoner og begrep er også vesentlig i revisjonen.

2.2 Nasjonale forventninger og statlige rammebetingelser

2.2.1 Nasjonale forventninger

Regjeringen fastsatte 12. juni 2015 nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging i medhold av § 6-1 i plan- og bygningsloven. Regjeringen forventer blant annet at:

- Fylkeskommunene og kommunene legger vekt på reduksjon av klimagassutslippene, energiomlegging og energieffektivisering gjennom planlegging og lokalisering av næringsvirksomhet, boliger, infrastruktur og tjenester
- Fylkeskommunene og kommunene samarbeider om planlegging for verdiskaping, bærekraftig næringsutvikling og innovasjon i partnerskap med næringslivet og regionale og lokale aktører.

- Det settes av tilstrekkelige arealer for næringsutvikling som ivaretar næringslivets behov, og som er lokalisert ut fra hensynet til samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.
- Fylkeskommunene og kommunene fastsetter regionalt utbyggingsmønster, senterstruktur og hovedtrekkene i transportsystemet, herunder knutepunkter for kollektivtrafikken. Gjennom planleggingen trekkes langsiktige grenser mellom by- og tettstedsområder og store sammenhengende landbruks-, natur- og friluftsområder.
- Fylkeskommunene og kommunene i storbyområdene legger til grunn at transportveksten skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange, og følger aktivt opp bymiljøavtaler og byutviklingsavtaler med staten.
- Kommunene har en aktiv og helhetlig sentrumspolitikk for å skape et godt og levende bymiljø. Kommunene tilrettelegger for etablering av boliger, arbeidsplasser, handel, service og sosiale møteplasser i sentrum. Et forpliktende samarbeid mellom kommunen og privat næringsliv bør vektlegges. Arkitektur, kulturminner, landskapsverdier, vann og grønne elementer tas aktivt i bruk som ressurser i sentrumsutviklingen

2.2.2 Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre

Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre ([FOR 2008-06-27 nr. 742](#)) trådte i kraft i juli 2008 og som har formål om å legge til rette for en sterkere regional samordning av politikken for etablering og utvidelse av større kjøpesentre. Kjøpesentre skal fortrinnsvis lokaliseres nær kollektivknutepunkt og sentralt i byene. I forskriften fastlegges at kjøpesentre bare kan etableres eller utvides i samsvar med retningslinjer i godkjente regionale planer. I områder som ikke omfattes av slike regionale planer vil kjøpesentre større enn 3000 m² bruksareal ikke være tillatt.

Målet med den rikspolitiske bestemmelsen om kjøpesentre er å styrke by- og tettstedssentrene og legge til rette for miljøvennlige transportvalg, bidra til effektiv arealbruk for jordvern og bevaring av det biologiske mangfoldet.

Forskriften har en varighet på inntil 10 år, eller inntil den avløses av regional planbestemmelse i henhold til § 8-5 i plan- og bygningsloven (pbl).

2.2.3 Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging

Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging (FOR-2014-09-26-1222) skal legges til grunn både ved statlig, regional og kommunal planlegging, og bidra til en fremtidsrettet by- og tettstedsutvikling. De har som hensikt å oppnå samordning av bolig-, areal- og transportplanleggingen og bidra til mer effektive planprosesser for å sikre god steds- og byutvikling. Retningslinjene fastsetter at rammer for utbyggingsmønster og transportsystem bør fastsettes i regionale planer som avklarer utbyggingsmønster, lokalisering av regionale handels- og servicefunksjoner og hovedtrekkene i transportsystemet, herunder knutepunkter for kollektivtrafikken.

Handelsvirksomhet og andre publikumsrettede private og offentlige tjenestetilbud skal lokaliseres ut fra en regional helhetsvurdering tilpasset eksisterende og planlagt senterstruktur og kollektivknutepunkter. Virksomhetene må tilpasses omgivelsene med hensyn til størrelse og utforming.

2.2.4 Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene

Fylkeskommunen skal legge den statlige planretningslinja for klima- og energiplanlegging i kommunene (2009) til grunn for regionale planlegging innenfor eget ansvars- og påvirkningsfelt.

Kommunene skal gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Kommunene skal innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og gjennom arealplanleggingen påvirke transportomfang og transportmiddelfordeling og bygge opp under kollektivtransporten.

2.3 Regionale og lokale rammebetingelser

2.3.1 Regional rammer og føringer

Det foreligger eller er under utarbeidelse flere regionale planer og strategier for Troms som har innvirkning eller legger føringer på regional plan for handel og service. Disse planene har definerte mål og strategier som det skal tas hensyn til og som skal samordnes.

Fylkesplan for Troms 2014-2025 har som formål å danne et felles og omforent grunnlag for den strategiske utviklingen av Troms fylke. Gjennom mål og strategier trekker fylkesplanen opp langsiktige utviklingsstrategier, angi prinsipper og legger føringer for prioriteringer i de mer detaljerte årlige handlingsprogram. Fylkesplanen har 4 utvalgte tema: Nordområdene, næring og kompetanse, senterstrategi og folkehelse

Fylkesplan for Troms 2014-2025 fastsetter en senterstrategi for Troms som innebærer følgende senternivå:

Nivå 1 Tromsø

Nivå 2 Harstad og Finnsnes

Nivå 3 Storslett, Bardufoss og Sjøvegan

- Skjervøy som senter for maritime funksjoner.
- Setermoen som senter for Forsvarets aktiviteter

Nivå 4 Øvrige kommunesentre

Nivå 5 Lokale sentre

Senterstrategien innebærer en differensiert satsing på hvilke funksjoner et senter skal ha i forhold til senterets nivå. Tilbud som besøkes ofte og av mange bør finnes nært brukerne. Mer spesialiserte tilbud lokaliseres på høyere nivå. Lokalisering av offentlige regionale funksjoner bør primært skje i sentrene på nivå 1, 2 og 3 der det ikke er andre sentre som har spesielle forutsetninger.

Senterstrategien innebærer at en gjennom utvikling av livskraftige regionsentra skal arbeide for at arbeidsmarkedet og tilbudet av spesialiserte tjenester gir bedre valgmuligheter og bredere fagmiljøer regionalt, enn det som ellers er mulig å få til i hver enkelt kommune. Sentrene skal fungere som buffere mot flytting ut av distriktene/ regionene og fylket. I sentrene utføres tjenester også overfor omlandsbefolkningen og næringslivet, og sentrene er samtidig avhengige av levedyktige samfunn i omlandet.

Fylkesplanen fastsetter arealpolitiske retningslinjer:

Næringsutvikling og nordområdepolitikk:

1. I arealplanlegging og -forvaltning skal det legges vekt på å sikre arealressurser på sjø og land som kan gi grunnlag for bærekraftig verdiskapning, næringsutvikling og sysselsetting. Kartlegging, identifisering og verdivurdering skal ligge til grunn og tiltak skal avveies mot ikke-kommersielle interesser.

Senterstruktur, by- og tettstedsutvikling, arealbruk:

2. Lokalisering av boligområder, arbeidsplasser og handels-/servicetilbud (næringsvirksomhet og tjenesteyting), samt offentlige tjenester (skole, barnehage, helse og omsorgsinstitusjoner m.m.) skal skje med hensyn til effektiv utnyttelse av arealer og infrastruktur, lavest mulig energi- og transportbehov og redusert bilavhengighet.

3. Mål om å ta persontransportvekst med kollektivtrafikk, gang og sykkel må legges til grunn for arealplanlegging i byer og tettsteder.

4. Ved ønske om tiltak i hittil ubebygde områder, skal det alltid først vurderes om utbyggingsbehovet kan løses innenfor allerede avsatte byggeområder.

5. Offentlighetens tilgang til strandsonen skal vektlegges.

Folkehelse:

6. Enkel tilgang for alle til natur- og friluftsområder og gode møteplasser for fysisk aktivitet og sosialt fellesskap vektlegges.

7. Byer og tettsteder i Troms skal ha gode miljøkvaliteter, universell utforming, sammenhengende grøntstrukturer og sammenhengende hovednett for gående og syklende

Regional transportplan for Troms 2014-2023 fastsetter fire hensyn ved planlegging av infrastruktur:

- Fremkommelighet: Bedret fremkommelighet for alle brukere i hele transportsystemet.
- Effektivitet: Økt effektivitet i transportsystemet.
- Miljø: Mer miljøvennlig transport i hele fylket.
- Trafikksikkerhet: Økt trafikksikkerhet i hele fylket.

Regional plan for landbruk 2014-2025 fastsetter regional planretningslinje om at kommunene skal kartlegge kjerneområder for landbruk og innarbeide disse i kommunens arealdel som hensynssone landbruk.

Regional plan for folkehelse 2008-2013 (under revisjon) skal sikre en arealpolitikk som sikrer befolkningen tilgang til variert friluftsliv og gode naturopplevelser.

2.4 Lokale rammebetingelser

Kommunalt arbeid med senterstruktur, sentrumsplaner og strategier for handelsutvikling er tatt hensyn til i det regionale planarbeidet i den grad det er hensiktsmessig.

3 Om planprosessen, innspill, møter og fremdrift

3.1 Uttalelser og merknader til varsel om oppstart og planprogram

Fylkesrådet vedtok 18.3.2014 i sak 52/14 å legge planprogram for regional plan for handel og service 2014-2024 ut for offentlig ettersyn. Planprogrammet var på høring og offentlig ettersyn i perioden 21.mars - 23.mai 2014.

3.2 Møter og innspillsseminarer

I juni 2013 ble det avholdt et innspillsseminar hvor alle kommunene i Troms var invitert. Her ble blant annet problemstillinger rundt eksisterende plan, nasjonale føringer og forhold til regional transportplanlegging drøftet. Seminaret var et viktig bidrag for det videre planarbeidet.

For koordinering med andre sentrale planprosesser ble det også gjennomført et felles innspillsseminar i forbindelse med fylkesplan for Troms og regional plan for transport i oktober 2013.

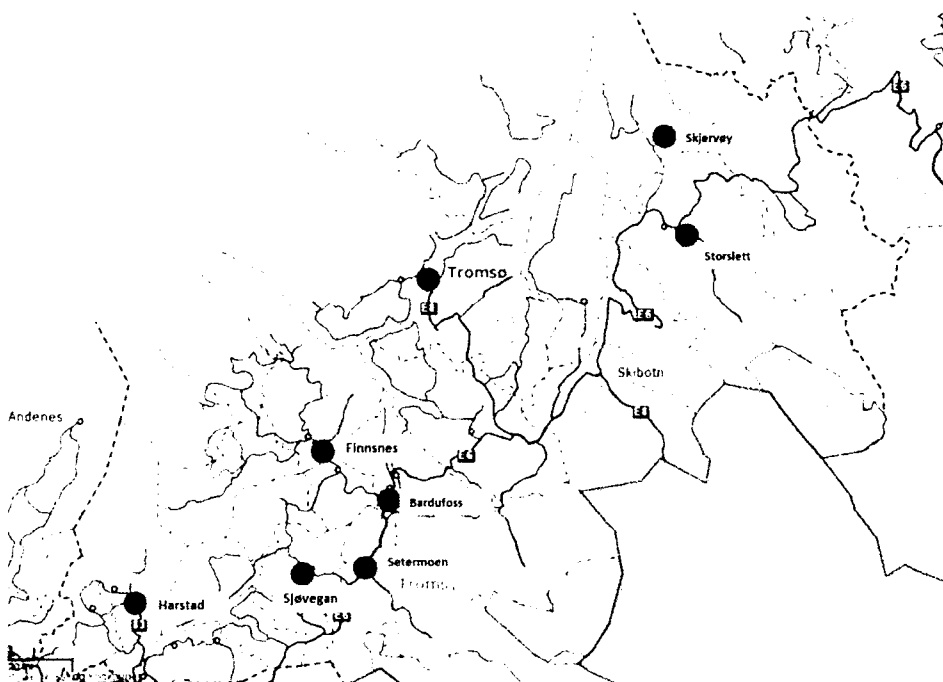
Høsten 2014 ble det avholdt individuelle møter og befaringer mellom planavdelinga i Troms fylkeskommune og berørte kommuner.

Planen og noen viktige utfordringer for utforming av planen ble drøftet i planforum i februar 2015.

4 Beskrivelse av planområdet (Dagens situasjon)

Regional plan for handel og service er gjeldende for hele Troms fylke med hovedvekt på tettsteds- og sentrumsområder (Figur 2 Regionsentre i fylkesplan for Troms)

I planarbeidet er det sett på handelsutviklingen generelt i fylket, i kommunene og regionsentrene, som grunnlag for en eventuell justering av definerte sentrumsområder.

Figur 2 Regionsentre i fylkesplan for Troms

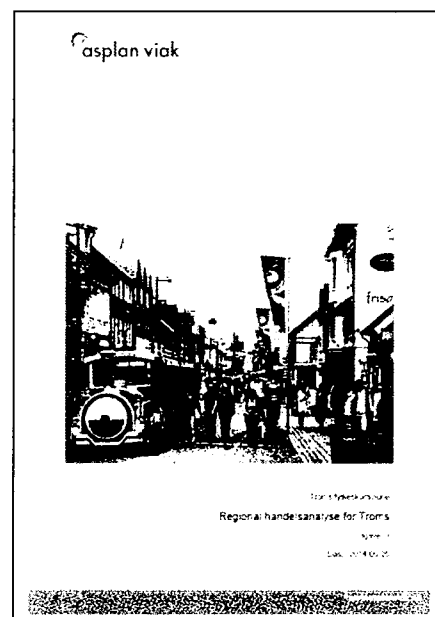
4.1 Regional handelsanalyse for Troms

Ved utarbeiding av en regional plan for handel i Troms fylke er det viktig at *regional* utvikling, behov og etterspørsel vektlegges i analysearbeidet fremfor de isolerte handelsetableringene og sentrumsområdene som finnes i dag.

Som grunnlag for revisjonen ble det utarbeidet en regional handelsanalyse for Troms våren 2014. Rapporten ble utarbeidet av Asplan Viak i samarbeid med Troms fylkeskommunes planavdeling.

Ved utlysning av oppdraget ble følgende spørsmål reist:

- Hvilke naturlige handelsregioner og handelsomland har Troms?
- Hvordan er dagens situasjon når det gjelder handelstilbud, etterspørsel og dekningsgrad for handel i fylket og hvordan vil dette utvikle seg?
- Hvordan er dagens situasjon når det gjelder detaljhandelens dekningsgrad i kommunene og handelsregionene i fylket og hvordan vil denne utvikle seg?

3 Regional handelsanalyse for Troms

- Hvilken betydning vil befolkningsutviklingen og befolkningsstrukturen i fylket få for fremtidig kjøpekraftsutvikling, handlemønster og handelslekkasjer i fylket?
- Hvilke endringer kan en se i detaljhandelsomsetningen i fylket siden forrige plan ble vedtatt, og hvilke endringer kan en forvente fremover?

Analysen har også sett på handel på tvers av fylkesgrensene og hvilken endring ny Hålogalandsbru vil ha for handlemønsteret.

Til slutt har en sett på ulike utviklingsscenarier for handel i Tromsø og Harstad med tanke på hvor en plasserer nye handelsarealer og hvilken betydning dette vil ha for sentrums markedsandel.

Handelsanalysen er basert på omsetningsstatistikk for utvalgte varegrupper levert av SSB for perioden 2004-2012, samt modellsimuleringer med ATP-handel¹. I analysene er dagens situasjon sammenlignet med framskrivningstall frem til 2030. Befolkningsvekst er beregnet basert på SSBs middelsprognose (MMMM)² og er en del av grunnlaget for beregnet omsetningsvekst. Omsetningstall for netthandel forelå ikke ved innhenting av statistikk og er dermed ikke hensyntatt i analysen.

Detaljvarer er analysen definert som all handel til privatpersoner, med unntak for drivstoff, bil, MC og båt. Innenfor denne definisjonen ble det videre sett på handel med henholdsvis dagligvarer, utvalgsvarer (klær, sko, sportsutstyr, mm), møbler, hvitevarer med mer (plasskrevende handel 1), samt byggevarer og hagesenter (plasskrevende handel 2).

4.1.1 Naturlige handelsregioner og handelsomland i Troms

Ved modellberegninger er det sett på hvor folk handler, det vil si hvilke handelsomland de ulike regionene har.

4.1.2 Omsetning

Tromsø har den største handelsomsetningen for detaljvarer i fylket, etterfulgt av Harstad og Lenvik. Omsetningen i Tromsø utgjør drøyt 50 % av samlet omsetning i fylket, mens befolkningsmengden til sammenlikning kun utgjør 43 %. Selv om det er variasjoner underveis har alle kommunene i fylket hatt en samlet omsetningsvekst for perioden 2004-2012 sett under ett (basert på løpende priser). Det er salg av dagligvarer i alle kommunene i fylket, og det er registrert en samlet omsetningsvekst for alle kommunene hvor det foreligger omsetningsstatistikk. Med unntak av Gratangen og Lavangen er det salg av utvalgsvarer i alle kommunene i Troms. Bardu har hatt den største omsetningsveksten i denne varegruppen, etterfulgt av Nordreisa, Tromsø, Målselv og Lenvik. For de resterende kommunene har det vært enten nullvekst eller nedgang. For møbler, hvitevarer, fargevarer og motorutstyr er det registrert omsetning i 14 av fylkets kommuner. Med unntak for Nordreisa har det vært en samlet omsetningsvekst i alle disse kommunene. For byggevarer og hagesenter er det registrert omsetning i 17 av fylkets kommuner. Det har vært en samlet omsetningsvekst i alle disse kommunene.

4.1.3 Nedgang i markedsandel i sentrum

Det er vist en tiltagende nedgang i markedsandel for sentrum i både Tromsø og Harstad, spesielt for utvalgsvarer som er typisk sentrums- og kjøpesentervarer (klær, sko, m.m.). Det er også vist at dagligvarer utgjør en relativt liten andel av sentrumshandelen, med en markedsandel på 15 % i Tromsø sentrum og 9 % i Harstad sentrum.

¹ Areal- og transportplanleggingsmodell utviklet av Asplan Viak basert på stedfestet informasjon om bosetting, bedrifter og arbeidsplasser. ATP-handel er basert på at reiseavstand mellom handelstilbud og kunde er avgjørende for hvor innkjøp foretas. Mer om modellen på www.atpmodell.no og side 85 i rapporten.

² I SSBs MMMM-prognose legger middels utvikling i både fruktbarhet, levealder, innenlandske flyttinger og innvandring til grunn. I dette alternativet vil den høye befolkningsveksten vi har sett de siste årene, gradvis avta men det vil likevel være en klar befolkningsvekst i Norge gjennom hele dette hundreåret, særlig de nærmeste årene.

4.1.4 Dekningsgrad

Tromsø, Harstad, Lenvik (Finnsnes) og Nordreisa (Storslett) har alle en dekningsgrad på godt over 100 % for detaljvarer, dagligvarer og utvalgsvarer. Målselv (Bardufoss) og Salangen (Sjøvegan) har en dekningsgrad på drøyt 100 % for detaljvarehandel og rundt 120 % for dagligvarer. Bardu (Setermoen) og Skjervøy har begge en dekningsgrad på rundt 80 % for detaljvarer og over 100 % for dagligvarer. I tillegg til de åtte regionsentrene har også Skånland, Balsfjord og Kvænangen en dekningsgrad på rundt 120 % for dagligvarehandel, noe som indikerer relativt stor tilstrømming av handlende fra andre kommuner. Målselv, Salangen, Bardu og Skjervøy har muligens noe lav dekningsgrad for utvalgsvarer til å være konkurransedyktige regionsenter.

Dekningsgrad i størrelsesorden 100 % for Troms som helhet indikerer at det i liten grad er handelslekkasje ut av fylket. Forbruk pr person samsvarer i stor grad med landsgjennomsnittet, noe som underbygger dette.

4.1.5 Potensielt utbyggingsareal for handel

Det er beregnet potensial for utbyggingsareal for handel i den enkelte kommune, basert på befolkningsframskrivninger og generell vekst i kjøpekraft i befolkningen. Utbyggingspotensialet er størst i Tromsø, Harstad, Lenvik og Målselv. For disse kommunene vil det være utbyggingspotensial for alle varegrupper. Det vil også være et visst potensial i Nordreisa og Balsfjord, fortrinnsvis for dagligvarer.

Modellberegninger viser at minst 25 % av potensielt utbyggingsareal for handel i Tromsø må lokaliseres til sentrum dersom sentrum skal kunne opprettholde dagens markeds- og besøksandel. Tilsvarende må minst 30 % av potensielt utbyggingsareal for handel i Harstad lokaliseres til sentrum dersom sentrum skal kunne opprettholde dagens markeds- og besøksandel.

4.1.6 Endringer i detaljhandelsomsetningen i fylket siden fylkesdelplan for kjøpesenter ble vedtatt (2004), og forventede fremtidige endringer

- Lenvik/Finnsnes har økt dekningsgraden fra 123 til 136 % fra 2004 til 2012, og dermed styrket sin posisjon som et regionalt handelssenter
- Økt dekningsgrad i Salangen i perioden 2004-2012
- Økt dekningsgrad i Kvænangen i perioden 2004-2012, men fortsatt relativt lav dekningsgrad
- Sentrums andel av handelen i Tromsø og Harstad har gått ned fra 2004 til 2012, spesielt for utvalgsvarer
- Størst befolkningsvekst i de kommunene der det bor flest i dag vil forsterke byenes rolle som regionale sentre (Tromsø, Harstad, Finnsnes)

5 Beskrivelse av planforslaget

5.1 Regionale planbestemmelser og retningslinjer

Planen inneholder regional planbestemmelse og retningslinjer for lokalisering og etablering av nye samt utvidelse av eksisterende større handelsetableringer i fylket. En regional plan med retningslinjer for arealbruk har den virkning overfor kommunal planlegging at den skal legges til grunn³ for kommunal planlegging og gi grunnlag for innsigelse til kommunale planer.

Bestemmelsen skal legges til grunn ved utarbeiding av nye planer og vil ved motstrid gi grunnlag for innsigelse. Den vil gjelde foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner, kommunedelplaner og kommuneplaner.

5.2 Kartfestede sentrumsavgrensinger

I kapittel 8 i planen er det fremstilt kart over områdene i fylket der det kan tillates etablering eller utvidelse av større handelsvirksomheter. Avgrensningene er basert på kart og avgrensinger i fylkesdelplan for kjøpesenter fra 2004, og ved revisjonen har innspill fra kommunene vært vesentlig. Endringer er gjort i samsvar med grenser i vedtatte kommuneplaner, kommunedelplaner eller reguleringsplaner. Begrunnelser for endringene er gitt i kapittel 6, Om de ulike handelsregionene, i underkapitler «om sentrumssonene».

Kartene er tegnet av Multiconsult Tromsø på oppdrag fra Troms fylkeskommune. Sentrumsavgrensningene er angitt med en stiptet linje og angitt med arealformålet sentrumsformål, SOSI-kode 1130.

Avgrensningene er ikke eksakt med tanke på eiendomsgrenser og skal angis nøyaktig i kommuneplan, kommunedelplan eller reguleringsplan.

5.3 Om oppfølging av planen – handlingsprogram for oppfølging/evaluering

For at den regionale planen skal kunne fungere som et effektivt styrings- og samhandlingsdokument (mellom kommuner og regionale myndigheter), er det nødvendig med regelmessige gjennomgang slik at den oppdateres etter utviklingen i Troms fylke.

Oppfølging og gjennomføring av planen er gitt i handlingsprogrammet (kapittel 10) utarbeidet i tråd med plan- og bygningsloven § 8-1. Handlingsprogrammet skal vedtas av regional planmyndighet (fylkestinget) og rulleres årlig.

Handlingsprogrammet skal sikre at den regionale planen er tilstrekkelig fleksibel, bl.a. med hensyn til sentrumssoneavgrensninger og i lys av befolkningsutviklingen over tid. Det beskriver tiltak for gjennomføring og oppfølging av den regionale planen, tidsramme og hvem som er ansvarlig for oppfølging.

Eventuell revidering av planen vil vurderes i forbindelse med utarbeiding av regional planstrategi som skjer hvert fjerde år.

Pbl 8-5 Regional planbestemmelse

Regional planmyndighet kan fastsette regional planbestemmelse knyttet til retningslinjer for arealbruk i en regional plan som skal ivareta nasjonale eller regionale hensyn og interesser. Bestemmelsen kan fastsette at det for et tidsrom av inntil ti år nedlegges forbud mot at det blir iverksatt særskilt angitte bygge- eller anleggstiltak uten samtykke innenfor nærmere avgrensede geografiske områder, eller bestemme at slike tiltak uten slikt samtykke bare kan iverksettes i samsvar med godkjent arealplan etter denne lov.

Forslag om regional planbestemmelse skal utarbeides og behandles i samsvar med reglene i §§ 8-3 og 8-4, og kan fremmes i forbindelse med utarbeiding av en regional plan.

Regional planmyndighet kan, etter samråd med fylkesmannen og berørte kommuner, forlenge forbudet med fem år av gangen.

Samtykke til å iverksette tiltak som omfattes av regional planbestemmelse kan gis av regional planmyndighet etter samråd med fylkesmannen og berørte kommuner.

Regional planbestemmelse skal kunngjøres i Norsk Lovtidend og gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. Et eksemplar av planbestemmelsen skal sendes til departementet, fylkesmannen og berørte kommuner og statlige myndigheter.

³ Med uttrykket «legges til grunn» menes at planen heller ikke for myndighetene medfører absolutte forpliktelser av rettslig art. Den er imidlertid et grunnlag for å reise innsigelser til kommunale planforslag for de myndigheter som blir berørt og har innsigelseskompetanse. Kilde [lovkommentar til plan- og bygningsloven](#)

6 Virkninger av planforslaget

Det er viktig å understreke at ny regional plan for handel og service i Troms 2015-2024 er en *revidering* av gjeldende fylkesdelplan for kjøpesenter. Iverksetting av planen medfører således ingen endringer på regionalpolitisk nivå når det gjelder bestemmelser og føringer for handelsetableringer i fylket.

Revisjonen gir en oppdatert plan i samsvar med vedtatte kommuneplaner som ved iverksetting (vedtak i fylkestinget) gjelder foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner, kommunedelplaner og kommuneplaner.

I følge Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesenter § 5 om Ikrafttredelse, varighet og virkning:

«Denne rikspolitiske bestemmelsen trer i kraft 1. juli 2008 og har en varighet på inntil 10 år, eller inntil den avløses av regional planbestemmelse i henhold til § 8-5 i plandelen av ny plan- og bygningslov.

Bestemmelsen fastsetter med juridisk bindende virkning at godkjente fylkesplaner og fylkesdelplaner skal legges til grunn for behandling av søknader om etablering eller utvidelse av større kjøpesentre».

7 Konsekvenser av planforslaget

Pbl 8-3 pkt.3: Regionale planer med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging skal inneholde en særskilt vurdering og beskrivelse av planens virkninger for miljø og samfunn, jf. § 4-2 andre ledd.

Forskrift om konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven § 2:

Planer som alltid skal behandles etter forskriften:

- a) Regionale planer med rammer for utbygging*

Planforslaget innebærer ingen nye utbyggingsområder, kun små justering av grenser for eksisterende sentrumsområder i samsvar med vedtatte planer. Konsekvenser som følge av planforslaget vurderes derfor til å være minimale og behov for en konsekvensutredning er dermed ikke til stede.

7.1 Videre utredningsbehov

Analyse- og utredningsbehov ved fastsettelse av rammer for handel i kommuneplaner, kommunedelplaner- og reguleringsplaner er gitt i regionale retningslinjer i kapittel 7 i planen.

En veileder med mal for konsekvensutredninger for handelsetableringer i Troms fylke skal vurderes utarbeidet som del av oppfølging av planen

Nordreisa kommune

Utvikling

Elever ved Nord-Troms videregående skole
ved Geraldine Nolen
Postboks 293
9156 STORSLETT

Deres ref:	Vår ref (bes oppgitt ved svar):	Løpenr.	Arkivkode	Dato
	2017/409-2	4475/2017	223	27.04.2017

Svar på søknad om støtte til deltakelse på Word scholar's cup

Viser til deres søknad av 03.04.2017, der det søkes om støtte til deltakelse på World Scholar's Cup sommeren 2017.

Nordreisa kommune synes dette er et viktig og spennende tiltak for dere som elever, for Nord-Troms videregående skole og som markedsføring for regionen Nord-Troms. Kommunen imøteser deres søknad om økonomisk støtte og bevilger kroner 5 000 til deltakelse i årets konkurranse.

God reise og lykke til!

Med vennlig hilsen

Ida Wigdel
Næringsutvikler
E-post: ida.wigdel@nordreisa.kommune.no
Telefon: +47 77 58 80 53

Dette dokumentet er produsert elektronisk, og har derfor ingen signatur.

Postadresse:
Postboks 174, N- 9156 Storslett
E-post:
postmottak@nordreisa.kommune.no

Besøksadresse:
Sentrum 17
Internett:
www.nordreisa.kommune.no

Telefon: + 47 77 58 00 00
Telefaks: + 47 77 77 07 01

Bankkonto: 4740.05.03954
Org.nr: 943 350 833

Nordreisa kommune
Postboks 174
V/Ida Wigdel
9156 STORSLETT

NORDREISA KOMMUNE	
Ida W	
Muz: Jonn S + Dagn F	
02 MAI 2017	
Ref. næringsetaten	
SAKS NR.	
LØPENR.	
DOK. NR.	ARK. KODE

Vår ref.:
16/7932-3
Løpenr.:
25624/17

Saksbehandler:
Kristian Figenschau
Tlf. dir.innvalg:
77 78 82 38

Arkiv:
243 SAKSARKIV
Deres ref.:

Dato:
25.04.2017

TILSAGN OM TILSKUDD OVER 551.60 - REGIONALE UTVIKLINGSMIDLER TIL PROSJEKTET SENTRUMSOMRÅDET I STORSLETT NASJONALPARKLANDSBY V/NORDREISA KOMMUNE

<i>Tilsagnsnummer</i>	TFK2017-033	<i>KMDs hovedkategori</i>	3210-Planlegging og fysisk oppgradering av sentrumsområder, parker og grøntareal
<i>Tilskuddsbeløp</i>	302 550,-	<i>Geografisk nedslagsfelt</i>	Nordreisa
<i>Kontaktperson</i>	Ida Wigdel	<i>Programområde fylkesplan</i>	-
<i>Prosjektperiode</i>	02.01.2017 - 15.12.2017	<i>Tilsagnet er gyldig til</i>	15.05.2018

Vedtak:

Vi viser til Deres søknad innsendt 15.12.2016. Fylkesråd for helse, kultur og næring har vedtatt å støtte Nordreisa kommunes prosjekt Sentrumsområdet i Storslett nasjonalparklandsby med inntil kr 302 550,- over Regionale utviklingsmidler, Tilretteleggende regional utvikling. Følgende vedtak ble fattet på fullmakt den 25.04.2017.

- Fylkesråd for helse, kultur og næring har behandlet søknad fra Nordreisa kommune om støtte til prosjektet «Sentrumsområdet i Storslett nasjonalparklandsby» datert 15.12.2016.*
- Fylkesråd for helse, kultur og næring har på fullmakt vedtatt å støtte prosjektet med inntil kr 302 550 og dette utgjør en finansieringsandel på 50%. Bevilgningen skjer over kap. 551 post 60 og rammen «tilretteleggende regional utvikling 2017».*
- Nordreisa kommune må innen en måned etter vedtaksdato sende inn en oppdatert tids-/aktivitetsplan.*

Prosjektmål:

Prosjektmål

Fase 1: Skisseprosjektet skal kartlegge, visualisere og beskrive løsninger som tilfredsstillende behovet for utformingen av et torgområde og sammenkoblingen mellom denne og parkeringsplass bak næringsbygg.

Fase2: Basert på skisseprosjektet, tas et endelig konseptvalg og i forprosjektet utvikles det detaljerte tegninger og beskrivelser, med tilhørende kostnadsoverslag, som vil benyttes som grunnlag for framtidige fysiske endringstiltak i sentrumsområdet på Storslett.

Aktiviteter:

Nordreisa kommune har behov for konsulentbistand på fagområdet landskapsarkitektur til et skisse- og forprosjekt som visualiserer og beskriver en konkret løsning for opprustning av det offentlige uterom knyttet til vegarealet i Storslett sentrum.

Faser i arbeidet:

- Prosjekteier søker om finansiering
- Prosjekteier utarbeider konkurransegrunnlag
- Prosjekteier engasjerer konsulent gjennom åpen anbudskonkurranse
- Anbudsvinner utarbeider skisseprosjekt, i tett samarbeid med prosjekteier.
- Anbudsvinner utarbeider forprosjekt, i tett samarbeid med prosjekteier.

Tidsplan:

Prosjektperiode: 02.01.2017 - 15.12.2017

15.12.2016: Prosjekteier har søkt om finansiering.

01.02.2017: Prosjekteier har utarbeidet konkurransegrunnlag.

01.02.2017: Prosjekteier har utlyst anbudskonkurranse.

01.03.2017: Prosjekteier har engasjert konsulent gjennom åpen anbudskonkurranse.

15.03.2017: Fase 1, skisseprosjekt startet.

15.06.2017: Fase 1, skisseprosjekt avsluttet.

15.06.2017: Fase 2, forprosjekt startet.

15.12.2017: Fase 2, forprosjekt avsluttet. Sluttdato for prosjekt.

Budsjett

Kostnader	2016	2017	SUM
Konsulentbistand skisseprosjekt		200 000	200 000
Konsulentbistand, forprosjekt		350 000	350 000
Prosjektadministrasjon		55 100	55 100

Sum 605 100 kr

Finansieringskilde	2017	SUM
Egeninnsats	55 100	55 100
Egenkapital	247 450	247 450
Tilskudd fra Troms fylkeskommune	302 550	302 550

Sum 605 100 kr

Fylkeskommunens støtteandel 50,0 %

Egeninnsats kan utgjøre inntil 600 kr/t

SÆRVILKÅR

Nordreisa kommune må innen en måned etter vedtaksdato sende inn en oppdatert tids-/aktivitetsplan.

VILKÅR FOR TILSAGN GITT OVER 551.60 - REGIONALE UTVIKLINGSMIDLER

1. Tilskuddsmottaker må innen 3 uker bekrefte, på vedlagt akseptskjema, at vilkår er forstått og akseptert. Dersom akseptskjema ikke mottas innen fristen faller tilbud om finansiering bort.
2. Prosjektet må gjennomføres i tråd med tilskuddsbrevet.
3. Det skal føres eget regnskap for prosjektet, som er satt opp slik at det kan sammenlignes med budsjettpostene i tilskuddsbrevet. Godkjent egeninnsats skal dokumenteres med timelister.
4. Tilskuddsmottaker må søke dersom det gjøres prosjektendringer i forhold til tilskuddsbrevet. **Endringer skal ikke iverksettes før Troms fylkeskommune har samtykket skriftlig.** Dersom arbeidet ikke blir utført i forutsatt omfang, eller til oppgitt kostnad, vil tilskuddet bli tilsvarende redusert.
5. **Profilering:** Ved omtale av prosjektet skal det opplyses om at Troms fylkeskommune har støttet prosjektet. Fylkeskommunens logo skal synliggjøres i prosjektets presentasjonsmaterieell mv. Grafisk datafil med logo finnes på tromsfylke.no - logoer.
6. **Dersom anmodning om sluttutbetaling ikke er mottatt innen 15.05.2018, vil tilskuddet bli trukket tilbake.** Troms fylkeskommune kan etter søknad forlenge tilsagnets gyldighet med inntil 1 år.
7. Det tas forbehold om adgang for Troms fylkeskommune, Riksrevisjonen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet til å iverksette kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningen, jfr. forskrift for distrikts og regionalpolitiske virkemidler (FSDRV) § 14 og Stortingets bevilgningsreglement § 10.

Utbetaling og rapportering:

8. Tilskuddet forvaltes gjennom regionalforvaltning.no (RF).
9. **Delutbetaling** skal inneholde skriftlig rapport og regnskap som registreres i RF. Utbetaling beregnes på bakgrunn av finansieringsandel (%) og medgåtte prosjektkostnader. Inntil 75 % av tilskuddet kan delutbetales. Forskuddsbetaling av fremtidige kostnader må søkes særskilt.
10. **Sluttutbetaling** skal inneholde skriftlig rapport og regnskap som registreres i RF. Utbetaling beregnes på bakgrunn av finansieringsandel (%) og medgåtte prosjektkostnader. Revidert og revisorbekreftet prosjektrekskap kreves for tilskudd over 100.000 kr, unntatt fra dette er:
 - a. Ikke revisjonspliktige tilskuddsmottakere, kan få regnskapet bekreftet av autorisert regnskapsfører.
 - b. Institusjoner underlagt Riksrevisjon er unntatt revisjonsplikt.

Regnskapsattestasjon skal inneholde følgende kontrollhandlinger:

- a. *Kontroll av at det er ført timer for egeninnsats i prosjektet, og at oppgitte kostnader tilhører prosjektet.*
- b. *Kontroll av at kostnader er påløpt innenfor prosjektperioden angitt i tilsagnet, totalbeløp oppgis.*
- c. *Eventuelle avvik fra budsjetterte hovedposter godkjent av Troms fylkeskommune skal kommenteres.*

Reduksjon av tilskudd og krav om tilbakebetaling av midler:

11. Tilskuddet kan bli redusert eller krevd tilbakebetalt, helt eller delvis, ved brudd på tilskuddsvilkår pkt. 1 – 10 eller om tilskuddsmottaker ikke rapporterer i henhold til andre særvilkår som fremgår av tilskuddsbrevet.

Jfr. FSDRV § 16, kan følgende forhold også medføre reduksjon av tilskudd eller krav om tilbakebetaling:

- a. Dersom prosjektkostnader som tilskuddet er ment å dekke er påbegynt før tilsagnet er innvilget.
- b. Dersom prosjektet har endret seg slik at forutsetning for innvilgelse ikke lengre er til stede, eller at tilskuddet helt eller delvis ikke er brukt etter forutsetningene.
- c. Dersom tildelingen bygger på uriktige opplysninger fra søker eller om tilskuddsmottaker ikke leverer pliktig rapportering
- d. Dersom departementet, fylkeskommunen eller andre tilskuddsforvaltere finner at tilskuddet er i strid med EØS-avtalen.

Tilskuddsmottaker har kontrollansvar i forhold til utbetalt beløp og plikter å betale tilbake tilsagnsbeløpet helt eller delvis dersom det er utbetalt for mye eller på feil grunnlag. Mislighold av tilbakebetalingskrav medfører innfordring ved inkasso.

Klageadgang

12. Søker har i henhold til Forvaltningslovens § 28 anledning til å påklage vedtak om tildeling av tilskudd innen 3 uker fra søker er gjort kjent med vedtaket (§ 29). Nærmere informasjon om klageadgang og rutiner kan fås ved henvendelse til saksbehandler.

Henvendelser angående tilskuddet rettes til rådgiver Kristian Figenschau i næringssetaten.
Telefon: 77 78 82 38
E-post: Kristian.Figenschau@tromsfylke.no

Med vennlig hilsen

Kristine Østrem Nordal
Kst. avdelingsleder

Kristian Figenschau
seniorrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur

./. Vedlegg:

1. ”Bekreftelse på aksept av vilkår”, som skal returneres underskrevet til næringssetaten innen 3 uker.

Vedlegg 1

BEKREFTELSE PÅ AKSEPT AV VILKÅR FOR TILSAGN

Tilsagn: *TFK2017-033*

Prosjekt: *Sentrumsområdet i Storslett nasjonalparklandsby*

Prosjekteier: *Nordreisa kommune*

Organisasjonsnummer: *943 350 833*

Beløp: *Inntil 302 550,-*

Arkivsak: *16/7932*

Finansieringskilde	2016	SUM
Egeninnsats	55 100	55 100
Egenkapital	247 450	247 450
Tilskudd fra Troms fylkeskommune	302 550	302 550

Fylkeskommunens støtteandel 50,0 %

Jeg bekrefter på vegne av Nordreisa kommune at det fortsatt er aktuelt å gjennomføre prosjektet, og at tilskuddet mottas på de vilkår som er satt.

Sted og dato

Signatur

Signert akseptskjema returneres til Troms fylkeskommune via epost til postmottak@tromsfylke.no eller per post til postboks 6600, 9296 Tromsø

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
6/17	Nordreisa næringsutvalg	29.05.2017

Revidert plan for kommunalt næringsfond

Rådmannens innstilling

1. «Plan for Kommunalt næringsfond 2017-2019» vedtas.
2. Planen trer i kraft fra dags dato.
3. Planen erstatter «Plan for kommunalt utviklingsfond 2014-2016».

Saksopplysninger

I kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) retningslinjer for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler, åpnes det for at fylkeskommunen kan delegere forvaltningsoppgaver til kommuner og regionråd. I Troms er dette gjort i form av at kommunene får tildelt årlige næringsfond, som forvaltes på fylkeskommunens vegne.

Fylkesrådet i Troms har i møte 13.03.2017 vedtatt å bevilge totalt kr 16 800 000 til kommunale næringsfond over post 550.64 – Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn, fordelt flatt med kr 700 000 til hver kommune.

I vilkårene tilknyttet bruken av midlene er det fastsatt at navnet på støtteordningen skal være «Kommunalt næringsfond». Dette navnet skal også benyttes som navn på budsjettområdet i søknadsportalen www.regionalforvaltning.no. Årsaken til dette er at det er den mest brukte betegnelsen av øvrige kommuner i landet, noe som gjør det enklere for søkeren å finne fram til riktig støtteordning.

I årets tildelingsbrev fra Kommunalt næringsfond presiseres det særskilt at det ikke er anledning til å finansiere følgende med midler fra kommunalt næringsfond:

- *Lønn til personell fast ansatt i kommunen (administrasjonsmidlene til virkemiddelordningen er unntaket fra dette – 5 %).*
- *Politikkforberedende aktiviteter internt i kommunen eller i regi av kommunen, herunder kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.*
- *Utgifter som har karakter av årlig driftsstøtte eller kostnadsandel i samarbeid som kommunen er fast deltaker i, slik som regionråd, destinasjonsselskap eller andre samarbeidsselskap.*
- *Drift av, eller investering i, kommunale lovpålagte oppgaver utført av kommunen eller andre.*

Alle tilskudd skal gis i tråd med fylkeskommunens mål og strategier for distrikts- og regionalpolitikk. Fylkeskommunen og andre forvaltere er ansvarlig for at det fastsettes ytterligere tildelingskriterier i relevant omfang når det etableres konkrete tilskuddsordninger. «Strategisk næringsplan for Nordreisa kommune 2014-2024» tar hensyn til overnevnte, og fungerer som et styringsverktøy for kommunens bruk av fondsmidlene. Plan for kommunalt næringsfond 2014-2016, har fram til i dag vært benyttet som en sammenfattelse av Nordreisa kommunes bruk av fondsmidlene.

Vurdering

I tidligere plan for midlene, har denne støtteordningen gått under navnet «Kommunalt utviklingsfond». Nordreisa kommune må følge retningslinjene og vilkårene knyttet til bruken av midlene, noe som innebærer at fondet heretter har navnet «Kommunalt næringsfond».

I årets tildelingsbrev fra Troms fylkeskommune presiseres det at det ikke er anledning til å finansiere utgifter som har karakter av årlig driftsstøtte eller kostnadsandel i samarbeid som kommunen er fast deltaker i, slik som regionråd, destinasjonsselskap eller andre samarbeidsselskap.

Nordreisa kommune vedtok i 2016 å inngå tjenesteavtale med Visit Lyngenfjord for 2017. I vedtaket gjort i Næringsutvalget 20.11.2016, ble det bestemt at deltakelsen i 2017 er et prosjektrettet tiltak for å styrke kommunens områdemarkedsføring, samt de enkelte

reiselivsaktørens posisjon i markedet og videre utvikling. Nordreisa kommune er per i dag ikke fast deltaker i Visit Lyngenfjord. Dersom dette skulle endre seg, og utgiften får karakter som årlig driftsstøtte eller kostnadsandel i samarbeid som kommunen er fast deltaker i, må finansiering av tiltaket gjøres gjennom andre midler enn Kommunalt næringsfond.

Alle tilskudd fra Kommunalt næringsfond skal gis i tråd med fylkeskommunens mål og strategier for distrikts- og regionalpolitikk. Fylkeskommunen og andre forvaltere er ansvarlig for at det fastsettes ytterligere tildelingskriterier i relevant omfang når det etableres konkrete tilskuddsordninger. «Strategisk næringsplan for Nordreisa kommune 2014-2024» tar hensyn til overnevnte, og fungerer som et styringsverktøy for kommunens bruk av fondsmidlene. Plan for kommunalt utviklingsfond 2014-2016, har fram til i dag vært benyttet som en sammenfattelse av Nordreisa kommunes bruk av fondsmidlene. Vedlagte «*Plan for kommunalt næringsfond 2017-2019*», er en revidert utgave av denne, som ivaretar endringer i forhold til retningslinjer og vilkår for bruk av fondsmidlene.

Plan for Kommunalt utviklingsfond 2014-2016

I retningslinjene for Kommunalt utviklingsfond heter det at «tiltak som støttes over posten må være i tråd med mål og strategier i fylkesplanen og fylkesplanens handlingsprogram inklusive regionalt utviklingsprogram.» Videre sies det:

« Kommunen skal som styringsverktøy for bruken av midlene utarbeide en egen «Utviklings og næringsplan som også tar hensyn til overnevnte»

Nordreisa kommune har i 2014 vedtatt en ny næringspolitisk strategi- Strategisk næringsplan for Nordreisa 2014-2024.

Hovedsatsinger for Strategisk næringsplan er:

3. STRATEGIER

Nordreisa kommune skal tilrettelegge for gode bo- og arbeidsmiljø, og et hyggelig landsbysentrum, for å fremme større attraksjonskraft for arbeidstakere og besøkende, gjennom å prioritere bomiljø, stedskvaliteter og infrastruktur.

Kommunen skal ha prioritere barn og unge, fordi de er en viktig del av Nordreisasamfunnets framtid. Det er barn og unge som skal skape vår arbeidskraft og våre arbeidsplasser i framtiden. Derfor må næringsutvikling, entreprenørskap og innovasjon forankres i skolen.

Kommunen skal aktivt være en døråpner opp mot investorer og øvrig virkemiddelapparat, og på den måte sikre brobygging mellom ledig kapital og utvikling/ investeringer er en oppgave som også offentlig sektor må bidra i.

Kommunen skal ha en avgjørende rolle i forhold til å koble næring, rådgivning og forskning i et suksessfullt nettverk.

Investeringer som sikrer næringslivet god infrastruktur skal prioriteres.

Nordreisa kommune skal satse på og spisse sine muligheter for større næringsetableringer. For å få dette til må Nordreisa kommune sine stedlige ressurser grundig kartlegges og markedsføres.

Kommunen skal legge til rette for eierskifter og generasjonsskifte i landbruket.

Kompetanse er en av de drivende faktorene i innovasjonsprosesser, derfor skal kompetanseheving være prioritert.

Herunder er tre prioriteringer vektlagt:

1. Nyetableringer
2. Brobygging mellom kapital og utviklingsprosjekter.
3. Kompetanse
4. Prioriterte områder:
 - a. Primærnæringsfond
 - b. Reiselivsplan
 - c. Stedsutviklingsplan
 - d. Entreprenørskap i skolen
 - e. Større næringsetableringer på Hjellnes

Næringspolitisk strategi finnes på kommunens hjemmeside under Tjenester/næring.

Hovedmålsetning for planen er å bruke fondets midler på en god og framtidsrettet måte.

Tilskuddet kan ikke tildeles følgende prosjekter og tiltak:

1. Drift av bedrifter og organisasjoner
2. Kausjon eller økonomisk garanti
3. Direkte eller indirekte investeringer i virksomhetens egenkapital
4. Renter og avdrag på lån og refinansiering av gjennomførte prosjekter
5. Drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale og kommunale lovpålagte oppgaver utført av fylkeskommunen, kommunene eller andre.
6. Avsette midler til uspesifiserte fond
7. Politikkforberedende formål

Tilskuddene reguleres av Retningslinjer for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler og EØS-reglementet for offentlig støtte.

Bedriftsrettede midler skal etter retningslinjer fra RUP 2012 prioritere:

- Bedrifter innen næringer der finanskrisen har gitt særlige utfordringer
- Unge etablerere med særlig vekt på kvinner
- Etableringer i distrikts-Troms med ensidig næringsgrunnlag
- Etableringer med særlig fokus på lokale fortrinn og potensiale
- Bedrifter som kan tilby kompetansebaserte arbeidsplasser for unge voksne.

Størrelse på tilskudd:

Type tilskudd	Næringsstrategier	Rutiner	Retningslinjer og vilkår
Investeringsstøtte 30 %.	Bygg, anlegg og industri Reiseliv Landbruk Mat	Beløp overstigende 400 000 anbefales sendt til Innovasjon Norge. Kommunen har i noen tilfeller gitt topp	Faktiske kostnader Ikke MVA Ikke eget arbeid Maks 50 % offentlig støtte. Andre regler for store

		tilskuddet på 5 %	bedrifter. Over 25 ansatte eller eid av bedrifter med flere enn 25 ansatte
		Kommunen kan gi mindre tilskudd, hvis man ønsker det.	
		Kostnader skal foreligge søknad	Bør ligge et krav om økt sysselsetting eller økt omsetning
			Søknader med støttebeløp over 100 000 kr behandles i Nærings og Kulturutvalget jfr delegasjonsreglementet.
Konsulentbistand og kunnskapsformidling 50 %	Nyetableringer Bygg, anlegg, industri Kulturnæringer	Kostnader skal foreligge søknad	Faktiske kostnader Ikke MVA Ikke eget arbeid Maks 50 % offentlig støtte.
Kompetanseheving 40 %	Nyetableringer Økt sysselsetting Landbruk Fiske Reiseliv Kulturnæringer	Kostnader skal foreligge søknaden	Faktiske kostnader Ikke MVA Ikke timer
FOU støtte 40 %	Bygg, anlegg, industri Samarbeidsprosjekter Grenseoverskridende prosjekter Bedriftsutvikling	Prosjekter av større omfang bør søke andre instanser før kommunen.	
Bagatellmessig støtte inntil 100 %		Små prosjekter som ikke går under postene nevnt ovenfor. Bagatellmessig støtte er en liten støtte og i andre kommuner er grensen satt til 50 000 kr. Nordreisa har ingen grense, men søknader behandles med skjønn	Mottakere av bagatellmessig støtte skal ved senere anledninger opplyse om mottatt støtte. Maks støtte per bedrift i løpet av 3 år er 100 000 €

Alle søknader og kommunikasjon skal sendes gjennom tilskuddsportalen www.regionalforvaltning.no

Når kommunen gir støtte skal bedriften som mottar støtte gjøre følgende:

- Støttebeløp utbetales mot kriterier lagt i tilsagnet. Bedrifter må særskilt anmode om utbetaling av tilskudd i eget brev til kommunen.
- Konto nr som støtten skal overføres til og organisasjonsnr må foreligge anmodningen.
- Hvis media eller andre opplyses om tiltaket skal kommunens medvirkning komme frem. Mediedekning skal dokumenteres og sendes kommunen sammen med anmodning om utbetaling.
- Det skal opplyses om virkninger/ effekter av tiltak/ prosjektet. Dette kan for eksempel være besøkstalls endringer, flere oppdrag, kursbeviser, etc.

Saksbehandlingstid er jfr. Forvaltningsloven 3 uker. Man jobber for å holde fristene i delegerte saker. Saker som skal opp til politisk behandling kan ta lengere tid da behandlingene må følge møteplan. Søker skal alltid få eget brev om dette innen fristen.

PLAN FOR KOMMUNALT NÆRINGSFOND 2017-2019

Nordreisa kommune

Vedtatt i Næringsutvalget, 29.05.2017

Erstatter «Plan for Kommunalt utviklingsfond 2014-2016».

1. Innledning

I kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) retningslinjer for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler, åpnes det for at fylkeskommunen kan delegerer forvaltningsoppgaver til kommuner og regionråd. I Troms får kommunene tildelt årlige næringsfond, som forvaltes på fylkeskommunens vegne.

Midlene i Kommunalt næringsfond skal forvaltes i samsvar med «Retningslinjer for distrikts og- regionalpolitiske virkemidler», «Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler», Stortingets budsjettvedtak, oppdragsbrev fra KMD og gjeldende lover/regelverk, herunder blant annet EØS-reglementet for offentlig støtte, forvaltningsloven, offentlighetsloven og regelverk for offentlige anskaffelser.

Alle tilskudd skal gis i tråd med Troms fylkeskommunes mål og strategier for distrikts- og regionalpolitikk. Nordreisa kommune velger utover dette selv hvilke tiltak man ønsker å prioritere å bruke fondsmidlene på, og er ansvarlig for at det fastsettes ytterligere tildelingskriterier i relevant omfang. «Strategisk næringsplan for Nordreisa kommune 2014-2024» tar hensyn til overnevnte, og fungerer som et styringsverktøy for kommunens bruk av fondsmidlene. Den strategiske næringsplanen ligger på kommunens hjemmeside: www.nordreisa.kommune.no. Søkere oppfordres til å sette seg inn i kommunens strategier for næring før søknad sendes inn.

2. Fondets formål

De distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene skal bidra til å realisere nasjonale og fylkeskommunale mål for regional utvikling tilpasset regionale forutsetninger. Næringsfondsmidlene skal benyttes på prosjekt eller tiltak som fremmer verdiskaping, næringsutvikling og entreprenørskap i Troms fylke. Kommunalt næringsfond skal styrke Nordreisa kommunes lokale næringsutviklingsarbeid, med utgangspunkt i lokalmiljøets forutsetninger og muligheter.

3. Fondets midler

Kommunal- og moderniseringsdepartementet tildeler øremerket ramme til fylkeskommunene gjennom årlig oppdragsbrev. Troms fylkeskommune tildeler videre årlige næringsfond, som forvaltes av den enkelte kommune. Støtteordningen publiseres på www.regionaltforvaltning.no, og kunngjøres på Nordreisa kommunes digitale hjemmesider.

4. Hva som støttes

Følgende kriterier legges til grunn for tildeling av støtte:

- Støtten gis kun til virksomheter med eget organisasjonsnummer, eller til enkeltpersoner.
- Søker bør være bosatt i Nordreisa kommune, og bedriften bør være registrert i kommunen.

Plan for Kommunalt Næringsfond, Nordreisa kommune

- Tilskuddet skal ha utløsende effekt.
- Tilskudd kan kun gis i inntil 5 år, selv om prosjektet har lenger varighet.
- Prosjekt/tiltak bør ha fokus på utprøving, initiering og oppstart.
- Prosjekt/tiltak skal ha organisering, kostnader og finansiering som er direkte tilknyttet prosjektets/tiltakets formål.
- Det kan gis støtte til kommunale eller interkommunale næringsrettede utviklingsprosjekter. Det legges som en forutsetning at prosjektene skal stimulere til vekst og utvikling av næringslivet i Nordreisa kommune.
- Søknader fra eksisterende virksomheter vurderes dersom nye arbeidsplasser kan sannsynliggjøres. Ved utvikling i eksisterende virksomheter må effekt i form av tilfredsstillende lønnsomhet sannsynliggjøres.

5. Hva som ikke støttes

Nordreisa kommune skal ikke bruke midlene til eller tildele midler til følgende:

- Drift av næringsvirksomhet eller organisasjoner.
- Kausjon eller annen økonomisk garanti.
- Direkte eller indirekte investeringer i virksomheters egenkapital.
- Renter og avdrag på lån og refinansiering av gjennomførte prosjekter.
- Drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale og kommunale lovpålagte oppgaver utført av fylkeskommunen, kommunen eller andre.
- Å avsette midler til uspesifiserte fond. Delegerte midler til kommuner og regionråd, eventuelt andre forvaltere regnes ikke som fond.
- Politikkforberedende aktiviteter internt hos forvalter eller i regi av forvalter, herunder kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.

6. Maksimalt støttebeløp

Type tilskudd	Næringsstrategier	Rutiner	Retningslinjer og vilkår
Investeringsstøtte 30%	Nyetableringer Bygg, anlegg og industri Landbruk Fiskeri	Beløp overstigende 400 000 anbefales sendt til Innovasjon Norge.	Faktiske kostnader Ikke MVA Ikke eget arbeid Maks 50 % offentlig støtte (Andre regler for store bedrifter).
Konsulentbistand og kunnskapsformidling 50%	Nyetableringer Bygg, anlegg, industri Kulturnæringer	Tilskuddet gis i forbindelse med næringsetablering eller utvikling i eksisterende næringer. Kostnader skal foreligge søknad.	Faktiske kostnader Ikke MVA Ikke eget arbeid Maks 50 % offentlig støtte

Kompetanseheving 40%	Nyetableringer Økt sysselsetting Landbruk Fiskeri Reiseliv Kulturnæringer	Tilskuddet gis i forbindelse med næringsetablering eller utvikling i eksisterende næringer. Kostnader skal foreligge søknad.	Faktiske kostnader Ikke MVA Ikke timer
Bagatellmessig støtte 100%	Alle	Små prosjekter som ikke går under postene nevnt ovenfor.	Mottakere av bagatellmessig støtte skal ved senere anledninger opplyse om mottatt støtte. Maks støtte per bedrift i løpet av 3 år er 200 000 €. Det er søkeres ansvar å påse at mottatt støtte ikke overskrider dette regelverket.

7. Prioriteringer i Nordreisa kommune

Sammen med kommunens overordnede samfunnsplan, fungerer «Strategisk næringsplan for Nordreisa kommune 2014-2024» som et styringsverktøy for kommunens bruk av fondsmidlene. Hovedstrategiene i den strategiske næringsplanen er følgende:

- Nordreisa kommune skal tilrettelegge for gode bo- og arbeidsmiljø, og et hyggelig landsbysentrum, for å fremme større attraksjonskraft for arbeidstakere og besøkende, gjennom å prioritere bomiljø, steds kvaliteter og infrastruktur.
- Kommunen skal ha prioritere barn og unge, fordi de er en viktig del av Nordreisasamfunnets framtid. Det er barn og unge som skal skape vår arbeidskraft og våre arbeidsplasser i framtiden. Derfor må næringsutvikling, entreprenørskap og innovasjon forankres i skolen.
- Kommunen skal aktivt være en døråpner opp mot investorer og øvrig virkemiddelapparat, og på den måte sikre brobygging mellom ledig kapital og utvikling/ investeringer er en oppgave som også offentlig sektor må bidra i.
- Kommunen skal ha en avgjørende rolle i forhold til å koble næring, rådgivning og forskning i et suksessfullt nettverk.
- Investeringer som sikrer næringslivet god infrastruktur skal prioriteres.
- Nordreisa kommune skal satse på og spisse sine muligheter for større næringsetableringer. For å få dette til må Nordreisa kommune sine stedlige ressurser grundig kartlegges og markedsføres.
- Kommunen skal legge til rette for eierskifter og generasjonsskifte i landbruket.
- Kompetanse er en av de drivende faktorene i innovasjonsprosesser, derfor skal kompetanseheving være prioritert.

Herunder er tre områder særskilt vektlagt:

1. Nyetableringer
2. Brobygging mellom kapital og utviklingsprosjekter
3. Kompetanseheving

8. Søknaden

- Nordreisa kommune har ingen søknadsfrist for støtte gjennom næringsfondet. Søknadsportalen er åpen for søknader hele året.
- Søknaden skal sendes inn elektronisk gjennom www.regionalforvaltning.no. Portalen inneholder veiledning. Søknader som vurderes som mangelfulle behandles ikke, men returneres med beskrivelse av mangler.
- Søknaden skal inneholde en god beskrivelse av virksomheten og tiltaket som skal støttes, herunder hvordan bedriften skal bli lønnsom. Hvis ikke forretningsplan er utarbeidet, skal investeringen eller prosjektet være godt beskrevet med nødvendige budsjetter og planer.
- Næringsfondet skal først og fremst være et toppfinansieringsorgan. Dette betyr at andre finansieringsinstitusjoner også skal søkes samtidig med næringsfondet der det er relevant. Dette skal framgå i foreliggende finansieringsplan. Sametinget, banker og Innovasjon Norge kan nevnes som eksempler på finansieringskilder. Nødvendig egenkapital må framgå av søknad. Støtte fra næringsfondet utbetales ikke før dokumentasjon av fullfinansiering foreligger.

9. Tilsagn om tilskudd

- Støtte fra næringsfondet kan kun gis om det er midler tilgjengelig på årets ramme.
- Innen 1 måned etter at tilsagn om støtte er gjort skal vilkår for tilsagn aksepteres skriftlig.
- Bedrifter må særskilt anmode om utbetaling av tilskudd i eget brev til kommunen. Utbetalingen skal i utgangspunktet skje etterskuddsvis. Minimum 50% av tilskuddet holdes tilbake til prosjektet/tiltaket er avsluttet og Nordreisa kommune har mottatt sluttrapport eller resultatskjema i regionalforvaltning.no og /eller rapport.
- Tilskudd avkortes prosentvis i forhold til faktisk dokumenterte utgifter og budsjetterte utgifter. Dette gjelder også i tilfeller der bare deler av prosjektet gjennomføres.
- Nordreisa kommune kan kreve tilskudd tilbakebetalt helt eller delvis dersom prosjekt endres vesentlig. Støttmottakere plikter å søke kommunen på forhånd om tillatelse til endring av prosjektet det er gitt tilskudd til.
- Tilsagn om tilskudd er gyldig i 1 år fra vedtaket er fattet. Støttmottakere plikter å melde fra dersom tilskudd ikke blir benyttet slik at disse kan frigjøres for tildeling til andre formål. På samme måte kan det søkes om eventuell forlengelse av tilsagnets gyldighet dersom det skulle være behov.
- Støttmottaker forplikter seg til å rapportere om effekten av støtten fra næringsfondet hvis Nordreisa kommune etterspør informasjon ved en senere anledning.
- Hvis media eller andre opplyses om tiltaket skal kommunens medvirkning komme frem. Mediedekning skal dokumenteres og sendes kommunen sammen med anmodning om utbetaling.

10. Saksbehandling

- Søknader om økonomisk støtte fra næringsfondet tas ikke til politisk behandling før kriteriene beskrevet i denne planen er oppfylt.
- Rådmannen/administrasjon fatter vedtak i saker med søknadsbeløp inntil kr. 100.000,-. Søknader som avgjøres av rådmannen saksbehandles fortløpende. Ankeinstans er næringsutvalget.

- Næringsutvalget fatter vedtak i saker med søknadsbeløp over kr. 100.000,-. Søknader som avgjøres av Næringsutvalget behandles i henhold til oppsatt møteplan. Ankeinstans er kommunestyret.
- Søknader med søknadsbeløp over kr. 300 000,- skal rettes til Innovasjon Norge.
- Søknader med søknadsbeløp under kr. 3 000,- vil ikke bli behandlet.
- Tildelt næringsfondsramme fordeles over hele året. Når årets budsjetttramme er tildelt, kan det ikke påregnes forskuttering av neste års ramme.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
7/17	Nordreisa næringsutvalg	29.05.2017

Gjennomgang av kommunale fond

Rådmannens innstilling

1. Nordreisa kommune benytter tiden fram mot årsavslutningen 2017, til å framskaffe dokumentasjon på tilsagn og bruk fra opprettelse fram til dags dato for alle fondene på konto 251080000-251080009
2. Nordreisa kommune lager forslag til vedtekter for et nytt fond i løpet av samme periode.
3. Vedtektene legges fram for næringsutvalget og kommunestyret høsten 2017.

Saksopplysninger

I møte i Næringsutvalget 20.02.2017, sak 4/17, ble det vedtatt at Nordreisa kommune skal avskaffe dagens ordning med kommunalt fiskerifond, kommunalt jordbruksfond, kommunalt næringsfond og statlig næringsfond. Disponible midler i fondene skal overføres til et felles næringsfond for alle næringer i kommunen.

Det ble i sak 4/17, opplyst at Nordreisa kommune mangler vedtekter og dokumentasjon på tilsagn og bruk for noen av de respektive fondene som er vedtatt sammenslått. Det gjelder i hovedsak for Statlig næringsfond (251080003) og Kommunalt næringsfond (251080006).

Når det gjelder Kommunalt utviklingsfond (251080009), består midlene her av årlige bevilgninger fra Troms Fylkeskommune/KMD. Bevilgningen for 2017 er på kr. 700 000,-, en reduksjon på 350 000,- fra 2016. Bruk av midlene i dette fondet er hjemlet i Forskrift for

distrikts- og regionalpolitiske virkemidler, og Retningslinjer for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler. Det betyr at det er bindinger i tilskuddene.

Ved årsavslutning av regnskapet i 2015 og 2016 har KomRev Nord IKS etterspurt dokumentasjon på tilsagn og bruk av de øvrige fondene i Nordreisa kommune.

Nordreisa kommune har besvart revisors henvendelse våren 2017, og gitt tilbakemelding på at flere av disse fondene gamle, og at noen sannsynlig er opprettet på 1990-tallet. Vi har god dokumentasjon for transaksjonene inn og ut de siste årene, men det viser seg vanskelig å finne dokumentasjon for både tilsagn og bruk av midler helt tilbake til opprettelsen av fondene. Grunnet denne manglende dokumentasjonen, er det mulig at noen av midlene på næringsfondene kan være en blanding av bundne og ubundne midler.

I Nordreisa kommunes regnskap er alle næringsfondene (kontoene 251080000-251080009) klassifisert som bundne driftsfond. Bundne driftsfond gjelder kun eksterne midler som er gitt til bestemte formål. For å avsette midler til bundne driftsfond skal det være gitt «bindinger» i tilsagnet fra den eksterne tilskuddsgiver for bruken av midlene. Midlene på fondene som ikke kan dokumenteres med at det foreligger eksterne bindinger (gitt av ekstern tilskuddsgiver), skal ifølge revisor inntektsføres eller vurderes/vedtas omklassifisert til disposisjonsfond (ubundet fond). Kommunen kan selv vedta «bindinger» om bruk, men det er dermed ikke et bundet fond og skal heller ikke klassifiseres i regnskapet som bundet fond. Hvis Nordreisa kommune ønsker å avsette midler av tilskudd/overføringer som det ikke er gitt særskilt binding om fra en ekstern tilskuddsgiver, må kommunestyret gjøre vedtak om dette.

Revisors anbefaling er at det settes et naturlig skille, eksempelvis der Nordreisa kommune har god dokumentasjon for transaksjonene inn og ut de siste årene. Resterende midler på næringsfondene som eventuelt ikke kan dokumenteres som eksterne, ubrukte tilskudd, må kommunestyret vedta disponering/omklassifisering av.

Foreløpig tilbakemelding til revisor er at Nordreisa kommune arbeider med å framskaffe dokumentasjon så langt tilbake i tid som mulig, om mulig tilbake til opprettelsen av fondene. Når dette arbeidet er avsluttet, vil det vurderes hva som gjøres med hvert enkelt fond. En endelig avgjørelse og tilbakemelding til revisor vil foreligge ved årsavslutningen 2017.

Vurdering

Bevilgningen til næringsfondet i Nordreisa kommune fra Troms fylkeskommune for 2017 er på kr. 700 000,-, en reduksjon på 350 000,- fra 2016. Signalene fra Troms fylkeskommune er at bevilgningene vil gå betydelig ned i årene framover, dersom den regionale støtten til fylkeskommunene ikke øker. Dette innebærer at Nordreisa kommune har en betydelig lavere sum å benytte til næringsutviklingsarbeid enn tidligere, særlig dersom deler av midlene fra de øvrige fondene gis til andre formål.

Nordreisa kommune må fram mot årsavslutningen i 2017 arbeide for å framskaffe dokumentasjon på tilsagn og bruk fra opprettelse fram til dags dato for alle fondene på konto 251080000-251080009, slik at midlene som ønskes benyttet til næringsutvikling i kommunen, vil forbeholdes dette formålet. Når dette er gjennomført, vil det vurderes hva som gjøres med hvert enkelt av fondene. Nordreisa kommune lager forslag til vedtekter for et nytt fond i løpet av samme periode. Saken og vedtekter for et felles fond legges fram for næringsutvalget og kommunestyret høsten 2017.